

ပရိတ်ပယျာဏတၢ်ဂ့ၢ်လၢမကြးသ့ၣ်ညါ

နံၣ်ဂံၢ် ၂၀ လိယုၣ် ၂၀၀၈ နံၣ် (No. 20 June 2008)

ကတိၢ်ကတိၢ်ဒိသဒၢနုၣ် ဆၢၣ်ဒၢတၢ်လိၤတၢ်ယိၣ်

၁: (၆)

ကလုၣ်ဒုၣ်ပုၤဟးမၤတၢ်ဖိအတၢ်ဆိၣ်ဆူၣ်ဆိၣ်ခူၤဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ပိညါအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤ

Karen Version

MAP တစ်ကရကရိအံ့ မတော်မနှလဲ

မုာ်မဆါတနံ့အံ့ လာကီကီတိုက်တိုက်အပူနန့် ကမ္ဘာသဘူကရ (NGO)အိတ်ထိတ်ဝဲဒ်တဘျူးဖုနန့်လီ။ တ်ကရကရိတဖ်အံ့ ဟးတဲန့တ်လာပုဂံအတိတ်ခွဲတ်ယာ်အဂီ ဇီးတကတီယီ ဆိတ်ထွဲမစာပဲပုတဖ်နန့် ဇ်သိးကမလဲထီတဲလဲထီ မဂုဒိတ်ထီအတိတ်အိတ်မူ ဇီးအပုတဝါအဂီနန့်လီ။ ကမ္ဘာသဘူကရတနီ မတော် ဘာ်ယးဇီးခိတ်ယာ်န့ဆာ်, တနီမဂုထီတဲဒ်မိတ်ကရုစံ, ဇီးတနီမတော်ဇီးပုတဝါ ဇ်သိးကမစာပဲသ့တဲလာက သူတီတိတ်ခါဆူညါတဂ်တဂ်ကျါအဂီ ခိဖျိးအိတ်ထိတ်ကျိတ်စုတဲဟဲန လာအကဲထီအသးသ့သ့တဖ်နန့်လီ။

ဆာကတီခဲအံ့ တ်တယးဟဲဝဲဒ်လာ ပုမတော်ဖိလာအဘာ်သးလီသးကျဲလာအဟဲလာကီပယီ က အိတ်ဝဲအါန့(၁.၅)ကကွာ် လာဟဲအိတ်ဆိးဝဲ မ့တမ့ာ် ဟဲမတော်ဖဲကီကီတိုက်တိုက်အပူအံ့နန့်လီ။ ပဲဝဲဒ် (MAP) ပု မတော်ဖိပနီကစာ်ဒ်ပဲဝဲစုကီး ပမ့ာ်ပုလာအဟဲလာကီပယီ မ့တမ့ာ် ပလီစာ်လာကီပယီကလုာ်နန့်ဖိတဖ်နန့် လီ။ ပဂုကဲးစားဟဲဖိတ်န့တဂ်တဂ်ကျါဘာ်ယးဇီး ပုမတော်ဖိလာအဘာ်သးလီသးကျဲတဖ်အအိတ်အါအါတ သ့ဝဲအသ့ဘာ်ယးဇီး တ်အိတ်သးလာပဆိကမိတ်ကမဂုထီပုမတော်ဖိ လာအဘာ်သးလီသးကျဲတဖ်အတိတ် အိတ်မူ ဝဲအအိတ်ဆိးလာကီကီတိုက်တိုက်အါနန့်လီ။ ပရလီတဂ်တဂ်ကျါလံာ်ကတဖ်, (CD)ဇီးလီ ယဲကွဲမဲးကံ ဇီးပကရကရိစုကီးကွဲလုလီတဂ်ရလီတဂ်ကလုာ်အတိတ်ရဲလီကျဲလီတဖ် M လာယီဒိတ် အကျိတ်ဇီးကညိကျိတ်တဂ်တဂ်လာပဆိကမိတ်ဘာ်ထွဲဘာ်ယးဇီး ပုမတော်ဖိလာအမတော်လာကီကီတိုက်တိုက်အပူနန့်လီ။

တဂ်တဖ်အံ့ပုာ်ယာ်ဇီး

- ပုမတော်ဖိတဲခွဲတဲယာ်တဖ် (တံးတံးမတော်ဘျူးဇီးတံးသိတ်တံးသီတဖ်)
- ဟိတ်မုာ်တဲခွဲတဲယာ် (ပုာ်ယာ်ဇီးမုာ်ခွါတဲထဲသိးတုာ်သိး, စာ်သ့တဲမလီ)
- တဲသးလီသးကျဲအဖိလစံ (ပုမတော်ဖိလာအဘာ်သးလီသးကျဲတဂ်တဂ်ကျါယုာ်ဇီးတံးမနီတံးမယါ မံးသ့စရီ)
- တံးကူာ်ဘာ်ကူာ်သ့အဖိလစံ (ပုမတော်ဖိသးလီသးကျဲလာအဒိတ်တုာ်ခိတ်ပုာ်ဇီးဖိသ့တဖ်အဂီ)
- တံးဆူးတံးဆါအဂုာ်အကျိတ် (ယုာ်ဇီး HIV/AIDS, တံးဆိးကါကသံဒိသဒါဟူးသး, တံးပူဖျဲလာတံးဖဲ တံးမအလီ)

သုမ့ာ်အဲဒ်ဇီး, ဇီးန့ဘာ်ပတံးရလီလံာ်လဲာ်တဖ်အံ့ မ့တမ့ာ် ယုသ့ညါအါထီတဲဘာ်ယးပကွဲလုလီ အတိတ်ရဲလီကျဲလီအဆာကတီတဖ်ဇီး နးသ့ညါဘာ်ပုတကွာ်. ဇီးဖဲသုပတံးရလီလံာ်လဲာ်တဖ်ဇီး ဇိ ကန့ပကွဲလုလီအတိတ်ရဲလီကျဲလီမ့ာ်ဝဲ နးသ့ညါဘာ်ကုပုလာ သုတံးထံတံးဆိကမိတ်ဘာ်ယးဇီး ပတံး ရလီတဖ်အဖိခိတ် ဇ်သိးပကဘာ်မဂုထီအီလာခါဆူညါအဂီဒဲလဲနန့်လီ။

ပသ့ညါလာပုသးလီသးကျဲဖိတဖ်အတိတ်မအါဝဲ ဇီးမတော်ဆူဒိတ်မးဘာ်ဆာ်, ပဆာမုာ်လာလာပက အိတ်ဇီးတဲခွဲတဲယာ်လာပကထံာ်လီအိတ်သကီးဇီးသ့နန့်လီ။ ညိန့ပကီးတံးအိတ်ဖိတ်ဇီးတံးတဂ်ပိတ်သကီးလီ။

ဆီၣ်တၢ်လၢတၢ်ပၤတၢ်တဖၣ်အဂီၢ် ဒီးတၢ်မၤအခွဲးအယၢ်အဂ့ၢ်အကျိၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပမၤစၢၤနၤသ့ဒီးဖျိပကျိၣ်ထံ
န့ၢ်နၤလၢတၢ်ဆၢတၢ်ဟံၣ်ပူၤ, ဒီးဖဲဂ့ၢ်ဂီၢ်အူအကတီၢ်ပမၤစၢၤနၤသ့လီၤ. ထဲၣ်ကိးစိပုၤလၢလီၤတဲစိ မ့တမ့ၢ် ဟဲဟး
(ဝီၢ်)ဖဲပဲၤဒေးပူၤတက့ၢ်. တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲတမံၤလၢလၢ နမ့ၢ်ဆိကမိၣ်ဒၣ်လဲၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်တဲးဖိဘၣ်ဆၣ်, ပက
ကျဲးစးမၤစၢၤနၤန့ၣ်လီၤ.

ပသ့ၣ်ညါလၢပုၤသးလီၢ်သးကျဲးဖိတဖၣ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဒီးတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲအါမး လၢအဝဲသ့ၣ်တၢ်အိၣ်
မူအပူၤဖဲအဝဲသ့ၣ်အိၣ်လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤဒီး လၢကီၢ်ကီၣ်တဲၣ်အပူၤဒၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပဝဲခဲလၢပသ့ၣ်
ညါလၢပတၢ်လဲၤဒီးဖျိတဖၣ်အဖိခိၣ် လၢပအိၣ်မူသ့ဒီးတုၤခဲအံၤဒီးဖျိလၢ ပဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလိာ်ပသးယၢ်ဒီးယၢ်ဒီး,
ဒီးဒီးဖျိပအိၣ်ဒီးပုၤသးလီၢ်သးကျဲးဖိအပူၤတဝါလၢအဂံၢ်ဘါဆူၣ် ဖဲပအိၣ်တပူၤလၢလၢအယိၣ်န့ၣ်လီၤ. ပသးခု
ဒိၣ်မးပကဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဘၣ်ပုၤသးလီၢ်သးကျဲးပူၤတဝါတဖၣ်, ကဒုးဘျးစဲသ့ဒီးပုၤသးလီၢ်သးကျဲးပူၤတဝါလၢအ
ဂၢၢ်သိးပကဟ့ၣ်နီၤလီၤသကိးပတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲတဖၣ်တပူၤယီၤဒီး မၤလိန့ၢ်လိာ်သးယၢ်ဒီးယၢ်ဒီးလၢပကဘၣ်မၤတၢ်
မနုၤဖဲတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲဟဲဘၣ်ပုၤအခါန့ၣ်လီၤ.

ဆဲးကျိးဒီးပုၤဖဲ (MAP) တက့ၢ်. ပမ့ၢ်ပုၤသးလီၢ်သးကျဲးဖိတဖၣ်, နမ့ၢ်ပုၤသးလီၢ်သးကျဲးဖိတ
ဖၣ်လီၤ. အယိၣ်ပမၤစၢၤသကိးလိာ်ပသးတဂၢၢ်ဒီးတဂၢၢ်သ့ဝဲလီၤ. ဟံးလိာ်သကိးပစုတက့ၢ်.

တင်ပြရန်လိုအပ်သည့်

<u>တင်ပြရန်</u>	<u>ကနဦးပေး</u>
◆ တင်ကတိလျာဉ်ပါ.....	၆
◆ နှိုင်းစဉ် ၇	၇
◆ လာတင်အိတ်ဆွတ်အိတ်ချွတ်အိတ်တင်အကျိုးအကျေးအကပ်အခွင့်အလမ်းအနုအညာတင်လီလျာဉ်အိတ် လာအခွင့်အိတ်ဆွတ်တင်ဆါလာတင်အခွင့်အလမ်း.....	၁၂
◆ နှိုင်းစဉ်အတင်လီလျာဉ်အိတ်တင်.....	၁၄
◆ နှိုင်းစဉ်တင်လီလျာဉ်အိတ်တင်ပေးအခွင့်အလမ်းမဟုတ်.....	၁၆
◆ တင်ဆာကတိတ် ၁၂ လီအတိတ်ပူနှိုင်းစဉ်တင်လီလျာဉ်အိတ်လာအခွင့်အလမ်း.....	၁၈
◆ တင်ဆွတ်တင်ဆါလာအခွင့်အလမ်းနှိုင်းစဉ်တင်လီလျာဉ်အိတ်အဆာကတိတ်.....	၂၇
◆ ဘန်မရအဆီတင်အိတ်တင်ကိတ်ဆွတ်အိတ်လဲ.....	၃၀
◆ တင်ယုထံတင်ညာဉ်အိတ်နှိုင်းစဉ်အတင်လီလျာဉ်အိတ်ပေးအခွင့်အလမ်း.....	၃၃
◆ တင်ကတိတ်သင်တင်တင်ကွဲကွဲကတိတ်သင်နှိုင်းစဉ်အတင်လီလျာဉ်အိတ်ပေး.....	၃၈

တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ အကျိုးစီးပွား

ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးရှိ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့အစည်းများ၏ အကျိုးစီးပွားကို အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြရန်အတွက် အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း ဖော်ပြပါမည်။

အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးရှိ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့အစည်းများ၏ အကျိုးစီးပွားကို အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြရန်အတွက် အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း ဖော်ပြပါမည်။

န ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးရှိ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့အစည်းများ၏ အကျိုးစီးပွားကို အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြရန်အတွက် အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း ဖော်ပြပါမည်။

ဖဲခူးတိုင်းဒေသကြီးရှိ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့အစည်းများ၏ အကျိုးစီးပွားကို အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြရန်အတွက် အောက်ဖော်ပြပါအတိုင်း ဖော်ပြပါမည်။

တော်လှန်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ အကျိုးစီးပွား
(ဖဲခူးတိုင်းဒေသကြီး)

ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီးရှိ ပြည်ထောင်စုအဖွဲ့အစည်းများ၏ အကျိုးစီးပွား

နက်ရှိုင်းစွာ

ယခင်ကလေးစားဖွယ်ရာအဖြစ်ထင်ထင်လေးလံစွာ ရဲ့တယုတ်အံ့အခိုင်တီတချို့ယီလအသးပူကတူ ဘာဝဲတံတံမံနဲ့လီ။ တံသးကညီတံဒီသုဒ်ဒီ သး, တံပျံတံဖုး, တံသုဒ်ဘာဒီသးဘာဒီ, တံလီ မုလီယီတခါခါနဲ့ကတူဘာဝဲတံဒီတဆးနဲ့လီ။ ဘာမနုအယီလဲနဲ့ဖဲတယံတမီဒီးဘာနဲ့ခီဖျိလ အကုးစလအအသီအံ့ဟဲသဝံးမဟးဂီမလီဘျး ကလဲတံဖဲပထံပကီအယီ, ပဟံဒ်ဖဲယီဖိ, ပဘူးပတံ, ပပုပတံ, ပတံပသကီးပုလပသုညါဒီးပကလုပ သွံပထံသုဒ်တဖုဘာသံဟးဂီမုလီမုလီဒီးဘာ ကွာဆာဒ်ခဲဒီးတံကီတံခဲအကလုကလုဒ်ဒ်ဒ်မု မုနဲ့လီ။

အယီခဲအံ့ပကယုသုညါနပာနကုးစလအ အာအသီအံ့အဂုနဲ့လီ။ နကုးစနဲ့မုစဲကလီက လံမုလအသဟီနုဒ်ဒ်ဒ်မးတခါနဲ့လီ။ မုစုကီးနု ဆာတံလီဘာယီလအအာအသီဒ်ဒ်ဒ်မုမုတခါ လီ။ နကံးစဲကလီကလံမုအံ့စးထီဒ်ဟံးနုအသ ဟီဒ်ဖဲအုဒယုပီလဲနုဒ်ဒ်ဒ်အမုနုကလံစးတံလီဒီး စးထီအုဘာဆဲကီပယီလဲဒီဖဲဟဲကံးစးဒံ ဒီ ကဲဘုလီပိတံ, ဘီကလု, ကွဲးလး, တုဒ်တု, ဝှာတ ကူနဲ့လီ။ ကိုတုးဟီဒ်ခိဂီအတံဟ်ဖျါအဖီခိ တံတယံဝဲလအကလံမုလအဟဲအုဘာလီပိတံ နဲ့လဲတံတနုရံ အတီပူအချအိဝဲအမံလး

(၁၃၁) တု (၁၆၀)အဘာစာဒီးဖဲအုဘာလီပိတံအ ခါအုဝဲလအသဟီနုအုကတံအယီလီပိတံဒီးတံ လီလအအိလအလီပိတံအကပိကပတဖု တံတ ယံဝဲလအ တံဘာဒီဘာဝဲအိဝဲဒ်ဒ်ဒ်မုမုနဲ့လီ။ တံလီလအအိလအကလံမုကျါလီလီဒီးထံကျိ ထံဖဲပိလဲနုတဖုဒ်အမု အိးကံ, ကိကံ, သု ယါကံ, စူချသနုသဝီသုဒ်တဖုအါတကုလီထံယု ကွံလအထံကျါနဲ့လီ။

နကုးစဲကလီကလံမုနဲ့ဖဲအဟဲတုဘီ ကလုအခါနုတံတယံဝဲလအချကအိဝဲတနုရံ နဲ့အမံလး (၁၀၆) ဒီး (၁၃၀) အဘာစာဒီးဘီမုစာ ဖိုကရုအကရု (UNOSAT) ဟ်ဖျါဝဲလအကွဲတုး ဟီဒ်ခိဂီအပူလအကလံမုသဟီအံ့ဆုဒ်ဒ်ဒ်အဖုမု နဲ့လီ။ လအတံနုအယီဘီကလုဒီးအကပိကပသ ဝီသုဒ်တဖုတံသံတံပုအိဝဲဒ်ဒ်ဒ်ဒ်မုမုနဲ့လီ။ လီဆီဒ်တံဖုပိအပူသဝီသုဒ်တဖုလအအိလ အဘီကလုကလံမုကျါနဲ့ဘာတုဘာဝဲကလံဒီးထံအ တံမဟးဂီနဲ့လီ။

နကုးစဲကလံမုလအအုသဘျးလီပိတံဒီး ဘီကလုနဲ့ဖဲအတုဆုကွဲးလး, တုဒ်တုဒီးဝှာတကူ အကပ အခါအသဟီလီစာလီဝဲတနုရံ နဲ့ အမံလး (၉၀) ဘျဲတု (၁၁၀) နဲ့လီ။ ကလံလအ အုဘာဝှာတကူအံ့အသဟီနုဝှာတကူအပူ

နကံးစဲကလံမုဖုဒ်အုတံလအကီပယီ လါမု ၂၀၀၈ နံ

နာကုံးစံကလံမုဒ်အတိအတိမဟားဂီလကီပယီ ပူလါမု ၂၀၀၈ နံ

ထူးထိုက် ဟ် ဖျါ ဝဲ လာ ကိုက် တူး ဟိုက်ခိုင်ဂီအပူနုအိုင်ဝဲဝဲသ တပတီဒီးလွှာတပတီအဘာ် စာ နှပ် လီ၊ ဝဲ လါ မှာ ၅ သီ ၂၀၀၈ နံ ကိုက် တူး ဟိုက် ခိုင် ဂီလယူနီဆဲးထူးထိုက်ဟ်ဖျါဝဲ ဘာ်ဃးထံဒိုင်အတိအိုင်သးဝဲ ထံထိုင်စွကီဒီလကလံမုဒ်အူ ဝဲနုထံဒိုင်ဝဲစးထိုင်ဝဲတိုင်တု တုဒုရဲ၊ ဖှပ်ပိုင်ဟိုက်ကဝီဒီတ ကျိ နှပ် လီ၊ ဒ် နှပ် အသိးပမု ကွာ်ဝဲတကူအိုင်အယာ လာ မုဒ်တကပ တိုင်တု၊ အူစုင်၊

သုတ်ထိုင်ဖးဒိုင်ခဲလက်နှုအဂံဖျိုးထိုင်လီယံ၊ဟံင်ခိုင် ငးဖျိုးကွာ်၊ လီမုဒ်အူတိုင်သုတ်တဖိုင်ဖျိုးထိုင်လီယံကွာ် ခဲလက်နှုလီ၊

နာကုံးစံနှုမုဒ်ဝဲစဲင်ကလံမုဒ်တကလုာ် အယိပကဆဲးယုသုတ်ညါဘာ်ဃးစဲင်ကလံမုဒ်အူ တာ်အတဂံနှုလီ၊

စဲင်ကလံမုဒ်သုတ်တဖိုင်အူဘာ်တာ်အတ ဂံနှုတာ်နီဖးဒီးဟ်ပနီဝဲအပတီအိုင်ဝဲ (၅) ပတီ နှုလီ၊

၁. တာတပတီနှုတနုရံင်အတီပူကလံအူ တာ်ယံဝဲ (၇၄) တု (၉၅)မံလး။

၂. ခံတပတီနှုတနုရံင်အတီပူကလံအူ တာ်ယံဝဲ (၉၆) တု (၁၁၀)မံလး။

၃. သာတပတီနှုတနုရံင်အတီပူကလံအူ တာ်ယံဝဲ (၁၁၁) တု (၁၃၀)မံလး။

၄. လွှာပတီတပတီနှုတနုရံင်အတီပူက လံအူတာ်ယံဝဲ (၁၃၁) တု (၁၅၄)မံလး။

၅. ယံပတီတပတီနှုတနုရံင်အတီပူက လံအူတာ်ယံဝဲဒိုင် (၁၅၅)မံလးဆူအဖိုင်နှုလီ၊

နာကုံးစံစဲင်ကလံမုဒ်လါအဟဲနှုလီအူ ဘာ်ကီပယီအလင်ခိနှုအတဂံလါ UNOSAT ကရါ

ထီတထိုင်ဒီတကျိနှုထံဒိုင်ဒီးလကလံစီးတကပ လဲကူ၊ ဝဲခူ၊ သနးပုင်၊ ကစးဒီတကဝီထံဒိုင်နှုဖျါဝဲ ဒိုင်လာကိုက်တူးဟိုက်ခိုင်ဂီအပူနုလီ၊ လာဝဲတကူင် ကလံထံးတကပသုတ်လယုင်၊ ကီးတါ၊ သိခွး ဒီတ ကဝီစုာ်ကီးထံဒိုင်ဝဲနှုလီ၊

နာကုံးစံလါအဒုးကထိုင်တာ်ကီတာ်ခဲဒိုင်ခိုင်မု မုဒ်အံလါတာ်လီဟိုက်ကဝီလါပတဲလါအဂုာ်လာတာ်ဖီခိုင် တဖိုင်အပူနုပုတကလီယုယုင်အသးသမူဘာ်ဟး ထိုင်ကွာ်ဒီးပုလါအကကွာ်ယုယုင်ဘာ်ကဲထိုင်ပုဟံင် တအိုင်ယိတအိုင်(ပုဘာ်ကီဘာ်ခဲ)နှုလီ၊ တာ်လီမာ် ဟးရူဟးဂီခဲလက်နှုတာ်တယာ်ဝဲလါလီလာကိုက်တိုင် စူအကကွာ် (၃၂၀,၀၀၀)ဘးနှုလီ၊ လါနှုအမဲင်ညါ ကီပယီဘုဟုဟးထိုင်အလီမီပုလါအမုဒ်ဝဲထံထိုင် စူဒီတကဝီလီဘျဲကွာ်လက်လက်ဆုအယိလီကင်ဒ်ပ ထံကီအမုဒ်ပပပဒိုင်ဒီးမုဒ်ကစာ်သုတ်တဖိုင်သုတ်ဖးဟး ဂီကွာ်အသိးနှုလီ၊

စဲင်ကလံမုဒ်ဖးဒိုင်လါအလီပျဲဒိုင်မးတ ခါလါအမံမုဒ်နာကုံးစံနှုဘာ်တာ်ယုနုအီလါကီပပင် ကံးစတိုင်ဒီးနာကုံးစံဝီ(သြအံ Daffodil (အဒီပညီမုဒ်ဝဲ ဖီအဘီလါအမဲထိုင်လါယာမံတာ်)အံဟဲလီစာ်လါအူရ နုတာ်ကတါအကျိနှုလီ၊ စးထိုင်လါ ၂၀ ယာဖိုင် နံင်ထိုင်သီလံလံကီအီးစထြလယါအပုထံဖီကီဖီ

တကလၢအမၤမူခိၣ်ကလံၤ သီၣ်ဂီၤမူဒါခိၣ်န့ၣ်ဟံးန့ၣ်ဝဲပုၤ မၤထံၣ်ရၢၢ်ကီၢ်သးလၢအဝဲတ ဘၣ်သ့ၣ်ဘၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ် အမံၤဝံၤစးထီၣ်ယုၢ်န့ၣ်ဝဲက လံၤမုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အမံၤလၢပုၤ သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်အမံၤစုၣ်စုၣ်အ ဂ့ၢ်န့ၣ်ကီၢ်အမဲရကၤဒီကလုၣ် ဟဲရဲခွဲၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ် (U.S National Hurricane Center)စံးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. အဲး တလၢတုးပီၣ်လဲၣ်မိၢ်ပုၤအ ကလံၤစီးတကပၤအပူၤ စဲၣ် ကလိကလံၤမုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အ မံၤတခီဖဲ ၁၉၅၃ နံၣ်န့ၣ်အမဲရကၤမူခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဂီၤဝဲၤ ကျိၤစးထီၣ်ယုၢ်န့ၣ်ကလံၤမုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအမံၤလၢပုၤပိၣ် မုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အမံၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲ ၁၉၇၉ နံၣ်တုၤယီၤအဆၢ ကတီၢ်မးယုၢ်န့ၣ်ယုၢ်က့ၤကလံၤမုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အမံၤလၢပုၤ ပိၣ်ခါသ့ၣ်တဖၣ်အမံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ယုၢ်န့ၣ်ကလံၤမုၢ်သ့ၣ် တဖၣ်အံၤအမံၤအတၢ်ပညိၣ်န့ၣ်မုၢ်ဒ်သိးပုၤအါဂၤကဟ် သ့ၣ်ဟ်သးဒီးပဒုၣ်ဟးဆွဲးအသးလၢတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အ လီၢ်ဘၣ်ဆၢဘၣ်ကတီၢ်ကသ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

နၢကံးစံကလံမုၢ်ဖးခိၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သံတၢ်ပုၤအါအါဂီၢ်လၢကီၢ်ပယီၤ ပုၤလၢမုၢ် ၂၀၀၈ နံၣ်

နၢကံးစံစဲၣ်ကလိကလံၤမုၢ်စးကဲထီၣ်အလီၢ်ဖဲ အ့ဒယါပီၣ်လဲၣ်မိၢ်ပုၤအကလံၤစီးတကပၤအပူၤတၢ်ကီၢ် လီၢ်ကဝီၤစဲၣ်ကလိကလံၤမုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်တခီတၢ်စးထီၣ် ယုၢ်န့ၣ်အမံၤဖဲန့ၣ် ၂၀၀၄ န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ကယုၢ်န့ၣ်ထံ ကီၢ်လၢအပီၣ်လဲၣ်ကၢ်နံၤလၢအအိၣ်စဲဘူးဒီးကလံၤစီးအ့ ဒယါ ပီၣ်လဲၣ် မိၢ်ပုၤဒ် အမ့ၢ်ကီၢ် အ့ဒယါ, ကီၢ်မိၢ်လ ဃး, ကီၢ်ပယီၤ, ကီၢ်အိၢ်မၢ်, ကီၢ်ပၢ်ကံးစတၢ်, ကီၢ်စရံး လါကါ, ဒီးကီၢ်ကျိၣ်တဲၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အကလံၤမုၢ်အမံၤ အဂီၢ်တၢ်ယုၤထၢဟံးန့ၣ်ဝဲထံကီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤအမံၤဒ်ကီၢ် လၢဝါလံၢ်မိၢ်ပုၤအလံၢ်မိၢ်ပုၤအိၣ်ရဲၣ်လီၤအသးအသိး ဒီးတၢ်မံၤတခါန့ၣ်တၢ်သူအိၣ်သ့ထဲတဘျီဒါန့ၣ်လီၤ.

စးထီၣ်နံၣ် ၂၀၀၄ တုၤ ၂၀၀၉ နံၣ် အပူၤက လံၤစီးအ့ဒယါပီၣ်လဲၣ်မိၢ်ပုၤအပူၤစဲၣ်ကလိကလံၤမုၢ်လၢ

အဟဲကဲထီၣ်န့ၣ်ကီၢ်ပၣ်ကံးစတၢ်ဟ့ၣ်ဆိဟ်စၢၤန့ၣ်ဝဲအ မံၤလၢနၢကံးစံန့ၣ်လီၤ. မ့မ့ၢ်လၢကီၢ်ပယီၤတခီယုၢ်န့ၣ်စဲၣ် ကလိကလံၤမုၢ်တဖၣ်အမံၤလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအမံၤဒ်အမ့ၢ် ကွဲ, ကသ့ၣ်ထံ, ဆီ, လံၢ်ထီၣ်, တၢ်ဘီနၢၤ, တၢ်ဒိၣ်, တၢ်ဟံ(တကျၢ်ခိၣ်တကလုၣ်), ဘီၣ်သိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် လီၤ.နၢကံးစံစဲၣ်ကလိကလံၤမုၢ်ကဲထီၣ်ဝဲအလီၢ်ခဲက လံၤမုၢ်လၢကဟဲကဲထီၣ်လၢလီၢ်ခဲတဖျၢၣ်န့ၣ်ကီၢ်စရံးလါ ကါယုၢ်ဟ်စၢၤန့ၣ်ဝဲအမံၤလၢ အ့ၢ်ဘၢ် (Abc)န့ၣ်လီၤ.

ဖဲ လၢယုၤ ၂၀၀၇ နံၣ်ကသ့ၣ်ထံစဲၣ်ကလိက လံၤမုၢ်လၢအန့ၣ်လီၤအူဘၣ်ကီၢ်ပၣ်ကံးစတၢ်န့ၣ်(တၢ်ဝဲ ဝဲလၢ)ကီၢ်ပယီၤသးပဒိၣ်ယုၢ်န့ၣ်အမံၤန့ၣ်လီၤ. ဒီဖျိလၢက သ့ၣ်ထံအတၢ်မၤနၢၤမၤယုၢ်အယိ, ကီၢ်ပၣ်ကံးစတၢ်အ ပူၤပုၤသံအဂၤတဆံဘျဲဒီးပုၤတကကွဲၢ်ကဲထီၣ်ပုၤဘၣ်ကီၢ် ဘၣ်ခဲဟံၣ်တအိၣ်ယီတအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ကလံၤမုၢ်တ ဖၣ်လီၤကလိကလံၤအသးဘၣ်ဆၣ်ကသ့ၣ်ထံဒီးနၢကံးစံအ မံၤတလီၤကလိကလံၤအသးဘၣ်ဆၣ်ကသ့ၣ်ညါဘၣ်, လၢပထံ ကီၢ်အပူၤပုၤလၢအကလီၢ်ယုၢ်ယုၢ်ဘၣ်သံဒီးပုၤလၢအက ကွဲၢ်ယုၢ်ယုၢ်ကဲထီၣ်ပုၤဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ခဲဟံၣ်တအိၣ်ယီတ အိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဒ်တၢ်ယုၢ်စိန့ၢ်ကလံၤမုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အမံၤအသိး ကလံၤမုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဟဲအဆၢကတီၢ်ဖဲလဲၣ်, ကဟဲအူ

နက်စံကလေးဖမ်းခိုအတားမဟားဂီလောက်ပယီ၊ ပုလဲလီမု၊ ၂၀၀၈ ခုနှစ်

ဘဉ်တော်လီမနုသုတ်တဖှ်လဲဉ်န့ဉ်ဘီမုထံကီမုခိဉ်ကလံသီဉ်ဂီဝဲခိဉ်ခိဉ်တယာ်ဆိဝဲဝဲထုးထီဉ်ရုလီတော်ကစီဉ်န့ဉ်လီ။ ဘဉ်ဆဉ်သနာ်က့, ပထံကီတခီလတော်ဘုဉ်တော်တီတဂုဘဉ်အယိတော်ကစီဉ်လတော်ထုးထီဉ်ရုလီတယာ်ဟ်ဆိဝဲလတော်ဟ့ဉ်ပလီအဂီဉ်ဒီးကလံမုဖဲအနီကီအဆာကတီန့ဉ်တလလီအသးဖးခိဉ်ညါန့ဉ်လီ။ လတော်န့ဉ်အယိပုသံဟါမာ်ဒီးပထံကီအမုသပါဖးခိဉ်ဘဉ်တော်တီသုတ်ဖးဟားဂီကွံဉ်အယိဖဲယဆိကမိဉ်ဟ်ထံနီဖး, ယုတော်အစာလတော်အံမုမတေအတော်ကမဉ်

လဲဉ်တဘျီဝဲတဘျီအကတီအခါပကီပယီထံဖိကီဖိကဘဉ်ကွာ်ဆာဉ်မဲဒီးတော်ကီတော်ခဲလကပိထွဲထီဉ်နာ်ကွးစံလအမုန့ဆာဉ်တော်လီဘဉ်ယိဉ်ဖးခိဉ်အံသုတ်တဖှ်အံကလီထွဲလတော်ကီတော်ခဲအပိဉ်လဲဉ်ပူတုထဲလဲဉ်ညါလဲဉ်န့ဉ်ကဲထီဉ်ယတော်ဆိကမိဉ်စွာ်ကီးန့ဉ်လီ။ (တော်ကွးဒီးသန့ - “နာ်ကွးစံစဉ်ကလိကလံမုအပူ” လာဘဉ်တော်ကွးအီလါမိဉ်မါ, ခုဉ်ကွာ်နာဉ်)

“ညိဉ်”
(၂၀ ၅ ၂၀၀၈)

ဖဲယစးထီၣ်န့ၣ်ဟူၣ်ဘၣ်ကလံၤမ့ၢ်အံၤအကစီၣ်အခါအခါအိၣ်ထံးကတၢၢ်န့ၣ်ယကီၢ်တၢ်လၢယဟံၣ်ဖိယိဖိ၊ ဖိမုၣ်ဖိခါလၢအအိၣ်တၢ်လၢကီၢ်ပယီၤပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ။ ဝံၤမးယအဲၣ်ဒီးသ့ၣ်ညါလီၤတၢ်တၢ်ကစီၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ။ ဝံၤယတၢ်သးကညါအိၣ်ထီၣ်ဒီးဘၣ်ယိၣ်တၢ်လၢပုၤလၢန့ၣ်လၢအံၤအဂီၢ်၊ ဝံၤယဆိမိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်အိၣ်မူခါဆူညါအဂီၢ်ကကဲထီၣ်ဒီးလဲၣ်ဒီးပမၤစၢၤအဝဲသ့ၣ်ကသ့ၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ။ ကဲထီၣ်တၢ်သးတမ့ၢ်လၢယဂီၢ်ဖးဒိၣ်ညါလီၤ။

ဖဲယန့ၣ်ဟူၣ်တၢ်ကစီၣ်တဘျီယီၤန့ၣ်အခါထံးယတတူၢ်ဘၣ်(သးခိၣ်မ့ၢ်)လၢယသ့ၣ်ဟူးသးဂဲၤနီၣ်တမံၤဘၣ်။ လၢခဲဖဲယသ့ၣ်ညါတၢ်ကစီၣ်အံၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးဒီးထံၣ်ဘၣ်တဂီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ယတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဆါမးန့ၣ်လီၤ။ ဝံၤလၢပုၤလၢအဘၣ်တူၢ်ဘၣ်ကလံၤမ့ၢ်တဖၣ်အဂီၢ်ယသးဟဲၣ်ပာ်ထီၣ်လၢယအဲၣ်ဒီးထၢစ့မၤဘျီဖဲကန့ၢ်ဒီးဆူၢ်အဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ။ လၢတၢ်န့ၣ်အယိၣ်၊ ယတၢ်ပိၣ်သကိးဒီးယသကိးတဖၣ်ဝံၤပလဲၤဆူပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအမၤတၢ်လၢယတၢ်မၤလီၤဖဲရီၤဘးကျိးအပူၤဒီးပုၤမၤတၢ်ဖိလၢတၢ်ခိၣ်တၢ်ယၢၤတဖၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ။ ပလူၤထၢတၢ်မၤဘျီလၢသ့ၣ်လၢသးလၢဂံၢ်လၢဂံၢ်ဒီးပဝဲပကစၢ်န့ၣ်ကွဲၣ်ပဂံၢ်ပဘါအိၣ်ဒီးပဟ့ၣ်န့ၣ်အသိးန့ၣ်ပဟ့ၣ်သကိးန့ၣ်လီၤ။ ပုၤလၢပထံၣ်ကိးဂၤစ့ၢ်ကိးဒီးအသးကအိၣ်မၤဘျီစ့အဂီၢ်ပဝဲပုးအဝဲသ့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ။ ဝံၤယဒုးသ့ၣ်ညါအဝဲသ့ၣ်လၢစ့မၤဘျီခဲလၢန့ၣ်ကဘၣ်တုၤဆူပုၤထံဖိကီၢ်ဖိလၢအဘၣ်ကီဘၣ်ခဲသ့ၣ်တဖၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ။ ယဝဲပုးဒီးကရၢကရိအဝဲသ့ၣ်ဒီးအသးကအိၣ်ဟ့ၣ်မၤဘျီတၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ။

အဝဲသ့ၣ်စ့ၢ်ကိးဟ့ၣ်မၤဘျီတၢ်န့ၣ်လီၤ။ ပမၤတုၤလီၤတီၤလီၤအနီၢ်ကီၢ်ဒီးပဟံးန့ၣ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ဝံၤပလူၤထၢတၢ်မၤဘျီလီၤတၢ်လီၤဆဲးလီၤ။ ပမၤအဂ့ၢ်ကတၢၢ်လီၤ။ ဒ်သိးပလူၤထၢစ့မၤဘျီအသိးပကမၤပုၤဂၤစ့ၢ်ကိးမၤဝဲန့ၣ်လီၤ။ ပန့ၣ်အနီၢ်ကီၢ်လၢတၢ်မၤဘျီလၢပထၢလၢတၢ်သ့ၣ်အိၣ်သးအိၣ်အပူၤသ့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်တၢ်လၢတၢ်ပုၤလၢပုၤလၢဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မံၣ်တၢ်ကီတၢ်ခဲသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်လိၣ်အဂီၢ်ခဲလၢဘၣ်သန့ၣ်ကွၢ်အဘျူးကအိၣ်ဝဲတဖဲတတ်န့ၣ်လီၤ။ အဘျူးတအိၣ်နီၣ်တဖဲဘၣ်န့ၣ်ကဲထီၣ်တသ့ဘၣ်။

ပုၤသးလီၤသးကျဲးဟးမၤတၢ်တကၤထီၣ်လါ (ဖၤလၢကီၢ်ရှၢၣ်) ကီၢ်ကီၢ်တဲၣ်ကလံၤထံး

လူတိုင်းအိတ်ဆွတ်အိတ်ချွတ် အင်္ဂါတော်အကျိုးအကျွေး ကဒီသဒနာနဲ့ ဆာဂ်တော်လီဘာဂ်ယိတ် လူအဖွဲ့အိတ်ထိတ်တော်ဆီလူဘာဂ်အာဘာဂ်သီတဖဂ်

လူယူ(၅)သီအံဟီဂ်ခိတ်ဘီမုတ်ပနီဂ်ဝဲလူ
အမုတ်ကတော်ကတီခိတ်ယူနုဆာဂ်, မုတ်နုနုလီလီ.
ပုဟီဂ်ခိတ်ဖိခဲလက်အတော်အိတ်ဆွတ်အိတ်ချွတ်အင်္ဂါ ဂုလူပ
ကဘာဂ်ပလီပဒီပသးလူတော်ဆူတော်ဆီလူအဟဲကဲထိတ်
အသီဖျိနုဆာဂ်တော်လီဘာဂ်ယိတ်လူအဘာဂ်အာဘာဂ်သီ,
အိတ်ဒီးအစုတ်အပျိုတဖဂ်ဒီးလူတော်ကကတော်ကတီခိတ်
ယူနုဆာဂ်ဂုဂုအင်္ဂါတော်လီတော်ပညိတ်နုနုလီလီ.

ခိတ်ယူနုဆာဂ်အတော်ဘာဂ်အာဘာဂ်သီလူအကဲထိတ်သး

မုတ်မဆီတနုအံခိဖျိလူဟီဂ်ခိတ်ဖျိနုဆာဂ်တော်
လီဘာဂ်ယိတ်တဖဂ်အယိလူတော်အိတ်ဆွတ်အိတ်ချွတ်အင်္ဂါ ပ
ဘာဂ်ကွဲဆာဂ်ခဲဒီးတော်ဆူတော်ဆီအါကလုဂ်နုနုလီလီ.

တော်ဂုတ်ခိတ်သုဂ်လူနုဆာဂ်အတော်လီဘာဂ်ယိတ် ကဲထိတ်သး

၁.ထံ, ကလံ, ဟီဂ်ခိတ်ညိတ်တော်အစုတ်အပျိုအ
တော်လီဘာဂ်ယိတ်

ပုကညီလူအလုအိတ်လုအိတ်အသးသမူဖဲစဲး
ဖိကဟဂ်လီကဝီ (Industrial Zone) အပူတဖဂ်ဘာဂ်
ကွဲဆာဂ်ခဲဒီးကဲတော်ဖိတော်လံလူအိတ်ဒီးအစုတ်အပျို,
ဖဲဖိကဟဂ်ကသံဂ်တော်ပိတော်လီတဖဂ်, ဖဲထူးထိတ်တော်
ဖိတော်လံတဖဂ်ထူးထိတ်ကလံဘာဂ်အာဘာဂ်သီဒီးဒီးအိတ်
ထိတ်တော်စုတ်ပျိုအကလုဂ်ကလုဂ်လီလီ. ဖဲမလုသုဂ်ဖး
လူဂ်, ဖဲဆးတော်အလီဂ်, ဖဲဖိကဟဂ်တုထိတ်တော်ဖိတော်
လံတဖဂ်စုတ်ကီးဟဲယုဂ်ဝဲဒုဂ်နုနုလီလီ.

ပုကညီလူအလုအိတ်လုအိတ်အသးသမူလူ
တော်သုဂ်တော်ဖျိဖဲတော်သုဂ်တော်ဖျိလီကဝီအပူတဖဂ်အ
တော်အိတ်ဆွတ်အိတ်ချွတ်ဒီးနုနုမုတ်လက်ကသံဂ်လူပုပု
သံတော်ဖိလံဖိယုဂ်တဖဂ်အယိလီလီ. အဒိ-တော်ဖဲအိတ်
ခုဒီးအလီဂ်, စံဂ်ပုအတော်ဖဲတော်မလုအလီဂ်, ပုမလုအိတ်စံဂ်ဒီး
တော်သုဂ်အိတ်ဖျိအိတ်တော်ဖဲတော်မလုတဖဂ်အံဒီးအိတ်ထိတ်
တော်နာဘာဂ်အာဘာဂ်သီမုတ်လူပုဘာဂ်ဒွဲဂ်အုဒုဒုအယိလီလီ.

ပုကညီလူအလုအိတ်လုအိတ်အသး
မူလူတော်ခွတ်ပုအတော်မ (Service)
တဖဂ်ဘာဂ်သီထိတ်သီလီကလံလူ
အိတ်ဒီးတော်စုတ်ပျိုအယိလူ အဝဲ
သုဂ်အကလံကျိတဖဂ်အပူတော်ဆူ
တော်ဆီကဲထိတ်သုဂ်ဒီးမုတ်လီဘာဂ်
ယိတ်ဒိတ်မလုအဝဲသုဂ်အင်္ဂါနုနုလီလီ.
ပုလူအဘာဂ်မတော်ဘာဂ်ပးတော်ဖိဂ်
ဂ်လူအိတ်ဒီးအစုတ်အပျိုအမုတ်
ကသံဂ်သရဲဂ်မုတ်တဖဂ်, ပုမလုတော်
လူတော်ဆီဟံဂ်တဖဂ်ဒီးတော်သံတော်
ပုအတော်ဖဲတော်မလုအပူတဖဂ်မုတ်အု
လုအစုတ်အပျိုလူဟဲအိတ်ထိတ်သး
ဖဲပုဒွဲဂ်အုပုသံစိတ်အံနုနု မလုဘာဂ်

ဒီပုဂ္ဂိုလ်တို့ဖိလားအဘက်တော်တဖန်အံ့အတော်အိပ်ဆူင်အိပ်ချွန်ကီးန့ဉ်လီ။

ကတ်ဖိတ်လံလီအိပ်ဒီးအစုအပျိုလီအဟဲအိပ်ထီဉ်လီကလံကျါ၊ ထံကျါဒီးဟီဉ်ခိဉ်အကျါတဖန်အမုာ် ပုဂ္ဂိုလ်အတော်ဖိတ်မာ်ဒိဉ်ခိဉ်မုာ်အလီလီအတော်အိပ်ဒီးတံပာ်ဘက်ပုဂ္ဂိုလ်န့ဉ်အတော်လီဘက်ယိဉ်အလီ။ အဒိ-ကိဉ်တဲဉ်ကီဉ်ပူဇံကဲဉ်ခွဲနးဘုဉ်ရံဉ်ကီဉ်ရ ဉ်ဟ့ ခလံးတံဉ်ထံကျိဖိအပူတော်ထံဉ်တံဉ်ကီဉ်အမုာ်န့ဉ်အတော်စါထးအစုအပျို၊ ဝဲနီဉ်ခိဉ်ထံဉ်မရးကီဉ်ရ ဉ်လိဉ်ဖိကီဉ်အပူဘုဉ်တဖန်အိပ်ဒီးတံအစုအပျို၊ ဒီးဝဲတးကီဉ်ရ ဉ်၊ မဲဆိးကီဉ်အပူထံအီအပူတော်ထံဉ်န့ဉ်လီအိပ်ဒီးစါအစုအပျိုန့ဉ်လီ။

တံဆူးတံဆါလီအဟဲအိပ်ထီဉ်သ့ခိဉ်ဖျိခိဉ်ယာန့ဉ်ဘက်အဘက်သီအဟဲ

ပုဂ္ဂိုလ်တဖန်အတော်ရဲဉ်တံကျါလီတော်လုဉ်အိဉ်လုဉ်အိဉ်သးသမူအတော်ဖိတ်မာ်တဖန်အံ့ဒုးအိဉ်ထီဉ်တံအစုအပျိုဒီးတံဆူးတံဆါလီ။ ကတ်ဖိတ်လံ တဖန်ကဲထီဉ် တံဆူးတံဆါဒီး နတ်လီအတော်ဖိတ်လံဖိတ်ဒီးတံလုဉ်အကျါန့ဉ်လီ။ အဒိ-တံသုတံသုဉ်၊ တံဒီးတံလုဉ်ကဲထီဉ်အစုအပျို (Toxin). ကတ်ဖိတ်လံလီလီအိဉ်တံဝဲလံခိဉ်ယာန့ဉ်တံလီအိဉ်ဝဲအကလုဉ်ကလုဉ်န ဉ်လီ။

န့ဉ်လီအဘက်အဘက်သီအံ့မာ်ဘက်ဒိဘက်ထံပုဂ္ဂိုလ်အတော်အိပ်ဆူင်အိပ်ချွန်ဒိဉ်မးန့ဉ်လီလီအိဉ်ဒုတ်ပုဂ္ဂိုလ်ကဲကျါဝဲကွတ်အတော်မာ်တဖန်မုာ်ပုဂ္ဂိုလ်တဖန်သုဉ်ဟံသးဘက်ပုဂ္ဂိုလ်န့ဉ်အတော်လီဘက်ယိဉ်ဒီးတံလီကဟဲထီဉ်အာအာသီသီခိဉ်ဖျိန့ဉ်တံအိဉ်အဟဲ၊ မုာ်မဆါတနံအံ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဘက်တံဆူးတံဆါခိဉ်ဖျိအဟဲကဲထီဉ်အသးလီန့ဉ်တံဘက်အဘက်သီန့ဉ်အိဉ်အါမးန့ဉ်လီ။

တံဆူးတံဆါလီကဲထီဉ်သ့သ့တဖန်မုာ်ဝဲဒုတ်ကလံကျါတံဆါ၊ ဖိးဘုဉ်ခဲစါ (Skin Cancer), ကွတ်ဂီတလံပုဂ္ဂိုလ်အဟဲကဲထီဉ်ဖဲအိဉ်ဖျိသီဒီးလီပဖိမုာ်ဖိခါအဂီကဲထီဉ်တံဆူးတံဆါအာအာသီသီန့ဉ်လီ။

ကျဲလီတံကဒိသဒါတံဆူးတံဆါလီအဟဲကဲထီဉ်အသးခိဉ်ဖျိန့ဉ်တံလီဘက်ယိဉ်

၁. နမုာ်ဖိဉ်ဘက်ကတ်ဖိတ်လံလီအစုအပျိုအိဉ်တဖန်န့ဉ်မာ်ကဆီနစု, လုဉ်ထံဒီးထူးနလီမာ်ဆုကဆီဒီးကူကယုန့ဉ်ဖိလားအကဆုကဆီတက့ဉ်။

၂. အိဉ်တံအိဉ်လီအကဆုကဆီတက့ဉ်။

၃. လီနတံဖိတ်မာ်လီန့ဉ် နမုာ်ဘက်ဖိဉ်တံလီအိဉ်ဒီးအစုအပျိုဒီးဒိသဒါဆိတ်စါနသးလီအကျါအကျဲဘက်ဘက်တက့ဉ်။

၄. ထီဉ်ပလီနသးလီနကဘက်သုဉ်ကတ်ဖိတ်လံလီလီအကျါအကျဲဘက်ဘက်ကးဘက်ဟံကတီအီဂုဂုန့ဉ်လီ။ ကတ်ဒီးတံနီအကမုဉ်လီအဒိသ့တဖန်, တံသဝဲလံမုဉ်အူအိဉ်သ့သ့တဖန်န့ဉ် တံကဘက်ဟံအီဘက်ဘက်ဘာဘာန့ဉ်လီ။

၅. ဝဲတံကဘက်သုန့ဉ်ကတ်သဝဲအဆါကတီ တံကဘက်ပလီသးလီမုဉ်အူန့ဉ်လီ။

၆. ဝဲတံဘီဘျါအုဉ်တံမာ်အလီ ဒီးကတ်သဝဲတဖန်အိဉ်အါအါဂီဂီအလီန့ဉ်တဘက်အိဉ်မိဉ်ဘက်။

တံမာ်လီလီတံတံပျိုအိဉ်ဒီးကဲထီဉ်သ့အလီန့ဉ် ကျဲအဂုကတံလီတံဒိသဒါလီနီတက့ဉ်အတံအိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချွန်အဂီနဘက်သုတံကးဘာမဲဉ်, ခိဉ်ဖျိဉ်, စုဖျိဉ်မုတမုာ်ကူသီးတံကူတံကလီအဒိသဒါတံစုဉ်တံပျိုန့ဉ်တက့ဉ်။

- တံစုဉ်တံပျိုအပီးအလီတဖန် တံ က ဘက်ဟးဆူးအီဒိလဲဉ်န့ဉ်တံကဘက်ကွဲနီဉ်ဟ့ဉ်ပလီအီလီလီအဟဲန့ဉ်ကပ။
- ဟ့ဉ်တံသိဉ်လီဘက်ပုဂ္ဂိုလ်ကဘက်သုဉ်ကတ်သဝဲလီအိဉ်ဒီးအစုအပျိုတဖန်လဲဉ်အဂီတက့ဉ်။
- ဟံကဲဒီးကတံကတီခိဉ်ယာန့ဉ်ထီဉ်တက့ဉ်။
- ထီဉ်ပလီသ့သ့ညါဒီးဖဲဖးနီဖးခိဉ်ယာန့ဉ်တံအိဉ်သးတက့ဉ်။

- သမီးသမီးကွန်တိနယ်အိတ်ဆိုင်ဆိုင်ချ တနံတဘျီတကွာ်.
- ဟ်ဖိုင်ထိုင်နသးဒီးနဟံင်ဖိယီဖိမ္မာ်ဂု၊ ပုတဝါမ္မာ်ဂုဒီးကတီဆိသးလါကဒီသဒေန့ဆိုင်အတံလီဘင် ယိုင်တဖင်တကွာ်.

(ဘင်တံဟံးအီလါကွိုင် တဲင် ယံ တံကွဲးအပူန့လီ.)

န့ဆိုင်အတံလီဘင် န့ဆိုင်အတံလီဘင်

န့ဆိုင်အတံလီဘင်ယိုင်လါအမ္မာ်-တံစူထံ တအိုင်ဘင်ဒီးထံက၊ တံကီဒိုင်၊ တံခိုင်၊ ဘု န်လီ ဒိုင်၊ သူင်လီ၊ တံစူဒိုင်အယိကစာ်လီလံ၊ ဟိုင်ခိုင် ဟူးဝး၊ သုင်ပုာ်မ္မာ်အိုင်၊ တံစူဒိုင်ဒီးထံဒိုင်ထံလုာ် ဘာတံ၊ ကလံမ္မာ်တဲင်ဖိ (Typhoon)လီ၊ ဟိုင်ခိုင်ဟူး ဝးအယိစူင်နါမံ (Tsunami) ကထိုင်တံသုင်တဖင်အံ ကထိုင်အသးသုဝဲခိဖိုင်အိုင်သးလါမူခိုင်ကလံသိုင် ဂီတံဆိတလဲသးအဖိုင်အယိန့လီ.

န့ဆိုင်အတံလီဘင်ယိုင်တနီန့ဆိုင်ဆိတလဲ ကွိုင်တံဆါကတီဒီးမာဘင်ဒီးမာဟးဂုဟးဂီတံလီ. တနီန့ဆိုင်မာဟးဂုဟးဂီပုကညီအသးသမူတံအိုင် ဆိးလီ.တံထူးတံတံသုင်တဖင်လီ. မူခိုင်ကလံသိုင် ဂီတံဘင်လီဘင်စးအယိထံဒိုင်ထံလုာ်ဘာတံ၊ ထံ က၊ တံကီဒိုင်၊တံခိုင်ဒိုင်ဝဲဒိုင်န့လီ. န့ဆိုင်အတံ လီဘင်ယိုင်သုင်တဖင်အံကထိုင်ထီရီတဘျီဒီးတံ လီထီရီတဘျီသုန န်လီ.

ပုမာသံ၊ဖုံသံတံဖိလံဖိယိုင် (Pesticides)	
စာ်ထးလါအိုင်ဒီးအစူအပုာ် (Heavy Metals)	
ကလါဟးဂီတဖင် (Organic Solvents)	
အဲစံးထံ (Acid)	
ဘူးအထံ (Base)	

န့ဆိုင်ဟိုင်ခိုင်ဟူးဝး

ဟိုင်ခိုင်ဟူးဝးန န်မ္မာ်န့ဆိုင်အတံလီဘင် ယိုင်ဒီးကထိုင်အသးခိဖိုင်ဟိုင်ခိုင်ဖျိုင်ဂံဂု၊ တရုအသး အယိန့လီ. ဟိုင်ခိုင်ဂံဂုတရုသးအသဟိုင်ခိုင်တ လါအယိ ဟိုင်ခိုင်အကဘျးတဖင် သုင်ဖးကွိုင်ကထိုင် ဒီးဟိုင်ခိုင်ဖျိုင်အကဘျးလါတံဖိုင်ကတံသုးအလီ န့လီ. တံအိုင်သးအံညီန့ကထိုင်အသးဖဲဟိုင်ခိုင် မဲင်ဖဲခိုင်အကဘျးဘူအလီန့လီ. န့ဆိုင်ဟိုင်ခိုင်ဟူး ဝးအံဒုးအိုင်ထိုင်စူကီတံဆိတလဲသးလါဟိုင်ခိုင်မဲင် ဖဲးအကဘျးအဖိုင်ခိုင်အါမံန့လီ.

န့ဆိုင်ဟိုင်ခိုင်ဟူးဝးကထိုင်ဝဲလါပုဟိုင်ခိုင်ဖိအတံဖဲး တံမာအယိ

ခိဖိုင်ပုဟိုင်ခိုင်ဖိအတံဖဲးတံမာအယိမ္မာ်ဂု တ မ္မာ်ပုဟိုင်ခိုင်ဖိအတံဖဲးတံမာအယိမ္မာ်ဂုန့ ဟိုင်ခိုင် ဟူးဝးကထိုင်သုဝဲန န်လီ. အဒိ-ပုလါအမာကွာ်န့က လံယါတံစူကဝဲ (Nuclear Weapon), ပုမာပီဖးတံ လါတံကန့ဘင်ဟိုင်ခိုင်လံတံထူးတံတံတဖင်တံမာဒ် အံတဖင် ဒုးအိုင်ထိုင်ဟိုင်ခိုင်မဲင်ဖဲးခိုင်သုင်ဖးသုဝဲလီ. ဟိုင်ခိုင်အကဘျးသုင်ဖးဒီးဟိုင်ခိုင်အကဘျးဖးဒိုင်သုး လီသုးကျဲသုဝဲလီ. ဟိုင်ခိုင်ဟူးဝးတရုသးအံအဂံ ဆိုင်ဝဲဒိုင်မးန့လီ.

ဟိန်ခိန်ဟူးဝးအံအိန်ဝဲခဲကလုာ်

တၢ်ကွဲးနီၣ်အဖိခိၣ်လၢတၢ်ဟံးပနီၣ်ဟံးဃာ်ဝဲ ဟိန်ခိန်ဟူးဝးအတရူသးလၢရံၣ်တၢ်စက့ (Richter Scale) အနီၣ်ဂံၢ်(၂.၉-၃.၉)အပတီၢ်န့ၣ်တၢ်ဟးဂုာ်ဟး ဂီၤဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်ကဲထီၣ်ဝဲတသ့ဘၣ်သန့က့ဟိန်ခိန်ဟူး ဝးအတရူသးလၢရံၣ်တၢ်စက့ (Richter Scale) အ နီၣ်ဂံၢ်(၆.၉)အပတီၢ်န့ၣ်အဂံၢ်ဆူၣ်ဒိၣ်ထီၣ်ဝဲလီၤ.

ဟံၣ်ဃီအပူၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအသ့ၣ်ဖးသ့သ့ၣ် တဖၣ်တၢ်ကဘၣ်ဟံးအီၤအလီၢ်အကျဲဘၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ရံၣ်တၢ်စက့ (RichterScale)အနီၣ်ဂံၢ်(၇.၀)ဆူအဖိခိၣ် န့ၣ် တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တဖၣ်ဟးဂုာ်ဟးဂီၤသ့ဝဲလီၤ. ဟိန်ခိၣ် သ့ၣ်ဖးဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်, တၢ်လီၤပျီၤဒီးထံဒိၣ်ထီၣ်သတူၢ်က လံာ်သ့ဝဲလီၤ.

က့ၢ်တဲာ်ကီၢ်ပူၤဟိန်ခိန်ဟူးဝးန့ၣ် ဂုၢ်ဂီၤအူတၢ်ကဟု ကယာ်မၤစၢၤအဂီၢ် လီၤတဲာ်နီၢ်ဂံၢ်-၁၇၈၄

တရူးဟိန်ခိန်ဟူးဝးအခါတၢ်ဂုၢ်လၢပဂ့ၤကြးသ့ၣ် ညါဆိအီၤတဖၣ်

၁. တၢ်အပီးအလီၤသ့ၣ်တဖၣ်ဒ်အမ့ၢ်လီၤဆိ (Touch Light), လီၤအ့ၣ်, တၢ်မၤပံာ်မ့ၢ်အူဒၢ (Fire Extinguisher), ထံအိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်ယုၤလၢနဟံးအီၤသ့လၢတၢ်ဆၢ ကတီၢ်ယံာ်ယံာ်တဖၣ်တၢ်ကဘၣ်ကတဲာ်ကတီၢ်ဟံးအီၤ ဖဲဂုၢ်ဂီၤအူဆၢကတီၢ်အဂီၢ်လီၤ.

၂. တၢ်အဂုၢ်အကျိၤတဖၣ်ဒီးတၢ် ဟ့ၣ်ပလီၢ်တၢ်တဖၣ်တၢ်ဘၣ်ခိး ကန့ၣ်အီၤထီၣ်ဝဲလီၤ.

၃. လၢတၢ်ကယါဘျါတၢ်ဘၣ်ဒိ ဘၣ်ထံးအဂီၢ်ကသံၣ်ကသီလၢ တၢ်လိၣ်သ့အီၤလၢဟံၣ်ဃီပူၤတ ဖၣ်တၢ်ကဘၣ်ကတဲာ်ကတီၢ်ဟံး အီၤထီၣ်ဝဲလီၤ.

၄. တၢ်အပီးအလီၤလၢအတယၢ် ဃၢတဖၣ်တၢ်တကြးဟံးအီၤလၢ ဟံၣ်ဃီကပၤဘၣ်.ဖဲဟိန်ခိန်ဟူး

ဝးအခါလီၤတဲာ်မၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတၢ်သ့ဝဲလီၤ.

၅. ကတဲာ်ကတီၢ်ဆိပၤစၢၤတၢ်လီၤတတီၤတီၤ ဖဲတၢ်ကဘၣ်သုးလီၤသုးကျဲအဆၢကတီၢ်တက့ၢ်.

ဖဲဟိန်ခိန်ဟူးဝးအခါတၢ်ဂုၢ်လၢပကြးသ့ၣ်ညါအီၤ တဖၣ်

၁. အိၣ်ဒီးတၢ်ပလီၢ်သးထီၣ်တက့ၢ်.(အဒိ-သုးလီၤဆူစီၢ် နီၤခိၣ်အဖိလၢဒီးအိၣ်သကူးလီၤသး)

၂. ဒ်ပဒိၣ်ပပုၤပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်အတၢ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ် ညါအသိးဒိကန့ၣ်ဒီးမၤပိာ်ထွဲတက့ၢ်.

၃. ပလီၢ်သးလၢမ့ၢ်အူလၢ, မ့ၢ်အူအ့ၣ်တက့ၢ်. (အဒိ-ကံ ဒၢထူၣ်ဖျိဒီးကံဟးထီၣ်အယိမ့ၢ်အူအူထီၣ်ဝဲသ့န ညါလီၤ.

၄. ဒိကန့ၢ်ကွဲၤလုၤလီၤ (Radio) လၢတၢ်ဂုၢ်တၢ်ကျိၤလၢ ပုၤထုးထီၣ်တဖၣ်(မ့တမ့ၢ်)မူခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဂီၤကစီၣ်တ က့ၢ်.

၅. တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်လၢအကထၢအိၣ်အါတဖၣ်န့ၣ် တဘၣ် သူဃီသ့ၣ်လီၤ (Elevator) ဒီးလ့ (Lift) တဖၣ်ဘၣ်. အိၣ်သဒၢနသးလၢစီၢ်နီၤခိၣ်လၢအကျဲၤကျဲၤအဖိလၢဒ် သိးနကဒိသဒၢနသးလၢတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအလီၤတဲာ်ဒီး မၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတၢ်သ့သ့ၣ်တဖၣ်တက့ၢ်.

၆. တဘၣ်အိၣ်ဆိဖဲဘၣ်ဘိး(Billboard)လၢအတကျဲၤ ဘၣ်တဖၣ်အဖိလၢတဂ့ၤ.

ဟိန်ခိန်ဟူးအတၢ်မၤဟးဂီၤလၢတရူးကီၢ် (လၢမၤ ၂၀၀၈န့ၣ်)

၇. ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်မ့ၣ်ဟ့ၣ်သဆၢၣ်ထီၣ်လၢကဘၣ်
ဟးထီၣ်ကွၢ်လၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အပူၤန့ၣ်ဟးထီၣ်ချ ချ တက့ၢ်.
၈. နမ့ၢ်နီၣ်သိလ့ၣ်ဒီးအိၣ်ပတုၣ်ကွၢ်နသိလ့ၣ်သတူၢ်ကလၢ်
တက့ၢ်. အိၣ်လၢတၢ်ပျီၤပုၤတဘၣ်အိၣ်လၢလီၤမ့ၢ်အူတၢ်
ဒီးတၢ်အဖီလၢ်တဂ့ၤ.

ဖဲဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝးဝံၤတၢ်ဂ့ၢ်လၢပကြးသ့ၣ်ညါအီၤတဖၣ်

၁. သမံသမိးကွၢ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဒီးတၢ်ပူၤလီၤပူၤကျဲတ
ဖၣ်တက့ၢ်. ဟံးန့ၢ်တၢ်ကူၤစါယါဘျါလၢဂ့ၢ်ဂီၤအူကသံၣ်
သရၣ်တဖၣ်အအိၣ်တက့ၢ်.ဖဲတၢ်က့ၤဟံၣ်ဖိၣ်လိာ်က့ၤသး
ဖဲတၢ်ဟံၣ်ဖိၣ်အလီၤအခါန ဉ်ဂံၢ်ကွၢ်ပုၤကညီနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်
ဒူးဒီးသိးတၢ်ကသ့ၣ်ညါဘၣ်ပုၤကညီအနီၣ်ဂံၢ်ပုၤတဂ့ၤ
ခါန့ၣ်တက့ၢ်.

၂. ဟးထီၣ်ကွၢ်လၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တဖၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး
ဝံၤအပူၤန့ၣ်တက့ၢ်. ဟီၣ်ခိၣ်မ့ၢ်ဟူးဝးအသီတဘျီကဒီး
န့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တဖၣ်လီၤပျီၤသ့ၣ်န ဉ်လီၤ.

၃. လၢတၢ်ဒီသဒါဆိသးလၢပလီၤအက့အခိ, မဲၣ်ထံက
လၢ်အက့အခိတဖၣ်ဒီးတၢ်ခိၣ်စူလၢအဘၣ်ဆဲးတၢ်သ့
သ့ၣ်တဖၣ်ဂီၢ် ဒီးခိၣ်ဖဲထီၣ်တက့ၢ်.

၄. ပလီၤပဒီသးလၢထံ,မ့ၢ်အူ,လီၤမ့ၢ်အူပျံၤတဖၣ်တ
က့ၢ်. ကးတံၢ်ယၢ်ကံၤသဝံၤဒါတဖၣ်ဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်တက့ၢ်.

၅. ဟးထီၣ်ကွၢ်လၢအချ ကတၢ်ဖဲတၢ်လီၤလၢလီၤမ့ၢ်အူပျံၤ
လီၤတံၢ်အလီၤလၢတၢ်ဘၣ်ယိၣ်အိၣ်န့ၣ်တက့ၢ်.

၆. ဒိကန့ၣ်ကွၢ်လၢလီၤ (Radio)ထီၣ်တက့ၢ်. ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူ
တၢ်ဂ့ၢ်မ့ၢ်တအိၣ်ဘၣ်န့ၣ်တဘၣ်သ့ၣ်လီၤတဲစိ(Telephone)
တဂ့ၤ.

၇. ဖဲတၢ်ဆီလီၤကဒါက့ၤတၢ်အိၣ်ဆိးလီၤအခါပလီၤသး
လၢတၢ်အိးထီၣ်ပံးလီၤမ့ၢ်အူဒီးထံတဖၣ်တက့ၢ်. တၢ်
သ့ၣ်ထီၣ်လၢနအိၣ်ဆိးအလီၤန့ၣ်ကြးတၢ်သမံသမိးကွၢ်
အီၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးလၢမ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်အံၤဘၣ်လီၤဘၣ်
စးဒီးဂၢ်ကျၢၤဒီးခါန့ၣ်လီၤ.

န့ၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ပးပအူးဒီၣ်ဒီးမၤ ဟးဂီၤတၢ်

ဒီဖျိလၢန့ၣ်ဆၢၣ်မူခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဂီၤဖဲတၢ်စူၤခါ,
တၢ်ကီၢ်ခါ, တၢ်ဂီၢ်ခါအယိၣ်ပုၤကညီတဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်
မဲၣ်ဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်အ တၢ် လီၤ ဘၣ် ယိၣ် အိၣ်ထီၣ်ဝဲအဘျီအါ
မးန့ၣ်လီၤ. လၢန့ၣ်ဆၢၣ်အတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အကျါပအူး
အိၣ်ဟးဂီၤတၢ်အံၤမၤဟးဂီၤမၤဘၣ်ဒိပုၤကညီအသ့ၣ်အ
သးသ့ၣ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်န့ၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဘၣ်ပအူးအိၣ်ဟးဂီၤနဟံၣ်နယီၤခါ

ပုၤကညီတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးလီၤလၢအမ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်
ထီၣ်တဖၣ်(အါဒၣ်တက့ၢ်ဟံၣ်ထုၣ်သ့ၣ်, တၢ်န့ၣ်ဂီၤပၤ,
ဟံၣ်ကရၢဒီးဟံၣ်ဖုဒါ)ဒီးသိးပအူးမၤဟးဂီၤတသ့အ
ဂီၢ်

ပအူး

ပအူးဘျါၣ်

တစ်သက်တမ်းလုံးပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်စေနိုင်သော အန္တရာယ်ရှိသည့် အခြေအနေအထားများကို ရှောင်ကြဉ်ရန်အတွက် အစီအစဉ်များကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

ပစ္စည်းအကုတ်အကျ

ပစ္စည်းအကုတ်အကျအားလုံးကို လာဘ်အမြတ်အတွက် အသုံးပြုရန်အတွက် အစီအစဉ်များကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

ပစ္စည်းအကုတ်အကျအားလုံးကို လာဘ်အမြတ်အတွက် အသုံးပြုရန်အတွက် အစီအစဉ်များကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ အဓိက အန္တရာယ်များကို အကဲဖြတ်ခြင်း

၁. ကမ္ဘာ့ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်စေနိုင်သည့် အန္တရာယ်များကို အကဲဖြတ်ခြင်း

၂. ရေ၊ မြေ၊ လေထုထိခိုက်စေနိုင်သည့် အန္တရာယ်များကို အကဲဖြတ်ခြင်း

၃. ပစ္စည်းအကုတ်အကျအားလုံးကို လာဘ်အမြတ်အတွက် အသုံးပြုရန်အတွက် အစီအစဉ်များကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

၄. စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ ဆွေးနွေးခြင်းနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းအားလုံးကို အစီအစဉ်များကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

စီးထိုင်လာရန် သို့မဟုတ် လမ်းပန်းဆိုင်ရာ အန္တရာယ်များ

ပစ္စည်းအကုတ်အကျအားလုံးကို လာဘ်အမြတ်အတွက် အသုံးပြုရန်အတွက် အစီအစဉ်များကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်စေနိုင်သည့် အန္တရာယ်များ

၁. ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်စေနိုင်သည့် အန္တရာယ်များကို အကဲဖြတ်ခြင်း

၂. ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်စေနိုင်သည့် အန္တရာယ်များကို အကဲဖြတ်ခြင်း

၃. ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်စေနိုင်သည့် အန္တရာယ်များကို အကဲဖြတ်ခြင်း

၄. ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်စေနိုင်သည့် အန္တရာယ်များကို အကဲဖြတ်ခြင်း

၅. ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်စေနိုင်သည့် အန္တရာယ်များကို အကဲဖြတ်ခြင်း

၆. ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်စေနိုင်သည့် အန္တရာယ်များကို အကဲဖြတ်ခြင်း

လာဘ်အမြတ်အတွက် အသုံးပြုရန်အတွက် အစီအစဉ်များကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ရမည်။

တၢ်ဆၢကတိၢ် ၁၂ ပါအတိၢ်ပူၤန့ၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢအကဲထီၣ်သ့တဖၣ်

ထံဒိၣ်လုၢ်ဘၢတၢ်အတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်

တၢ်စူၤဒိၣ်အယိၣ်ထံကျိၣ်ထံကွၢ်သ့တဖၣ်ထံပုၤလုၢ်ဘၢဝဲဒီးလၢဆၢကတိၢ်တဖျးဝဲအပူၤထံယွၤလီၤဆူၣ်ဒီးဒုးကဲထီၣ်ထံလုၢ်ဘၢတၢ်လီၤ. ထံယွၤလီၤအကျိၣ်သ့တဖၣ်ပူၤလၢၤ,ဟီၣ်ခိၣ်ကပံၤဒီးကစၢ်ကလိလီၤလၢအယိၣ်ဒုးကဲထီၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ဖဲထံဒိၣ်လုၢ်ဘၢတၢ်အခါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်

တၢ်စူၤဒိၣ်ဒီးထံမ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်လံၤန့ၣ်တၢ်ကဘၣ်ကတဲာ်ကတီၤသုးထီၣ်တၢ်အိၣ်ဆိးလီၢ်ဆူၣ်လီၢ်ထီၣ်ထီန့ၣ်လီၤ. တၢ်စူၤဒိၣ်အခါန့ၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်မ့ၢ်အိၣ်ဘူးဒီးကစၢ်ကပၤန့ၣ်တၢ်ကဘၣ်ပလီၢ်သးဘၣ်ပးဟီၣ်ခိၣ်လီၤလၢန့ၣ်လီၤ. ပကဘၣ်ကဟ့ၣ်ကယၢ်မၤစၢၤပုၤသ့တဖၣ်ကုသးပုၤဒီးဖိဒဲဖိသ့တဖၣ်လီၤ. ကးတံာ်ကွၢ်လီၤမ့ၢ်အူၤလၢတၢ်ဒီးသဒၢဆိတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘၣ်အဂီၢ်တက့ၢ်.

တၢ်နီၣ်ဒီးတၢ်လၢပကြးမၤထွဲတဖၣ်

- ယုၤန့ၣ်ပၢ်ဆိတ်စၢၤတၢ်လီၤလၢထံလုၢ်ဘၢတၢ်လံၤသ့တဖၣ်အလီၢ်ဒီးသုးထီၣ်နသးဆူၣ်တၢ်လီၤလၢအကစၢၤထီၣ်ထီလၢအပူၤဖျးဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘၣ်အလီၢ်တက့ၢ်.
- တၢ်လီၤလၢထံတမၢ်အိၣ်အကပၤန့ၣ်တၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘၣ်အိၣ်လၢထံလုၢ်ဘၢတၢ်သ့အယိၣ်ကတဲာ်ကတီၤဒီးပၤသ့တဖၣ်လၢတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘၣ်ကအိၣ်ထီၣ်ခိၣ်ဖျိထံကလုၢ်ဘၢတၢ်အယိၣ်တက့ၢ်.
- ကစၢ်အခိၣ်ထံးန့ၣ်ထံဒိၣ်ထီၣ်သ့အယိၣ်တဂ့ၤလၢတၢ်ကဘၣ်ထီၣ်ဟံၣ်ယီၤဒီးတၢ်သ့တဖၣ်ထီၣ်ဘၣ်ထီၣ်တဖၣ်ဘၣ်.

- တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အလီၢ်နီၣ်ဝဲာ် (Switch)လီၤသဟီၣ်ဒီးလီၤမ့ၢ်အူၤပျံၤတဖၣ် ဒဲတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတအိၣ်တဂ့ၤအဂီၢ်တၢ်ကဘၣ်ပၤအီၤလၢတၢ်လီၤလၢအထီၣ်ထီတဂ့ၤအလီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ကတဲာ်ကတီၤပၤမဲးထၢၣ်တဖၣ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ထၢၣ်တဖၣ်လၢတၢ်ကဒိသဒၢထံလုၢ်ဘၢတၢ်အဂီၢ်တက့ၢ်.
- ဖဲထံဒိၣ်ထီၣ်ထံလုၢ်ဘၢတၢ်အခါတၢ်ကမ့ၢ်,သ့တဖၣ်ပူၤဒီးလၢလုၢ်တဖၣ်ဟဲပိာ်ထွဲထံအခံအယိၣ်ပုၤကညီသးသမူၤဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤတဖၣ်ကပူၤဖျးလၢတၢ်သံတၢ်ပုၤဒီးတၢ်ဟးဂုၤဟးဂီၤအဂီၢ်ကတီၤဆိတ်တၢ်လီၤဖဲန့ၣ်အိၣ်အခါအယၢၤတက့ၢ်.
- တၢ်လီၤလၢထံဆူၣ်, ထံလီၤဆူၣ်အလီၢ်န့ၣ်နီၣ်သိလုၣ်တဂ့ၤ. (လီၤဆိဒဲတၢ်ဖိသ့တဖၣ်တဘၣ်ဂဲထံဘၣ်)
- စိာ်ယၢ်ကွဲၤလုၤလီၤ(Radio)လၢတၢ်ကဒိကနၢ်တၢ်ကစီၣ်အဂီၢ်ဒီးမၤပိာ်ထွဲဒဲတၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်အသိးန့ၣ်တက့ၢ်.
- တၢ်နီၣ်ကွဲၤနီၣ်ပၤပာ်လီၤတဲာ် (Phone) ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူၤနီၣ်ဂံၢ်တဖၣ်လၢတၢ်ဆဲးကျိးအီၤဖဲတၢ်လီၤဘၣ်အဆၢကတိၢ်တက့ၢ်.

ဖဲတၢ်ဘၣ်ယိၣ်မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်လၢထံကလုၢ်ဘၢတၢ်အဆၢကတိၢ် တၢ်လၢပကဘၣ်လုၢ်ပိာ်မၤထွဲတဖၣ်

- ကွၢ်ကွဲၤဟူထံၣ်ဖျါ (Television) ထီၣ်ဘိတက့ၢ်. ဒိကနၢ်မူခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဂီၤအကစီၣ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၣ်လၢကွဲၤလုၤလီၤ (Radio) အပူၤတက့ၢ်.
- သုးလီၢ်သုးကျဲဆူၣ်တၢ်လီၤလၢအပူၤဖျးဒီးတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အလီၢ်တက့ၢ်.

- ကားတံလီသဟီဉ်ပလး (Plug) အပူတကွာ်. တာ်တဘဉ်ဖီဉ်ယာ်တာ်ဝံ (Switch) လီသဟီဉ်ဒီးလီမုဉ်အူပျဲတဖဉ်ဘဉ်.
- ရဲဉ်ကျဲဒီးဟ်မဲးထာ်တဖဉ်လာဟံဉ်အကပတဂ့ၤ. မဲးထာ်ဒီးထံသဟီဉ်အဂံၢ်ဘါတဖဉ်မာလီဟီဟံဉ်အကပသ့ဝဲလီၤ.
- တဘဉ်အီထံပူၤအထံတဂ့ၤ. တဘဉ်အီထံလၢအယွၤလီၤဖဲထံဒိဉ်ခါန့ဉ်တဂ့ၤ. လၢတာ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ့အဂီၢ်တာ်လီၤဘဉ်ယိဉ်အိဉ်ထီဉ်သ့ဝဲဒဉ်န့ဉ်လီၤ.
- တာ်ဖိတာ်လံၤလၢအလုာ်အပူၤဒိဉ်တဖဉ်ဟ်ယာ်အီၤလၢဟံဉ်ပူၤလၢတာ်လီၤထီဉ်ထီန ဉ်တကွာ်.

နးကံးစံကလံၤမုာ်ဖးဒိဉ်အတာ်မာယာ်ဂီၤလၢကီၢ်ပယီၤ. လၢမာၤ၂၀၀၈န့ဉ်

ကလံၤမုာ်တွၢ်အတာ်လီၤဘဉ်ယိဉ်

န ဆာဉ်ကလံၤသီဉ်ဂီၤတဘဉ်လီၤဘဉ်စးအဖီဉ်ကလံၤအူတာ်ဆူဉ်, ကလံၤမုာ်တဲဉ်ဖိ (Typhoon), ကလံၤဆူဉ်ဒီးသ့ဉ်လီၤ, ထံဒိဉ်ထံလုာ်ဘါတာ်, ကလံၤမုာ်လီၤအယိလၢပီဉ်လဲဉ်နံၤလပီဒိဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အံၤမုာ်တာ်ဘဉ်ယိဉ်လၢကလံၤမုာ်တွၢ်ကအိဉ်ထီဉ်န့ဉ်လီၤ.

တာ်ဟ့ဉ်ပလီၤ

- ဝဲၤကျိၤလၢအဘဉ်ထွဲဒီးမူခိဉ်ကလံၤသီဉ်ဂီၤမုာ်ဟ့ဉ်ပလီၤလၢ “ခိးကွာ်တာ်အိဉ်သး” လံန့ဉ်(၃၆) န့ဉ်ရံဉ်အတီၢ်ပူၤကလံၤမုာ်လီၤသ့ဝဲဒဉ်လီၤ.
- ဝဲၤကျိၤလၢအဘဉ်ထွဲဒီးမူခိဉ်ကလံၤသီဉ်ဂီၤမုာ်ဟ့ဉ်ပလီၤလၢ “ဘဉ်ပလီၤသး” လံ န့ဉ်(၂၄) န့ဉ်ရံဉ်အတီၢ်ပူၤကလံၤမုာ်လီၤသ့ဝဲဒဉ်လီၤ.
- ကလံၤမုာ်မုာ်လီၤန့ဉ်တာ်စူၤဖးဒိဉ်ဒီးထံဒိဉ်ထီဉ်သတူၢ်ကလံၤသ့န့ဉ်လီၤ.

- ဝဲကလံၤမုာ်လီၤအခါတဘျီဘျီကလံၤထီဉ်ဂါသးတစိာ်ဖိဝံၤအလီၤခံကလံၤမုာ်ဒိဉ်တဖဉ်ပိဉ်ထွဲထီဉ်အခံန့ဉ်လီၤ.

တာ်လၢပကဘဉ်တာ်နီဉ်မာ်ပိဉ်ထွဲတဖဉ်

- ကွာ်ကွၢ်ဟူထံဉ်ပျါ(Television)ထီဘိတကွာ်. ဒိကနာ်ကွၢ်လုလီၤ (Radio) တကွာ်.
- အိဉ်သဒးနသးလၢတာ်လီၤလၢအဂါဒီးကျဲၤအလီၤန ဉ်တကွာ်. အိဉ်ဆိးလၢတာ်လီၤလၢထံဒိဉ်ထီဉ်တတုၤအလီၤတကွာ်. ဟးထီဉ်ဟးလီၤလၢချံၤတဂ့ၤ.
- သးထီဉ်နသးဆူတာ်လီၤလၢအပူၤဖျဲးဒီးတာ်လီၤဘဉ်ယိဉ်တကွာ်.
- ကတံာ်ကတီၢ်ဟ်တာ်ဖိတာ်လံၤလၢအမာပူၤဖျဲးနသးသမူ (LifeGuard) တကွာ်. အဒိ, ပလးစတံးဒးဒိဉ်လၢအထီဉ်ဖိလၢထံမဲာ်ဖိးခိဉ်တဖဉ်.

- ကတဲကတိတ်ပဲတြီဖးဒိန်, ပဲတြီဖိတဖန်ဒိ သိးအတြီဆာထံကသုအဂီတကွာ်.
- ဟ်တအိန်တအိ, ထံအိဒီးလီဆို (Touch Light)လၢတၢ်လီၢ်လၢအဘိၣ်အဘၢန့ၣ်တကွာ်.
- လၢတၢ်ကဘၣ်သုးလီၢ်သုးကျဲသတူၢ်ကလၢအဂီ ကတီးမၤပဲဟ်သိလၢသိလှၢပူၤတကွာ်.
- တၢ်နီၣ်-ဟ်ဂ့ၢ်ဂီၤအူလီၤတဲစိနီၣ်ဂံၢ်(Emergency Contact Number) တကွာ်.

ကလံၤမ့ၢ်မ့ၢ်လီၤန့ၣ်တၢ်လၢပကဘၣ်မၤဟံၣ်ထွဲတဖၣ်

- ဖဲတၢ်ဘိးဘၣ်ရၤလီၤလၢတၢ်ကဘၣ်သုးလီၢ်သုး ကျဲအခါသုးထီၣ်နသးဆူတၢ်လီၢ်လၢပဲကျိၤလၢ အဘၣ်ထွဲတဖၣ်ကတဲကတိတ်ပဲဟ်အလီၢ်န့ၣ် တကွာ်.
- တၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်မ့ၢ် သိၣ်ထီၣ်လံးဒီးဖဲန တချုးဟး ထီၣ်လၢဟံၣ်ပူၤအခါကးတၢ်ကွံာ်ဟံၣ်ပဲတြီဖး ဒိန်ဒီးပဲတြီဖိတဖန်ဘၣ်ဘၣ်ဘၢတကွာ်.
- ဟးထီၣ်ကွံာ်ဖဲတၢ်လီၢ်လၢထံဒိန်ဒီးထံလုာ်ဘၢ တၢ်သုအလီၢ်တကွာ်. သုးထီၣ်နသးဒီးအိၣ်ဖဲ တၢ်လီၢ်လၢအကစီၤထီၣ်ထီအလီၢ်တကွာ်.
- ခိးကန့ၣ်ကလံၤမ့ၢ်အဂ့ၢ်အကျိၤထီၣ်ဘိးဆဲး အိၣ်ဖဲတၢ်လီၢ်လၢအိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအလီၢ် တကွာ်.
- ခိးကန့ၣ်တၢ်ကစီၣ်အဂ့ၢ်အကျိၤဂ့ၢ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဘၣ် ဒီးတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်မ့ၢ်တအိၣ်လၢဘၣ်န့ၣ်က့ၢ် လီၤက့ၢ်ဆူဟံၣ်သုလီၤ.

န့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်စူၤစူၤ(ကၤ)အတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်

မူခိၣ်ကလံၤသိၣ်ဂီၤတဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စးအယိ တၢ်ဟဲစူၤတဘၣ်ဆၢဘၣ်ကတီးဒီးတၢ်ယုထီအယိဟီၣ် ခိၣ်အထံသံးကွံာ်ဒီးထံကၤကွံာ်, ထံအိဒီးထံလၢတၢ်သ့ၣ် တၢ်ဖျးအဂီၢ်စူၤလီၤ, ဒီးမ့ၢ်အူအိၣ်သ့ၣ်ပှၢ်တဖၣ်သ့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်

- ထံအိလၢအကဆီၣ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်လၢတၢ် အိၣ်မူအဂီၢ်လီၤ.
- သ့ၣ်ပှၢ်လၢထံထီၣ်ပၢ်အိၣ်အလီၢ်န့ၣ်တၢ်က ဘၣ်ကွံာ်ကတဲကတိတ်အိၣ်လီၤ.
- ထံမ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်လၢစံာ်ပျီ, တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျး ဒီးတၢ်ဒုးကဲထီၣ်တၢ်တမံၤလၢလၢအဂီၢ်လီၤ.

တၢ်နီၣ်ဒီးတၢ်လၢပကဘၣ်မၤထွဲ

- ကတီးဟ်ထံလၢတၢ်သ့ၣ်အိၣ်အိၣ်အဂီၢ်လၢလၢ လီၣ်လီၣ်န့ၣ်တကွာ်. တၢ်တဘၣ်သုးဆၢသုးက တီၢ်ဘၣ်.
- ဒုးအိၣ်ထီၣ်ထံကမျၢဒီးထံကမၤလၢတၢ်ကတီး ဆိဟ်ထံအဂီၢ်န့ၣ်တကွာ်.
- ဖဲတၢ်ကီၢ်ခါအဆၢကတီးဒီးထံတကၤအဂီၢ်သ့ ထံသုသ့ဘၣ်ဘၣ်တကွာ်. တဘၣ်သ့ၣ်အိၣ်ကလီ ကလီဘၣ်.
- တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးစံာ်ပျီတဖၣ်အဂီၢ်ဟ့ၣ်(လူ)ထံ ဖဲဂီၤခိဒီးဟါခိလီၤအဆၢကတီးန့ၣ်တကွာ်. တၢ် အံၤကကဲထီၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢဟီၣ်ခိၣ်သုတယုထီ အဂီၢ်ဒီးထံအသံတဟးထီၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်မၤကဆဲကဆီၣ်နီၢ်ကစၢ်(လုၣ်ထံ)အဂီၢ်န့ၣ် တၢ်မ့ၢ်သ့ၣ်ဆဲးလီၤတဖၣ်ထံ (Shower)န့ၣ် လၢထံစူၤန့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ထံနီၣ်ဘျၢၣ်လၢပဘျၢၣ်လူထံ ဒီးန့ၣ်လီၤ.
- လၢတၢ်ဒီးသဒၤသ့ၣ်ပှၢ်မ့ၢ်အူသုတအိၣ်တၢ်အ ဂီၢ်မၤကဆဲကဆီၣ်ပျီဟ်မ့ၢ်အူဆၢ မ့တမ့ၢ် ကတီးဟ်အိၣ်လၢတၢ်လီၢ်တတီးတီးန့ၣ်တကွာ်.
- မၤနီၣ်ယာ်ပဲကျိၤလၢအရဲၣ်ကျဲထံအိဒီးတၢ်ဒိ သဒၤမ့ၢ်အူအိၣ်သ့ၣ်ပှၢ်အလိတဲစိနီၣ်ဂံၢ်လၢတၢ် ကဆဲးကျိးအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်တကွာ်.

ဖဲထံကအခါတၢ်လၢပကဘၣ်မၤပိာ်ထွဲအိတဖၣ်

- ထံပိတၢ် (Pipe) လၢဟံၣ်ပူၤတဖၣ်သမံသမိးအိၤဒီးဘိဂ္ဂါထီၣ်အိၤဒ်သိးထံသုတယူၤလီၤကလီကလီတဂ့ၤအဂီၢ်တက့ၢ်.
- သူထံသုသုဘၣ်ဘၣ်တက့ၢ်.
- သူထံမ့ၢ်ဝံၤကးတံာ်ထံပိတၢ်အခိၣ်ထိးဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်တက့ၢ်.
- ထံလၢတၢ်လုၣ်အိၤဝံၤတဖၣ်ဂ့ၤလၢတၢ်သုၣ်တၢ်ဖျးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- မ့ၢ်အုအိၣ်သုၣ်ပုၤလံန့ၣ်ဒုးသုၣ်ညါဝဲၤကျိၤလၢအဘၣ်ထွဲလၢအဆိအချ့တက့ၢ်.

သုၣ်ပုၤမ့ၢ်အုအိၣ်အတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်

မ့ၢ်အုအိၣ်သုၣ်ပုၤသုဝဲခိဖျိသုၣ်ဒုတဖၣ်ဘၣ်ဂံၢ်ဂုာ်လိာ်သးအယိ, ပုၤကညိတနီၤနီၤမ့ၢ်လၢတဟ်ကဲမ့ၢ်အုဖဲအဝဲသုၣ်အိၣ်လၢပုၤလၢကျိၤအခါအယိသုၣ်ပုၤအုအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်လီၤလၢအယုထီၣ်ဒိၣ်တဖၣ်အလီၤန့ၣ်ကလံၤအုတၢ်ဆူၣ်ဒီးမၤဒိၣ်ထီၣ်လဲၤထီၣ်သုၣ်ပုၤမ့ၢ်အုအိၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်

- မၤလီၤပံာ်သုၣ်ပုၤမ့ၢ်အုအိၣ်တၢ်လၢအချ့ ကတၢ်တက့ၢ်. မ့ၢ်အုအိၣ်တၢ်အတက့ၢ်လဲၤသုဒီးကလံၤအုဝဲအယိမ့ၢ်အုအိၣ်လဲးတၢ်ဂ့ၤမးန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်အုအိၣ်သုၣ်ပုၤအဂီၢ်.

- ဖဲကလံၤမ့ၢ်အုသဝံးတၢ်ဆူၣ်အခါသုၣ်ပုၤမ့ၢ်အုအိၣ်ထွဲကလံၤအကျိၤဒီးခိတံာ်ကျဲလၢတံာ်ဘးခိတကပၤသုဝဲလီၤ.
- ကျဲအဂ့ၤကတၢ်တဘိလၢတၢ်ကမၤလီၤပံာ်သုၣ်ပုၤမ့ၢ်အုအိၣ်တၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤပျီကွံာ်နီၢ်ယု, သုၣ်ဒုယု, ဒီးသုၣ်ထူၣ်ယုတဖၣ်လၢအအိၣ်လၢမ့ၢ်အုအိၣ်တၢ်အကျိၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်နီၣ်ဒီးမၤထွဲ

- အလီၢ်မ့ၢ်တအိၣ်သၢပျၢၤန့ၣ်တဘၣ်ဒွဲၣ်အုတၢ်တဂ့ၤ. တၢ်မ့ၢ်ဒွဲၣ်အုတၢ်မ့ၢ်ဝံၤသၢပျၢၤတၢ်ကဘၣ်မၤလီၤပံာ်က့ၤအိၣ်တဘျီတက့ၢ်.
- ဖဲပုၤကညိအိၣ်ဆိးတၢ်အယၢၤဝးဝးန့ၣ်တၢ်ကဘၣ်မၤကဆဲးကဆိကွံာ်နီၣ်ယုတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ်မ့ၢ်အုအိၣ်အကျိၤအကျဲတဖၣ်တက့ၢ်.
- ဒၢၣ်ဟ်ထံလၢတၢ်ကမၤလီၤပံာ်သုၣ်ပုၤမ့ၢ်အုအိၣ်တၢ်အဂီၢ်တက့ၢ်.
- ဖဲတၢ်ကိာ်ခါအဆၢကတီၢ်လၢတၢ်ကမၤလီၤပံာ်သုၣ်ပုၤမ့ၢ်အုအိၣ်တၢ်အဂီၢ်တၢ်အပိးအလီၤလၢတၢ်မၤလီၤပံာ်မ့ၢ်အုအိၣ်ဒီးတၢ်မၤစၢၤတၢ်အပိးအလီၤတဖၣ် တၢ်ကဘၣ်ကတံာ်ကတီၢ်ဟ်အိၣ်လီၤ.
- ဖဲတၢ်မၤလီၤပံာ်မ့ၢ်အုအိၣ်အခါအိၣ်လၢကလံၤကျိၤအလီၢ်ခံကပၤတက့ၢ်.

- မၤနီၣ်ဟ်ယာ်တၢ်မၤလီၤပံာ်မ့ၢ်အုဝဲၤကျိၤအလီၢ်တဲစိနီၣ်ဂံၢ်တက့ၢ်.
- ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤလီၤပံာ်မ့ၢ်အုအိၣ်ကရၢဖိဒီးမၤလိမၤဒီးန့ၣ်တၢ်မၤလီၤပံာ်မ့ၢ်အုအိၣ်တၢ်အဂီၢ်အကျိၤတက့ၢ်.

ကျဲလၢပကဘၣ်မၤထွဲ ဖဲသုၣ်ပုၤမ့ၢ်အုအိၣ်အဆၢကတီၢ်

- တုၤသုၣ်ပုၤမ့ၢ်အုအိၣ်တၢ်လံန့ၣ်ဒုးသုၣ်ညါဝဲၤကျိၤလၢအဘၣ်ထွဲဒီး

တစ်လလီပတ်မှတ်အုဒီးတစ်လလီပတ်မှတ်အုဒီးကရု
ဖိတဖန်လအချကတော်တကွာ။

- ဖဲဝဲကျိလအဘဉ်ထွဲဒီးတစ်လလီပတ်မှတ်အုဒီးတစ်လလီပတ်မှတ်အုဒီးကရုဖိတဖန်လအချကတော်တကွာ။
- ဖဲတစ်လလီပတ်မှတ်အုဒီးအခါ၊ နိသိးတစ်ဘဉ်ယိဉ်အသုတအိဉ်ထီဉ်လပုလအမလသံမှတ်အုဒီးတဖန်အသးသမူတဂုအဂီဟ်သုဉ်ဟ်သးဒီးကလံအုဒီးတစ်ကျိထီဘိတကွာ။
- တဘဉ်သးဒုဒီးထူးတစ်ဆာကတီလအနကစံဉ်ပူဖျးနသးအဂီတဂုမုတမုာ်ဘဉ်ဒီးသုဉ်ပုာ်မှတ်အုဒီးအိဉ်အိဉ်ဝးကဝီနသုဝဲလီ။
- မလိပိထွဲတစ်ဟ့ဉ်ကုဉ်ဟ့ဉ်ဖးလအဟဲလဝဲကျိလအဘဉ်ထွဲဒီးတစ်လလီပတ်မှတ်အုဒီးဖျိတစ်ကွာကွဲဟူထံဉ်ဖျါ (Television) ဒီးဒိကနဉ်ကွဲလုလီ (Radio) နှဉ်တကွာ။

ဟိဉ်ခိဉ်ဟူးအတစ်လီဘဉ်ယိဉ်

ဟိဉ်ခိဉ်ဟူးအတစ်လီဘဉ်ယိဉ်အကွာအဂီ

တစ်လလီဟိဉ်ခိဉ်ဟူးဝးအံးမုာ်တစ်တတော်တနီတမံလပုကညီအသးသမူ၊ ဟံဉ်ယိဒီးတစ်ထူးတစ်တဖန်အဂီလီ။ တအိဉ်ခိးတစ်ဆာကတီဘဉ်။ ဟူးဝးထီဉ်လအကစာ်ဒဲလီ။ ကဟူးဝးထီဉ်အခါဖဲလဲဉ်နှဉ်တစ်တဲအီတသ့ဘဉ်။ နိတစ်ဆာကတီလအကစာ်ဒဲဟ်လီဝဲအသိးနှဉ်ဟူးထီဉ်ဝးထီဉ်ဝဲဒဲလီ။

ဟိဉ်ခိဉ်ဟူးလအကွာကီလီမုာ် ၂၀၀၈နှဉ်

တစ်ဟ့ဉ်ပလီ

ဟိဉ်ခိဉ်ဟူးထီဉ်ဒိဉ်ဒိဉ်လံနဉ်ကဟူးထီဉ်ကဒီးအသိတဘျီဘဉ်တဘျီသ့ဝဲလီ။ ဟိဉ်ခိဉ်ဟူးသတုာ်ကလင်ဝဲအလီခိးတစ်သုဉ်ထီဉ်တဖန်တလီပုာ်ဝဲဒဲဘဉ်။ ဘဉ်ဆဉ်ကလီပုာ်ဝဲဒဲလအကယိကယိနှဉ်လီ။

တိဉ်နီဉ်မထွဲ

- ယုသုဉ်ညါလအနီကစာ်တစ်အိဉ်ဆိးလီကျဲအံးမုာ်အိဉ်လဟိဉ်ခိဉ်ဟူးဝးအကျိ (Ring of Fire) ဧါ။
- ဘျီထီဉ်တစ်သုဉ်ထီဉ်တဖန်လအတုာ်ဟိဉ်ခိဉ်ဟူးဝးသ့အဂီတကွာ။
- ဟံဉ်အပိးအလီ(ဆုကဒေ၊ တစ်အဒေလအတစ်ကစဲးကရဲးအဂီ)တဖန်ဒဲသိးအသုတလီတဲတဂုအဂီ စာဟ်အီလပုတကွာ။
- ဟံဉ်ပူလီမှတ်အုဒီးအသုဉ်၊ အဘိတဖန်ထီထီဉ်ဟ်အီကျဲကျဲတကွာ။
- တဘဉ်အိဉ်လအတစ်လီလအစီစုယံးဒီးဝဲတြိဖးဒိဉ်၊ဝဲတြိဖိ မုတမုာ် စံလု(Ceiling)အဖိလင်တဂု။
- စိဉ်ယုဉ်လီဆိ (Touch Light) ဒီးကွဲလုလီ (Radio) ဒီးနတကွာ။

ဟိဉ်ခိဉ်ဟူးဝးအခါကျဲလအတစ်ကဘဉ်မထွဲတဖန်

- ဟူးထီဉ်ကွဲလအတစ်သုဉ်ထီဉ်အပူဆုတစ်ပျီပူဒီးမံလီအိဉ်အီထီလင်တကွာ။
- ဖဲနအိဉ်လပုဂီမုာ်အကျဲအခါတဘဉ်ယုဉ်ထီဉ်ဟူးထီဉ်လအတစ်တဟ်သုဉ်ဟ်သးအပူတဂု။ တစ်ဘဉ်ယိဉ်အိဉ်လပုကယိဘဉ်လိဉ်သးတဂုဒီးတဂုအဂီလီ။
- နယုာ်ပူဖျးဟူးထီဉ်ကွဲလအတစ်သုဉ်ထီဉ်ပူမုာ်တသ့သပူအိဉ်သဒေသးဖဲစိနီခိဉ်အဖိလင်တကွာ။မုတမုာ်ဖိးဟုတံဟ်ဟံဉ်ထုဉ်တကွာ။

- ဆူးလီးနစ်ခြင်းတုလဟာတိုင်းခိုလှုံ့ဝေးကတားနဲ့ တကွာ.
- နမ့်အိတ်လဟာတိုင်းထိုင်ဖူးထီအလီနဲ့မံလီအိတ်အိတ်လတ်ဖဲနစ်ခြင်းဟဲအလီတကွာ. တဘတ်သုဗိသွါအဲးလဲးဘူးထည်(Elevator) တဖတ်ဘတ်.
- လဟာအိတ်နဲ့ဘတ်တဟ်ဟ်ပလီတဖတ်ဒီးတဟ်ကမဟ်မုဒ်အူအဂီအိတ်ကတတ်ကတီဟ်သးထီဘိတကွာ.
- ပတုတ်ကွတ်သိလုတ်သတူကလတ်တကွာ. အိတ်လဟာတိုင်းပူတကွာ. တဘတ်အိတ်လဟာတိုင်းအဖီလတ်တဂူ. တဘတ်အိတ်လဟာတိုင်းမုဒ်အူတဟ်အဖီလတ်တဂူ. အိတ်လဟာတိုင်းပူတကွာ.

ထဲတဘျီဒီးလီမာ်ကွတ်ဝဲဒတ်ဘတ်. လပီဖးဒိတ်ဟဲထိုင်ကဒီးတဘျီဝဲတဘျီနဲ့လီ. လပီလဟာအဟဲထိုင်လဟာတိုင်းခံတဖတ်အကစီထိုင်ဒိတ်နဲ့ဒီးလပီလဟာအိတ်ထဲးကတားတဖျုတ်နဲ့လီ.

- သတူကလတ်လဟာတိုင်းလဲင်ပူထံစုလီမုဒ်ဂူထံထိုင်အိတ်မုဒ်ဂူနဲ့တဟ်ပနီင်လဟာတိုင်းနစ်မံင်ကထိုင်အသးသ့လီ.
- ပိတ်လဲင်ပူဟာတိုင်းခိုလှုံ့ဝေးဒီးမုဒ်အိတ်ထိုင်နဲ့စုနစ်မံင်ကထိုင်သ့လီ.
- ပုလဟာအိတ်ဆီးလဟာတိုင်းလဲင်ကါနဲတဖတ်တဟ်လီ. ဘတ်ယိတ်အိတ်လဟာအဲဒဲသ့အသးသမူအဂီနဲ့လီ.

စုန်နစ်မံင် (Tsunami) အတတ်လီဘတ်ယိတ်

စုန်နစ်မံင် (Tsunami) အတတ်လီဘတ်ယိတ်အကွာအဂီ

ပိတ်လဲင်ပူဟာတိုင်းခိုလှုံ့ဝေးလဟာအဂီအဘိဒိတ်မးဝဲအလီခံလပီဖးဒိတ်ဟဲထိုင်အူပိတ်လဲင်ကါနဲဒီးမဟးဂီတတ်ဒိတ်မုဒ်မုဒ်သ့ဝဲနဲ့လီ. စုန်နစ်မံင်မုဒ်ကဟဲကဲထိုင်အသးနဲ့တဟ်ပနီင်လဟာတိုင်းဟ်သ့ညါဆီအဂီတအိတ်ဘတ်. ကဲထိုင်အသးသတူကလတ်နဲ့လီ.

တဟ်ဟ်ပလီ

- စုန်နစ်မံင်မုဒ်ဟဲကဲထိုင်အသးနဲ့လပီဖးဒိတ်လဟာအဟဲထိုင်အူပိတ်လဲင်ကါနဲခိုတဖတ်တမုဒ်

တတ်လဟာတိုင်းတဟ်နီင်မဟ်ပိတ်ထွဲတဖတ်

- လဟာနတ်အိတ်တဟ်ဆီးအလီနဲ့မုဒ်အိတ်လဟာစုန်နစ်မံင်(Tsunami)အလီကတီမဟ်ယုသ့ညါနီပါဆီအီတကွာ.
- ကျဲကးတရုဒီးပိတ်လဲင်ထံအထီအတတ်လီဆီလိတ်အသးဒဲလဲင်နဲ့ထိုင်ကွာဝဲတဟးကွာတဟ်ဘတ်စဟဲလဟာတိုင်းလဲင်ကါနဲဒီးနတ်အိတ်တဟ်ဆီးလီစီစုလီသးထဲလဲင်တကွာ.
- စုန်နစ်မံင်တဟ်ဟ်ပလီအသိတ်နဲ့ယုနီပါအီတကွာ.
- ကျဲလဟာတတ်ကယုပူဖျဲးစုန်နစ်မံင်တဟ်ဘတ်ယိတ်အဂီတတ်ကဘတ်ကတီဆီဒီးမဟ်လီဆီသးနဲ့လီ.

စုန်နစ်မံင်ကဲထိုင်လဟာတိုင်းကွာတတ် ကလံထံးဟ်ကတီ ၂၀၀၄နီင်

- ယုတ်စားလူခိုခိုတကွာ၊
- စုန်နုနုမိမိကဲထီၣ်လံန့ၣ်ဒ်သိးတၢ်မၤစၢၤပုၤဖိသၢ်, ပုၤသးပုၤဒီးပုၤနီၢ်ခိကွၢ်ဂီၤတလၢပုၤတဖၣ်ကသ့အဂီၢ် မၤလိဒီးကတဲာ်ကတီၤသးတကွၢ်.
- ကတဲာ်ကတီၤဆိတ်တၢ်မၤပူၤဖျဲးသးသမူတၢ်အပီးအလီ (Life guard) သ့ၣ်တဖၣ်ထီၣ်တကွၢ်
- နမ့ၢ်နၢ်ဟူစုန်နုနုမိမိတၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်အသီၣ်လံန့ၣ်ဘဘၣ်လဲၤလီၤဆူပီၣ်လဲၣ်နံၤလၢတဂ့ၤ.
- ဒ်သိးနဒိကန့ၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤကသ့အဂီၢ်ပာ်ယာ်ကွၢ်လုလံၤဒီးနၤတကွၢ်.

စုန်နုနုမိမိကဲထီၣ်လံန့ၣ်ကျဲလၢတၢ်ကဘၣ်မၤပိာ်ထွဲသ့ၣ်တဖၣ်

- နမ့ၢ်သ့ၣ်ညါလၢစုန်နုနုမိမိကဲထီၣ်လံန့ၣ်အိၣ်ယံၤဒီးပဒုၣ်ပီၣ်လဲၣ်ကၢၣ်နံၤတဖၣ်တကွၢ်. မ့မ့ၢ်ချံတဖၣ်ကပျဲးထီၣ်ကွၢ်လၢပီၣ်လဲၣ်ကၢၣ်နံၤဆူပီၣ်လဲၣ်ပူၤတကွၢ်.
- ကွၢ်ကွၢ်ဟူထံၣ်ဖျါဒီးဒိကန့ၢ်ကွၢ်လုလံၤတကွၢ်. တၢ်မ့ၢ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါလၢစုန်နုနုမိမိကဲထီၣ်လံန့ၣ်သးကွၢ်နလီၢ်သတူၢ်ကလၢတကွၢ်.
- ပဒုၣ်နသးဒီးအိၣ်ဆိးတၢ်လီၤလၢအပူၤဒီးတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢအယံၤဒီးပီၣ်လဲၣ်ကၢၣ်နံၤန့ၣ်တကွၢ်.
- သီလုၣ်ကျဲမုၢ်ကတံာ်ကတူၢ်ထီၣ်သ့ၣ်အယိလၢနကပဒုၣ်နသးလၢတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ကသ့အဂီၢ်ယုၢ်ထီၣ်ဆူတၢ်လီၤလၢအပူၤဖျဲးတကွၢ်.

န့ၣ်တၢ်မၤပာ်ဂီၤဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဖိၣ်တၢ်ယာ်

- ဝဲကျိပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်မ့ၢ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါရုၤလီၤဝဲလၢ တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်တအိၣ်လၢဘၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးလံမးဟဲကွၢ်အိၣ်ကွၢ်လၢနဟံၣ်ပူၤတကွၢ်.

ဟီၣ်ခိၣ်လီၤလၢအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်

ဟီၣ်ခိၣ်လီၤလၢအတၢ်အဂီၢ်

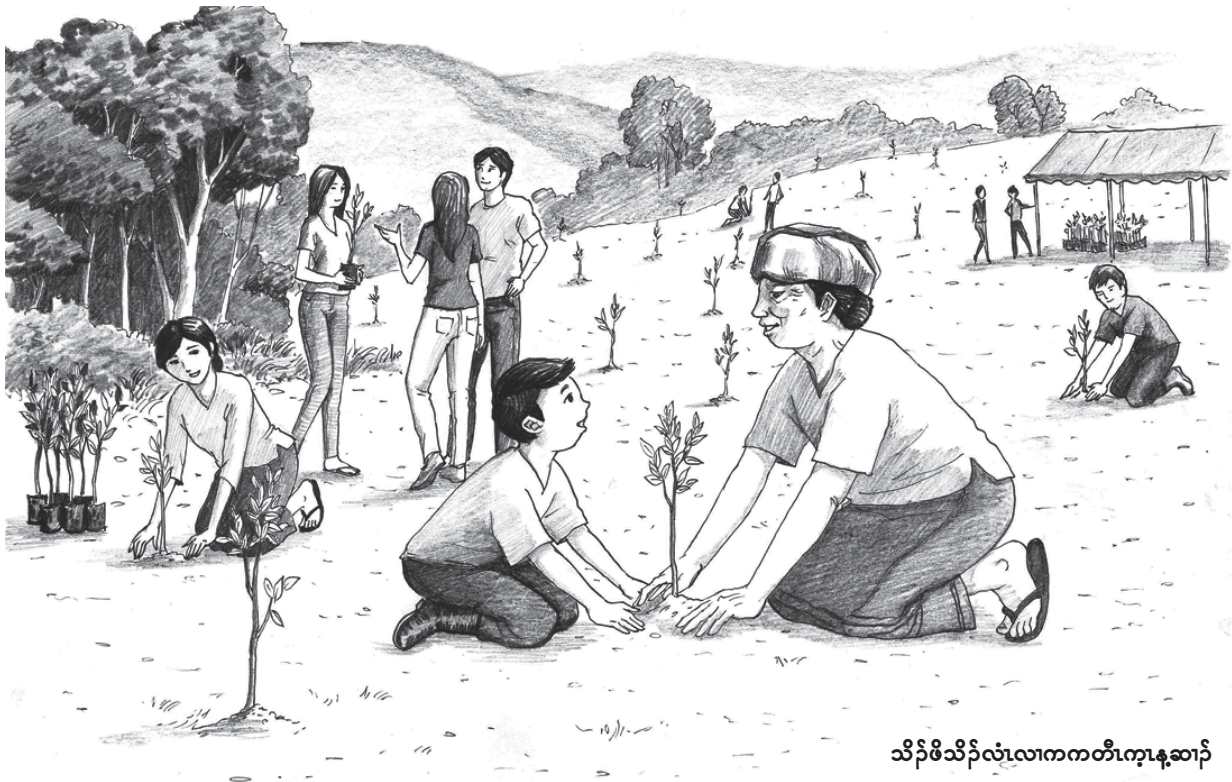
လၢကစၢ်လီၤဘၣ်အလီၢ်န့ၣ်ဖဲတၢ်စူၤဒိၣ်အဆၢကတီၢ်လၢၢ်, ဟီၣ်ခိၣ်, မဲးဒီးကဟံၣ်တဖၣ်လီၤလၢဆူတၢ်လီၤလၢအကစီၤဖုၣ်တဖၣ်အအိၣ်လီၤ. ပုၤလၢအိၣ်ဆိးဖဲထံကျိ, ထံကျိကၢၢ်နံၤတဖၣ်အဂီၢ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်

- ဖဲတၢ်စူၤဒိၣ်အဆၢကတီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝးဒိၣ်အဆၢကတီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဟီၣ်ခိၣ်လီၤပျီၢ်လီၤလၢသ့ဝဲလီၤ.
- ဟံၣ်သ့ၣ်ဟံၣ်သးလၢထံဟဲယုၤလီၤတဖၣ်အလွဲၢ်မ့ၢ်ဒုဒီးဂီၤအူၣ်န့ၣ် ဟီၣ်ခိၣ်လီၤလၢသ့ဝဲလီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်မ့ၢ်လီၤပျီၢ်န့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တဖၣ်အဂီၢ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အိၣ်ဝဲလီၤ.
- ကျဲကထီၣ်တၢ်, လီၤမ့ၢ်အူတၢ်လီၤတကူၢ်ဒီးသ့ၣ်ထူၣ်ဖးဒိၣ်ဒီးသ့ၣ်ဒုကၢ်လီၤသ့ဝဲဒၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်လၢပကဘၣ်တၢ်နီၣ်မၤပိာ်ထွဲတဖၣ်

- ကစၢ်ခိၣ်ထံးလၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤလၢသ့အလီၢ်, ကစၢ်အကပၤဒီးတၢ်လီၤလၢအဖုၣ်ဒိၣ်မး, နိၣ်(ထံပာ်ဖိၣ်သးအလီၢ်) န့ၣ်တဘၣ်သ့ၣ်ထီၣ်ဟံၣ်ယိတဂ့ၤ.
- တၢ်လီၤလၢနအိၣ်ဆိးတၢ်န့ၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်သာပူၤ ယုၤနၢ်ပာ်ဟံၣ်တၢ်လီၤလၢပူၤဖျဲးဒီးတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ဒီးလၢနကသးလီၢ်သးကျဲအဂီၢ်ကတဲာ်ကတီၤဟံၣ်အီၤတကွၢ်.
- ဒ်သိးတၢ်ဒိသဒါဟီၣ်ခိၣ်လီၤပျီၢ်လၢကစၢ်ကပၤကန့ၢ်အဂီၢ်သ့ၣ်ထီၣ်သ့ၣ်ထူၣ်လၢကဆူးဟီၣ်ခိၣ်ညၣ်ထွဲၣ်အဂီၢ်န့ၣ်တကွၢ်.

သိပ်မိသိပ်လုံလုံလက်ကတီးကုန်ဆောင်

- ဟ်သုန်ဟ်သးလၢတၢ်စုၤဒိန်ထဲလဲၣ်အဖီခိန်ဒီး သးန့ၣ်ဆူတၢ်လီၤလၢအပူၤဖျဲးဒီးတၢ်လီၤဘၣ် ယိၣ်အလီၤတက့ၢ်.
- တၢ်လီၤလၢနအိၣ်အလီၤဒီးအခိၣ်အယၢၤဝးဝး န့ၣ်ဆိမိၣ်ဒီးဟ်သုန်ဟ်သးလၢဟိၣ်ခိၣ်အံၤလီၤ လၢသ့န့ၣ်ဒုးသ့ၣ်ညါပုၤလၢအဘၣ်ထွဲဒီးအမူဒါ အိၣ်တဖၣ်တက့ၢ်.

ဟိၣ်ခိၣ်မ့ၢ်လီၤလၢလံၤန့ၣ်ကျဲလၢတၢ်ကဘၣ်မၤပိၣ်ထွဲတဖၣ်

- တၢ်လီၤလၢနအိၣ်နဆိးဒီးအခိၣ်အယၢၤဝးဝး န့ၣ်ဟိၣ်ခိၣ်လီၤလၢတၢ်တဘျီဘျီလံၤခါ, ထံဒိၣ် လုၢ်ဘၢတၢ်တဘျီဘျီလံၤခါန့ၣ်ယုၣ်ပၢ်အီၤ တက့ၢ်.

- တၢ်ဂ့ၢ်မ့ၢ်ကထီၣ်သးလံၤန့ၣ်ကျဲအခိၣ်သ့ၣ် တၢ်တဘျီလၢတၢ်လျှာ်ပူၤဖျဲးသးအဂီၢ်ဒီးကျဲခဲဘိ တဘျီလၢတၢ်လျှာ်ပူၤဖျဲးသးအဂီၢ်န့ၣ်ယုၣ်ပၢ်အီၤ တက့ၢ်.
- ကတဲၣ်ကတီၤပၢ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢတၢ်ကမၤ ပူၤဖျဲးသးသမူအဂီၢ်တက့ၢ်.
- နကသုးနသးဆူတၢ်လီၤအဂၤတတီၤအဂီၢ်တ ဘၣ်သးဒုဒိတဂ့ၤ, တၢ်ဆၢကတီၢ်မ့ၢ်လဲၤပူၤကွံာ် ဒီးန့ၣ်ပူၤဖျဲးနသးနမူတချူးလၢဘၣ်.
- တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်သုတအိၣ်တဂ့ၤအဂီၢ်ကးတၢ် ကွံာ်ဂၢ်ဒါ, တၢ်မၤပံာ်လီၤသဟိၣ်အခိၣ်သ့ၣ် (Main Switch)တက့ၢ်.

**၁၂ လါအတီၢ်ပူၤန့ၣ် ဆၢတၢ်ခၢၣ်လါဘၣ်ယိၣ်လါဟံးအိၣ်ထီၣ်သ့တဖၣ်
န့ၣ် ဆၢတၢ်ခၢၣ်လါဘၣ်ယိၣ်လါအဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤဟးဂ့ၢ်ဟးဂီၤဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်**

လါအမံၤ	လါအခိၣ်ထံး(၃)လါ န့ၣ်ဆၢတၢ်ခၢၣ်လါဘၣ်ယိၣ်	လါနီၣ်ဂံၢ်ခံ(၃)လါ န့ၣ်ဆၢတၢ်ခၢၣ်လါဘၣ်ယိၣ်	လါနီၣ်ဂံၢ်သၢ(၃)လါ န့ၣ်ဆၢတၢ်ခၢၣ်လါဘၣ်ယိၣ်	လါနီၣ်ဂံၢ်လွံၢ်(၃)လါ န့ၣ်ဆၢတၢ်ခၢၣ်လါဘၣ်ယိၣ်
လါယနူၤအါရံၤ	မ့ၢ်လါလါမူခိၣ်ကလံၤသိၣ်ဂီၤမ့ၢ်ဝဲလီၤ.			
လါဖျါတြုၤအါရံၤ	တၢ်စူၤစူၤ, ထံကၤ,ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး		တၢ်စူၤစူၤ, ထံကၤ,ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး	
လါမၢ်ရူး	တၢ်စူၤစူၤ, ထံကၤ,ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး		တၢ်စူၤစူၤ, ထံကၤ,ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး	
လါအ့ၤ ဖွ	တၢ်စူၤစူၤ, ထံကၤ,ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး		တၢ်စူၤစူၤ, ထံကၤ,ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး	
လါမ့ၢ်	ထံဒိၣ်ထံလုၢ်ဘၢတၢ်	ထံဒိၣ်ထံလုၢ်ဘၢတၢ်	ထံဒိၣ်ထံလုၢ်ဘၢတၢ်	ထံဒိၣ်ထံလုၢ်ဘၢတၢ်
လါယူၤ	ထံဒိၣ်, ထံလုၢ်ဘၢတၢ် ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး	ကလံၤမ့ၢ်လီၤ ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး	ထံဒိၣ်, ထံလုၢ်ဘၢတၢ် ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး	ထံဒိၣ်, ထံလုၢ်ဘၢတၢ် ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး
လါယူၤလံ	ထံဒိၣ်, ထံလုၢ်ဘၢတၢ် ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး	ကလံၤမ့ၢ်လီၤ ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး	ထံဒိၣ်, ထံလုၢ်ဘၢတၢ် ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး	ထံဒိၣ်, ထံလုၢ်ဘၢတၢ် ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး
လါအိၣ်ကူၣ်	ထံဒိၣ်, ထံလုၢ်ဘၢတၢ် ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး	ကလံၤမ့ၢ်လီၤ ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး	ထံဒိၣ်, ထံလုၢ်ဘၢတၢ် ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး	ထံဒိၣ်, ထံလုၢ်ဘၢတၢ် ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး
လါစးပထုဘၣ်	ထံဒိၣ်, ထံလုၢ်ဘၢတၢ် ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး	ကလံၤမ့ၢ်လီၤ ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး	ထံဒိၣ်, ထံလုၢ်ဘၢတၢ် ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး	ထံဒိၣ်, ထံလုၢ်ဘၢတၢ် ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး
လါအီးကထိဘၣ်	ထံဒိၣ်, ထံလုၢ်ဘၢတၢ် ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး	ကလံၤမ့ၢ်လီၤ ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး	ထံဒိၣ်, ထံလုၢ်ဘၢတၢ် ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး	ထံဒိၣ်, ထံလုၢ်ဘၢတၢ် ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး
လါနီၣ်ဝဲဘၣ်	ထံဒိၣ်, ထံလုၢ်ဘၢတၢ် ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး	ကလံၤမ့ၢ်လီၤ ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး	ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး	
လါဒိၣ်စ့ဘၣ်	ထံဒိၣ်, ထံလုၢ်ဘၢတၢ် ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး	ကလံၤမ့ၢ်လီၤ ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး	ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဝး	

**လါန့ၣ်ပူၤတၢ်ကသုသးသမူတၢ်ပူၤဖျဲးထၢၣ် (မ့တမ့ၢ်)
ဖဲန့ၣ်သုးန့ၣ်လီၤန့ၣ်ကျဲးအခါတၢ်ကဘၣ်သုသးသမူတၢ်ပူၤဖျဲး
ထၢၣ်အဂီၢ်န့ၣ်ကဘၣ်ကတိၣ်ကတိၣ်ဆိၣ်ဆိၣ်အိၣ်ဒ်လါလၢ
အသးလီၤ**

- တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လါတၢ်ဟံးဟံးအိၣ်ယံၣ်ယံၣ်ထၢၣ်
ထၢၣ်သ့တဖၣ်န့ၣ်ကတိၣ်ကတိၣ်ဆိၣ်ဆိၣ်လါပုၤက

- ညိၣ်နီၣ်တၢ်န့ၣ်အစ့ၤကတၢၢ်(၃)သီအဂီၢ်ဒီးက
ဘၣ်ဘၣ်ကဘၣ်ဘၢဝဲန့ၣ်လီၤ.
- ကတိၣ်ဟံးထံအိၣ်(၂)လံး(မ့တမ့ၢ်)၂၇၇လါပုၤတ
ဂၤကအိၣ်ဝဲလါ၃သီအတီၢ်ပူၤတက့ၢ်.
 - ကတိၣ်ဟံးလီၤဆိ (Touch Light),ပနဲတၢၢ်, မ့ၢ်
ခွဲးတက့ၢ်

- ကသံကသီလဟံဉ်ဖိဖိကလိဉ်ဒီးကသံကသီအကါဒိဉ်လၢနီၢ်တဂၤအဂီၢ်န့ၣ်တၢ်ကဘၣ်ကတၢ်ကတီၢ်အီၤလီၤ.
- ထံခုဉ်ဒၤ
- ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအတၢ်အိဉ်တၢ်အီၤ(ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိမ့ၢ်အိဉ်)
- တၢ်အပီးအလီၤလၢတၢ်ကဖိအိဉ်တၢ်အိဉ်တၢ်အီၤအဂီၢ်(အဒိ-ကံဒၤ)
- ကတီၢ်ဟံဉ်ပုၤပီၤ, ခိဉ်တခါဉ်, ယၣ်လုး, တၢ်ကံးညၢ်လၢပထွါသူပသး, ခိဉ်ဖံးဂဲၤလိဉ်ကွဲ, တၢ်ကူတၢ်ကၤ, ဆုကၤဖိဖျိဉ်ခံဖိ, တၢ်ထူးမဲဘိ, တၢ်ထူးမဲကသံဉ်ဒီးမဲကး
- ဖိသၣ်ဖိတဖၣ်အဂီၢ်တၢ်ပီးတၢ်လီၤ
- စ့(တီၢ်)
- ကွဲၤလုလိလၢတၢ်ဒိကနၢ်အီၤလၢလီၤအုဉ် (Battery)ဒီးလီၤအုဉ်
- လံာ်ပံးယၢ်, လံာ်အုဉ်သးလၢအရ ခိဉ်တဖၣ် (အဒိ-လံာ်ခိဉ်ဂီၤ, လံာ်ပံးယၢ်, ဟံဉ်ခိဉ်စရိ, လံာ်ခိဉ်ဂီၤလၢနီၢ်သိလ့ဉ်)
- လီၤတဲစီနီၢ်ဂံၢ်လၢအရ ခိဉ်တဖၣ်-အဒိပၤကီၢ်ဝဲဒၤ, တၢ်မၤပံာ်မ့ၢ်အုဉ်ဒၤ, မၤစၢၤဟ့ၣ်ထွဲတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်
- လၢတၢ်ကသူတၢ်ဆၢကတီၢ်သ့သ့ဘၣ်ဘၣ်အိဉ်ဒီးအလုၢ်အပူၤအဂီၢ်လံာ်ဖးတဖၣ်ဒီးဖိသၣ်ဖိအဂီၢ်တၢ်ဂဲၤလိဉ်ကွဲအပီးအလီၤတဖၣ်.

တၢ်ဆုးတၢ်ဆါလၢအတၢ်အိဉ်တၢ်အီၤ န့ၣ်ဆၣ်တၢ်လီၤကတီၢ်အီၤအဂီၢ်

န့ၣ်ဆၣ်အတၢ်လီၤဘၣ်ယိဉ်စံးတၢ်န့ၣ်ဖဲအပူၤကွံာ်လၢဒိဉ်စ့ဘၣ် ၂၆သီ ၂၀၀၄န့ၣ်န့ၣ်ဟီဉ်ခိဉ်ဟူးဝးဒီးသ့ၣ်ဖးလၢပိဉ်လဲဉ်ပူၤဒီးကဲထီဉ်စ့န့ၣ်မံဉ် (Tsunami) န့ၣ်ဆၣ်ထံလၢအလီၤဘၣ်ယိဉ်ဒီးမၤဟးဂီၤဝဲဒၣ်ကီၢ်အုဉ်ထံကီၢ်အကီးတဖၣ်ဒီးထံကီၢ်လၢအဆီလီၤအသးဖဲပိဉ်လဲဉ်ကၢၢ်န့ၣ်တဖၣ်လီၤ. ကွီဉ်တဲဉ်ထံကီၢ်စ့ကီးဘၣ်တူၢ်ဘၣ်န့ၣ်ဆၣ်အတၢ်လီၤဘၣ်ယိဉ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

စ့န့ၣ်မံဉ် (Tsunami) လပီတီၢ်ဘၣ်တၢ်အပိပုၤဟးကွၢ်ကီၢ်ထံဂုၤကီၢ်ဂၤ(Tourist)တဖၣ်, ပုၤလီၤကဝီၤဖိတဖၣ်အသးသမူအါဖျၢဉ်ယုာ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ထီဉ်တဖၣ်ဒီး

တၢ်ဖိတၢ်လံာ်တၢ်ထူးတၢ်တီၤအါအါဂီၢ်ဂီၢ်ဘၣ်ဟးဂုၤဟးဂီၤဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤစ့န့ၣ်မံဉ်အိဉ်ဘု ဉ်လံသနၢ်က့စ့န့ၣ်မံဉ်အတၢ်ကဲထီဉ်သးတဘျီအံၤဟံတုၢ်န့ၣ်ပုၤဟီဉ်ခိဉ်ဖိလၢတၢ်သးတဖၣ်ဒီးတၢ်ဆါလၢဘၣ်ကူဘၣ်ကတၢ်သ့သ့လၢလီၤကဝီၤပူၤအါမးလီၤ. လီၤဆီဒၣ်တၢ်တၢ်ဆါတဖၣ်အံၤဘၣ်ကူဘၣ်ကတၢ်အါဒၣ်တက့ၢ်ခီဖျိတၢ်အိဉ်တၢ်အီၤ, ထံဒီးသၣ်ဘုလၢတဆီန့ၣ်လီၤ.

၁. တၢ်ဆါလၢဘၣ်ကူသ့ၤဒီဖျိတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးထံတဆီ

ပုၤကမၤလၢဘၣ်သးလီၤသးကျဲၤတဖၣ်မ့ၢ်လၢအဲၣ်သ့ၣ်တၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၤတၢ်ကတိၤကတိၤဘၣ်အယိၣ်ဖဲန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်မၤဟးဂီၤလၢအိၣ်ဒီးတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အံၤကဲထီၣ်ဝံၤအဆၢကတိၤဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကဲညီဝဲဒၣ်လီၤ. အါဒၣ်တၢ်တက့ၢ်ဖဲထံလုၢ်ဘၢတၢ်ဝံၤအဆၢကတိၤပုၤကမၤတဖၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဆူးတၢ်ဆါမ့ၢ်လၢတၢ်

လီၤလၢကမၤဘၣ်အိၣ်ဆိးဝဲတစိၤတလီၤအံၤထံအိၣ်တလၢတပဲၤ, တၢ်ဟးလီၤတလၢတလီၣ်ဒီးတၢ်လၢအဒိသဒါသၣ်ဘုလၢအဂီၢ်တအိၣ်ဘၣ်အယိၣ်ဒုးကဲထီၣ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢကမၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ထံကီၢ်အါဘၣ်အတၢ်လၢဒီဖျိဒီးတၢ်လၢကဲထီၣ်ဟံၣ်တၢ်လံသးသ့ၣ်တဖၣ်အဖိခိၣ်တၢ်ကွဲးနီၣ်ဟံၣ်ဖျါအပူၤဒီဖျိတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးထံတဆီအယိၣ်တၢ်ဆါလၢအဘၣ်ကူဘၣ်ကဲတဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်

နံၣ်လၢတၢ်ကဲထီၣ်သးဆၢကတိၤ (ကွီၣ်တဲၣ်ကီၢ်လံၣ်န့ၣ်လံၣ်လါ)	ထံကီၢ်	တၢ်ဆါဘၣ်ကူဘၣ်ကဲတၢ်ဒီဖျိတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးထံ
၂၅၁၄	ကီၢ်ထရး(Truk: Trust Territories of the Pacific)	ဒီဖျိလၢကလံၤမ့ၢ်တဖၣ်()အယိၣ်ထံအိၣ်ဟးဂီၤကွံၣ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်အိၣ်ထံကမၤဒီးထိးအုၣ်ထိးဆံၣ်အယိၣ်တၢ်ဆါ(Balantidiasis)ကဲထီၣ်လၢပုၤကညီအကျါန့ၣ်လီၤ.
၂၅၂၃	ကီၢ်မၤရဲးထး (Maritus)	ထံလုၢ်ဘၢတၢ်အိၣ်ဒီးကစၢ်လီၤလၢအယိၣ်ပုၤကညီတဖၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဆါဘၣ်ကူကဲဝဲန့ၣ်လီၤ.
၂၅၂၆	ကီၢ်ဘရၣ်ဒံ (Brazil)	ထံလုၢ်ဘၢတၢ်အယိၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်(လဲၣ်တိၣ်ဝဲရဲဆံး)တၢ်ဆါဘၣ်ကူကဲဝဲန့ၣ်လီၤ.
၂၅၂၇	ကီၢ်ဆူၣ်ဒၣ် (Sudan)	ထံလုၢ်ဘၢတၢ်အယိၣ်ဒီးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဆါဟၢဖါလူတၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကဲန့ၣ်လီၤ.
၂၅၃၁	ကီၢ်ဘရၣ်ဒံ (Brazil)	ထံလုၢ်ဘၢတၢ်အယိၣ်ဒီးန့ၣ်ဘၣ်(လဲၣ်တိၣ်ဝဲရဲဆံး)တၢ်ဆါဘၣ်ကူဘၣ်ကဲန့ၣ်လီၤ.
၂၅၃၅	ကီၢ်တၢ်ကွံၣ်က့ၤစတၢ် (Tajikistan)	တၢ်လီၤလၢတဟံၣ်ဘၣ်အဘၣ်သီဟံၣ်ဖျိထီၣ်သးအလီၤန့ၣ်မ့ၢ်လၢထံလုၢ်တၢ်ဘၢအယိၣ်တၢ်ကသူအိၣ်ထံကျိထံတသ့လၢဘၣ်ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဆါဘၣ်ကူကဲတၢ်န့ၣ်လီၤ.
၂၅၃၆	ကီၢ်ယူၣ်အဲးစအုၣ် (US A-Iowa& Missouri)	ထံလုၢ်ဘၢတၢ်ဖဲတၢ်လီၤလၢပုၤကညီအိၣ်ဆိးလီၤအယိၣ်ထံအိၣ်အပူၤတၢ်ဆါလၢဘၣ်ကူဘၣ်ကဲတၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.
၂၅၃၈	ကီၢ်နီၣ်ကၤရၤကွါ (Nicaragua)	ထံလုၢ်ဘၢတၢ်အယိၣ်(လဲၣ်တိၣ်ဝဲရဲဆံး)တၢ်ဆါဘၣ်ကူဘၣ်ကဲဝဲန့ၣ်လီၤ.
၂၅၃၉	ကီၢ်ဘရၣ်ဒံ (Brazil)	ထံလုၢ်ဘၢတၢ်အယိၣ်(လဲၣ်တိၣ်ဝဲရဲဆံး)တၢ်ဆါဘၣ်ကူကဲဝဲန့ၣ်လီၤ.
၂၅၄၀	ကီၢ်ရဲးရှါ(Krasnodar region-Russia)	ထံလုၢ်ဘၢတၢ်အယိၣ်(လဲၣ်တိၣ်ဝဲရဲဆံး)တၢ်ဆါဘၣ်ကူဘၣ်ကဲဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.
၂၅၄၁	ကီၢ်ယူၣ်အဲးစအုၣ် (West Begal USA)	ထံလုၢ်ဘၢတၢ်အယိၣ်ဟၢဖါလူၤ, O1, E1, Tor, Ogawa, လဲၣ်တိၣ်ဝဲရဲဆံး)တၢ်ဆါဘၣ်ကူဘၣ်ကဲဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.
၂၅၄၂	ကီၢ်အုၣ်ယၣ်(Orissa)	ထံလုၢ်ဘၢတၢ်အယိၣ်(လဲၣ်တိၣ်ဝဲရဲဆံး)တၢ်ဆါဘၣ်ကူဘၣ်ကဲဝဲလီၤ.
၂၅၄၃	ကီၢ်မိၣ်ဖဲၣ်ဘု (Mozambique) ကွီၣ်တဲၣ်ကီၢ်	ထံလုၢ်ဘၢတၢ်အယိၣ်တၢ်ဆါဟၢဖါလူၤဘၣ်ကူဘၣ်ကဲဝဲလီၤ.ထံလုၢ်ဘၢတၢ်အယိၣ်(လဲၣ်တိၣ်ဝဲရဲဆံး)တၢ်ဆါဘၣ်ကူဘၣ်ကဲန့ၣ်လီၤ.

တကားဘက်မှလျော့အိတ်ထိတ်အာဘက်သီအယ်ဒုး ကထိတ်တိတ်ဆီမီးတကားဘက်ဒုးအိတ်ထိတ်ဖုံးဘက်တိတ်ဆီလါအဘက်ကူဘက်ကတိတ်သု နှင့်လီၤ. တိတ်ဆီ (Dermatitis)ဒီးမဲခဲထိတ်ဂီၤတဖၣ်အိတ်ကွာ်. ကထိတ် သးခိဖျိလါထံအယ်န န်လီၤ.

၂. တိတ်ဆီလါကထိတ်ခိဖျိသုဘုလါတဖၣ်

န ဆာ်တိတ်လီၤဘက်ယိတ်ဖဲတိတ်န န်အိတ်ကွာ် မှ်လါထံဒီးသုဘုလါစိတ်ခိတိတ်ဆီတဖၣ်အယ်တိတ်ဆီ ဘက်ကူဘက်ကတိတ်နှံၣ်လီၤ. ထံဒိတ်ထံလုာ်ဘာတိတ်အယ် လါနိတ်, ကမါအပူပစိၤတဖၣ်ဖးထိတ်ဒိတ်ထိတ်ဝဲလီၤ. ခိဖျိလါပစိၤအယ်ဒုးအိတ်ထိတ်တညုဂီၤ, တိတ်ကိတ်ဒိတ် ဒီးတိတ်ထိတ်တကားဘက်ဖဲတိတ်စူၤလီၤအခိတ်ထံးဆါက တိတ်တိတ်ကိတ်တဘျီဘျီတိတ်စူၤတဘျီဘျီအယ်ဒုးအိတ်ထိတ်

ခိတ်နုာ်ပူၤညိးထိတ်တိတ်ဆီ(West Nile Virus)တဖၣ်ကထိတ်ဝဲလီၤ. တိတ်ဆီလါဘက်ကူဘက်ကသုခိဖျိသုဘုလါ တဖၣ်န န်ဖဲထံဒိတ်လုာ်ဘာတိတ်ဝဲဖဲန့ၣ်လါၤအတိတ်ပူၤ တိတ်ဆီစးထိတ်ဘက်ကူဘက်ကတိတ်နှံၣ်လီၤ. သုဘုလါအသု လါအဒိတ်လီၤဒီးဖးထိတ်ဝဲအလီၤန န်ဖဲထံဒိတ်လုာ်ဘာတိတ် အဆါကတိတ်လီၤထံကွာ်လါထံကျါသနာ်ကုဖဲထံစူၤလီၤ အခါအဒိတ်တဖၣ်အံၤအိတ်ဒိတ်ဖဲတိတ်လီၤတတိတ်တိတ်အယ် တိတ်ဆီတဖၣ်တဘက်ကူဘက်ကသုခိဖျိသုဘုလါန န်လီၤ.

ကျဲအဂၤလါတိတ်ဆုးတိတ်ဆီဘက်ကူဘက်ကညိ န န်ခိဖျိလါပစိၤတဖၣ်အုတ်ဒီးဆုးဝဲကမျာ်လါလုာ်ပူၤဖျဲး အသးလါထံလုာ်ဘာတိတ်တဖၣ်အသုဘုလါန န်လီၤ. သုဘုပုာ် ဟးဂုာ်ဟးဂီၤအယ် ပစိၤတဖၣ်အိတ်ထိတ်ဂီၤထိတ်ဝဲဒုးန န်လီၤ.

နံၣ်လါတိတ်ကထိတ်အဆါကတိတ် (ကွီတ်တဲာ်ကိတ်အလံာ်နံၣ်လံာ်လါ)	ထံကိတ်	တိတ်ဆုးတိတ်ဆီဘက်ကူဘက်ကသုခိဖျိတိတ်ဆီဒီးထံ
၂၅၃၄	ကိတ်ကိတ်စိတ်တရီကါ (Costa Rica)	ဟိတ်ခိတ်ဟူးဝးဒီးထံလုာ်ဘာအယ်တိတ်ညုဂီၤလါကိတ်တိတ်ဆီ ဘက်ကူဘက်ကဝဲလီၤ.
၂၅၃၇-၂၅၄၇	ကိတ်ပံရူဒီးအဲရီကါ (Peru & America)	ထံလုာ်ဘာအယ်တိတ်ဆီလါအပိတ်ထွဲထိတ်အခံ (El Nino) တိတ်ညုဂီၤလါကိတ်တိတ်ဆီဘက်ကူဘက်ကဝဲလီၤ.
၂၅၃၉-၂၅၄၀	ကိတ်ရိတ်မုနီယါ (Romania)	ထံလုာ်ဘာတိတ်အယ်, ဒုးအိတ်ထိတ်တိတ်ဆီလါအဖဲကထိတ်အသး လါပစိၤအမုာ်တိတ်ကိတ်ထိတ်, တိတ်ညုဂီၤဒီးခိတ်နုာ်ညိးထိတ် (West Nile Virus)တဖၣ်လီၤ.
၂၅၄၀	ကိတ်ခဲးရဲဖးပလံး (Czech Republic)	ထံလုာ်ဘာတိတ်အယ်, ဒုးအိတ်ထိတ်တိတ်ဆီလါအဖဲကထိတ်အ သးလါပစိၤအမုာ်တိတ်ကိတ်ထိတ်, တိတ်ညုဂီၤဒီးခိတ်နုာ်ညိးထိတ် (West Nile Virus) တဖၣ်လီၤ.
၂၅၄၁	ကိတ်အိတ်တလံာ် (Italy)	ထံလုာ်ဘာတိတ်အယ်, ဒုးအိတ်ထိတ်တိတ်ဆီလါအဖဲကထိတ်အ သးလါပစိၤအမုာ်တိတ်ကိတ်ထိတ်, တိတ်ညုဂီၤဒီးခိတ်နုာ်ညိးထိတ် (West Nile Virus)တဖၣ်လီၤ.

၃. တိတ်ဆီလါအဘက်ကူဘက်ကသု ခိဖျိလါပူၤသံစိတ်အယ်

တိတ်ဆီလါအဘက်ကူဘက်ကသုခိဖျိပူၤသံစိတ်တိတ်ဆီတဆီနုာ်ပတထံၣ်နုာ်တိတ်မၤနိတ်မၤယါလါတိတ်လီၤနိတ်တတိတ် ဒီးဘက်. အိတ်ဒိတ်ကွာ်န ဆာ်တိတ်လီၤဘက်ယိတ်ကထိတ်ဝဲမးတိတ်ဆီလါအဘက်ကူဘက်ကသုခိဖျိပူၤအသံစိတ်နုာ်တအိတ် မူယိတ်ယိတ်ဘက်. တိတ်ဆီလါဘက်ကူဘက်ကသုဘုတဖၣ်အံၤဘက်ကူဘက်ကလါပူၤလါအအိတ်မူတဖၣ်အကျါန န်လီၤ.

ကျဲလၢတၢ်ဆါဘၣ်ကူဘၣ်ကံသ့တဖၣ်န့ၣ်မ့ၣ်ဝဲ

ခိဖျိလၢပုၤကညီကသါဘၣ်တၢ်ထံန့ၣ်အူၣ်,တၢ်ထံလၢအဟးထီၣ်ဝဲလၢပုၤသံစိၣ်အလီၤ, ဖဲတၢ်သုးပုၤသံစိၣ်အလီၤတစါတလီၤအခါမ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်ဆါအယၢ်ဘဲရဲး (Virus)လၢဘၣ်ကူဘၣ်ကံတၢ်သ့သ့တဖၣ်(သ့ၣ်ညးမဲၣ်ဘီတၢ်ဆါဘၣ်(B)ဒီးစံၣ်(C)တဖၣ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကံပုၤကညီသ့ဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဂံၢ်ဂီၤအူတၢ်ဒီသဒါ

န ဆၢၣ်အတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ကဲထီၣ်မ့ၢ်ဝဲလဲန့ၣ် ဝဲအိအပူၤတၢ်ကဘၣ်ထၢန့ၣ်(ကလိၣ်ရဲ)လၢပုၤလီၤကဝီၤဖိတဖၣ်ကအိဘၣ်ထံလၢအကဆီအဂီၢ်ဒီးကဒီသဒါတၢ်ဆါအယၢ်အဂီၢ်လီၤ.ကလိၣ်ရဲ အံၤတမ့ၢ်ထဲမၤကဆီထံဒါဘၣ်, ဒီသဒါမၤသံတၢ်ဆါအယၢ်စ့ၢ်ကိးလီၤ.

လၢထံအိအပူၤတၢ်ဒီသဒါတၢ်ဆါအယၢ်အဂီၢ်တၢ်ကဘၣ်ယုကွၢ်ထံထီၣ်ပၢ်(ထံအဂံၢ်ခိၣ်ထံး)ဒီးဒ်တၢ်လိၣ်ဘၣ်အသိးတၢ်ကဘၣ်ထၢန့ၣ်လီၤ.ကလိၣ်ရဲလီၤ. လၢထံပူၤဒ် (Active Chlorine)အညီန့ၣ်အသိးထံတလံၣ်တၢ်

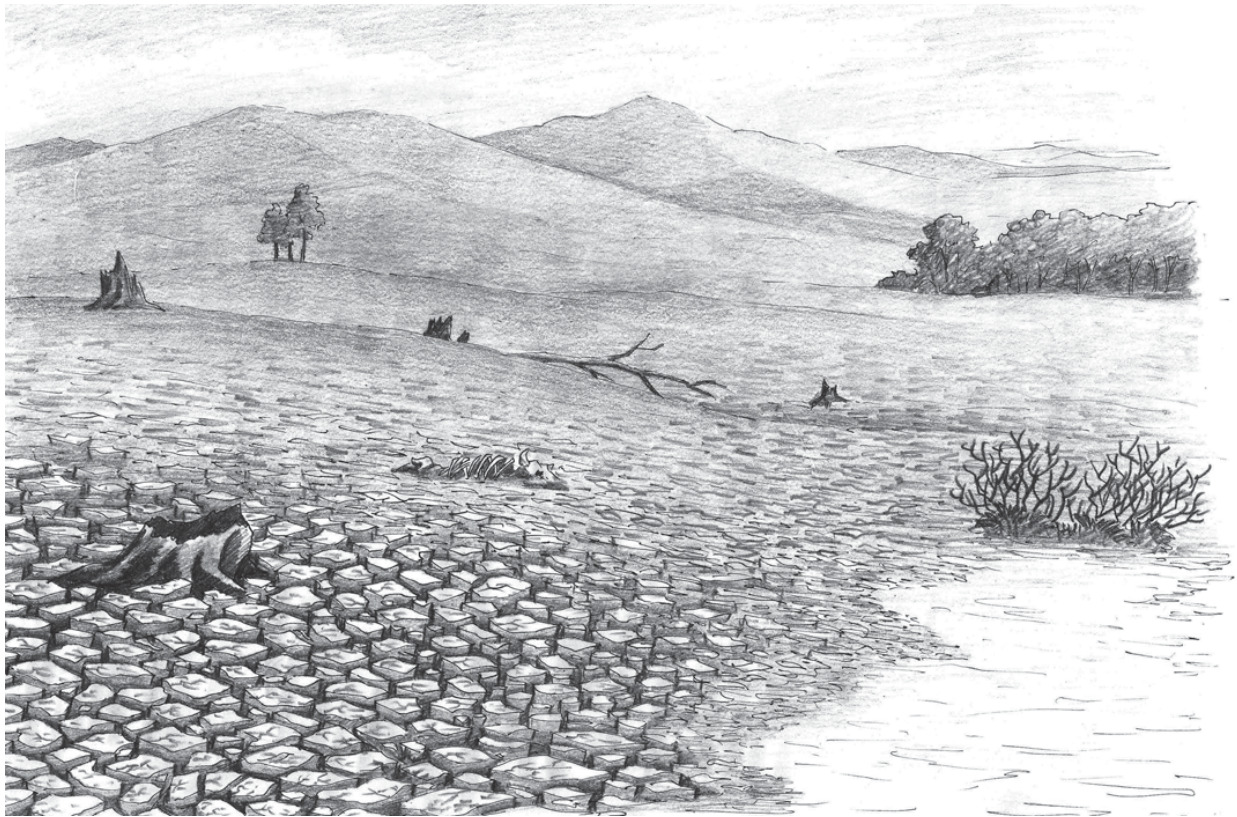
(litre)န့ၣ်တၢ်ကဘၣ်ထၢန့ၣ်အိၤ(၀.၂.၀.၄မံၣ်လံၣ်ဂရဲၣ်)န့ၣ်လီၤ.

န ဆၢၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ကဲထီၣ်ဝဲန့ၣ်ဒ်သိးတၢ်ဆါသုတဘၣ်ကူဘၣ်ကံတၢ်တဂ့ၤအဂီၢ်တၢ်ကဘၣ်ပၢဆုၤဒီးရဲၣ်ကျဲတၢ်ကဆဲးကဆီသတူၢ်ကလၢဒ်သိးတၢ်ဆါသုတဘၣ်ကူဘၣ်ကံအိၣ်ပုၤကညီတဂ့ၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်ဆိပုၤဆိးကတဖၣ်အလီၤဒီးတၢ်ကဘၣ်သမံသမိး, အံးထွဲကွၢ်ထွဲအဝဲသ့ၣ်ဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်လီၤ. တၢ်အကါဒိၣ်ကတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲပုၤကမ့ၢ်အိၣ်ဖျိအလီၤန့ၣ်အဆိကတၢ်တၢ်ကဘၣ်ဖုံကသံၣ်တၢ်ဒီသဒါတၢ်ဆါအယၢ်န့ၣ်လီၤ.ဒ်သိးတၢ်ပၢဆုၤတၢ်ဆုးတၢ်ဆါအတၢ်ဘၣ်ကူဘၣ်ကံဒီးပုၤသံအနီၣ်ဂံၢ်ကစ့ၤအဂီၢ်တၢ်ကဘၣ်ကတံၣ်ကတီၤဒီးရဲၣ်ကျဲၤအိၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးန့ၣ်လီၤ. ပုၤမၤတၢ်ဖိအတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အဂီၢ်စ့ၢ်ကိးတၢ်ဆုးတၢ်ဆါသုတအါထီၣ်တဂ့ၤအဂီၢ်ဖဲကမ့ၢ်အိၣ်တၢ်လီၤဟီၣ်ကဝီၤပူၤအပူၤန့ၣ်တၢ်ကဘၣ်ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢလၢတၢ်ကဒီသဒါတၢ်ဆုးတၢ်ဆါလၢလီၤကဝီၤပူၤဒ်သိးထံပူၤ, ထံကမ့ၢ်တဖၣ်အပူၤတၢ်ကဘၣ်ထၢန့ၣ်ကလိၣ်ရဲ (Chlorine) ဘၣ်လီၤဘၣ်စးဒီးလဲၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဘၣ်မၤန့ၣ်အယိတၢ်ဘၣ်တၢ်ကိၢ်ဆူၣ်ထီၣ်လဲၣ်

ဒဲးအူၣ်ပုၤကူဘၣ်ဘၣ်ကူဘၣ်သ့ဒီးပုၤယုသ့ၣ်ညါဘၣ်ယးဟီၣ်ခိၣ်ဂ့ၢ်ကျဲၤတဖၣ်အတၢ်ဟ်ဖျါထီၣ်အသိးန့ၣ် ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤဟီၣ်ခိၣ်လၢပအိၣ်အံၤကိၢ်ဒိၣ်န့ၣ်ဒီးလၢအပူၤကွၢ်ခိဖျိလၢကလံၤကဘျးလၢအအိၣ်ဝးတရံးယၢ်ဟီၣ်ခိၣ်လၢပကိးအိၣ်လၢ(အိၣ်စိ)အံၤဘူလီၤဝဲဒၣ်ကွၢ်ကွၢ်အယိလီၤ. ဒဲးဟီၣ်ခိၣ်တၢ်ကိၢ်ထီၣ်အသိးထံလီၤသကၢဘၣ်ဘၣ်ဖးလဲၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအအိၣ်လၢကလံၤထံးဒီးကလံၤစိးတဖၣ်စ့ၢ်ကိးပံၤလီၤဝဲရဲၤမးဒီးယုၤလီၤဝဲဆူပိၣ်လဲၣ်ပူၤဒီးပိၣ်လဲၣ်မိၢ်ပုၤအပူၤထံအါထီၣ်န့ၣ်အပူၤကွၢ်လီၤ. အယိပိၣ်လဲၣ်အမဲၣ်ဖံးခိၣ်အကစီၤဟဲထီၣ်ဒီး ဒုးအိၣ်ထီၣ်ထံလုၢ်ဘၢတၢ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်မိၢ်ပုၤအလီၤအါထီၣ်

အယိဟီၣ်ခိၣ်မိၢ်ပုၤအမဲၣ်ဖံးခိၣ်အံၤလီၤဝဲဒၣ်စ့ၢ်ကိးလီၤ. တၢ်လီၤတနီၤနီၤဘၣ်ကွၢ်ဆါမဲၣ်တကီၢ်ယုထီၣ်သန့ကတၢ်လီၤအဂၤတဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆါမဲၣ်မူခိၣ်စူၤဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ဒီးထံလုၢ်ဘၢတၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒဲးန့ၣ်အသိးကလံၤမ့ၢ်အကျိၤဆီတလဲသးအယိကံလံၤမ့ၢ်ဒ်အမ့ၢ်ဟါရံၤခဲလၢအဟဲကဲညီန့ၣ်ဒီးလီၤညီန့ၣ်တဖၣ်အသဟီၣ်ဆူၣ်န့ၣ်ဒီးလၢအပူၤကွၢ်ဒီးန့ၣ်လီၤ. ဟီၣ်ခိၣ်အတၢ်ဆီတလဲအသးအံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ကိၢ်တၢ်ခဲလၢပုၤကမ့ၢ်အနီၣ်ဂံၢ်လၢအကကွၢ်အကဘီန့ၣ်လီၤ. တကးဒီးဘၣ်ဆၢဖိကီၢ်ဖိတၢ်ဖိလံၤဖိယၢ်လၢအအိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤမ့ၢ်ဂ့ၤလၢထံကျဲၤမ့ၢ်ဂ့ၤကဲထီၣ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတၢ်သံတၢ်ပုၤလၢအ

ဝဲသ့ၣ်အသးသမူအဂီၢ်တုၤလၢတနီၤနီၤန့ၣ်အစၢၤအသ့ၣ်
ဘၣ်လီၤမၤကွံၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်တၢ်
ကီၢ်ဆူၣ်ထီၣ်ဒီးမၤလီၤဘူကလံၤအအိၣ်စိအကကြၢၢ်မ့ၢ်ဝဲ
ကလံၤဘၣ်အဘၣ်သီအိၣ်ထီၣ်လၢခိၣ်အကလံၤသဝံအ
ကျါလီၤ. န့ၣ်ဆၢၣ်အတၢ်အိၣ်သးအသးန့ၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ
ဘိတဖၣ်ဆူးန့ၣ်ကလံၤသဝံခါဘိၣ်ဒဲၣ်အိးစဲးလီၤ. တၢ်မၤ
ဟးဂီၢ်သ့ၣ်ပုၤအါတလၢဒီးမ့ၢ်အူအိၣ်တၢ်(သ့ၣ်ပုၤမ့ၢ်
အူအိၣ်)တဖၣ်စ့ၢ်ကိးမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢအမၤအိၣ်ထီၣ်
ကလံၤသဝံဘၣ်အါ ခါဘိၣ်ဒဲၣ်အိးစဲးလၢကလံၤကျါလီၤ.
တၢ်ဂ့ၢ်အဂုၤအဂၤတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်တၢ်သူရဲၣ်နီၣ်သိ ဒီးလၢ
သ့ၣ်လးဒီး ကးစံသဝံသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်တၢ်သူအီၤလၢမ့ၢ်
အူဆၢၣ်အယီၤလီၤ. န့ၣ်မ့ၢ်အူဆၢၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဘၣ်တၢ်
သူအီၤအိၣ်ထီၣ်အသးခါဘိၣ်ဒဲၣ်အိးစဲးကလံၤသဝံအ
နီၣ်ဂံၢ်စ့ၢ်ကိးအိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်ကွံၣ်လီၤ. ခုခါခဲအံၤဒ်တၢ်
လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်အပတီၢ်ထီၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ချါအံၤ
အသး တၢ်သူသိလ့ၣ်ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအချူးဆၢချူး
ကတီၢ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်တုၤအိၤဒီးသူအီၤအိၣ်ထီၣ်လီၤ. အ

ယိ တၢ်တုၤစဲးဖိကဟၣ်အဒးမိၢ်ပုၤတဖၣ်ထုးထီၣ်မ့ၢ်အူ
အလုၤလၢအအိၣ်ဒီးခါဘိၣ်ဒဲၣ်အိးစဲးအါထီၣ်လီၤ.
ခါဘိၣ်ဒဲၣ်အိးစဲးလံၤသဝံအံၤကထီၣ်တၢ်စုၣ်တၢ်ပျါလၢ
ပကသါန့ၢ်အီၤတကးဘၣ် မၤဘၣ်အါဘၣ်သီကလံၤလၢ
ဟီၣ်ခိၣ်ချါဒီးမၤဟးဂီၢ်ကလံၤအကဘျၢၣ်လၢအဒိတဒါ
ဟီၣ်ခိၣ်ဒ်မ့ၢ်မဲၣ်အတၢ်ကီၢ်တဘၣ်ပုၤအါတလၢတဂ့ၢ်အ
ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂ့ၢ်လၢဘၣ်တၢ်ဟံၤဖျါထီၣ်အီၤအံၤမ့ၢ်တၢ်
ဂ့ၢ်တဆံးတက့ၢ်လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်ဟီၣ်ခိၣ်အတၢ်ကီၢ်
ဆူၣ်ထီၣ်န့ၣ်လီၤ

ဝဲလါ ဖုၤတြျၢၤအါရံၤ ၂၀၀၇န့ၣ်န့ၣ် ယုၣ်အဲၣ်
တီခိၣ်ရိၣ်မဲးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်အိၣ်ဖိၣ်လၢထံကီၢ်ခိၣ်န့ၣ်သ့ၣ်
တဖၣ်ကထံၣ်လိၣ်အိၣ်သကိးလိၣ်သးတဲသကိးလိၣ်
သးဘၣ်ပးဟီၣ်ခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဂီၢ်ဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်ဂ့ၢ်ဝီဒီး
ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဂၤလၢကီၢ်အါကွၢၤထံၣ်န့ၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ
ဒၣ်လၢ နီၢ်နီၢ်တခိတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ကီၢ်သွးဒိၣ်
ထီၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်ပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိတဖၣ်အတၢ်မၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်
အိၣ်ဖိၣ်တဘျီအံၤ ဝဲအ့ၣ်ပုၤကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့တဖၣ်ဟံၤ
ဖိၣ်ထီၣ်အသးအဂၤ၂.၅၀၀ ဘျဲၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်တဲသ

ကိန်းတိုးတိုးပျံ့ထိပ်သက်တော့ထုတ်သွင်းညှိညှိလှည့်လှည့် ခိုင်ကလံသိပ်ဂီအဂ္ဂါနဲ့လီ၊ တာဂ္ဂါခိုင်သွင်းလှည့်အမ္မာ ဟိပ်ခိုင်ကိတ်ထိပ်အံနဲ့မ္မာလှည့်ဟိပ်ခိုင်ဖိအတိတ်မာ တဖန်နဲ့ ပှမာထိဒါအိတ်သုနိတ်ကတဘဏ်အယိလီ၊ တာ ဂ္ဂါဘဏ်ယးဒီး ခိုင်ဘိပ်ဒိုင်အိးစဲးအဂ္ဂါလှပဟ်ပျံထိပ် ဟ်စာနဲ့အဲဒ်ဒီးဟ်ပျံအိတ်အဂ္ဂါအကျိနဲ့လီ၊ ပဲ ပှဟိပ်ခိုင်ဖိသွင်းတဖန်အံဒ်ပသုမ္မာအုဆဏ်ဒ်အမ္မာ ရှုနီတိတ်ဖိတ်လံလှအိတ်ဒီးအသဟိပ်လှပှကညီ တုန့ဝ(chemical) ဒီးလှသွင်းလှတဖန် ပသုအိတ်အိတ် အဝဲသွင်းထုထိပ်ကလံသဝံအယိ ခိုင်ဘိပ်ဒိုင်အိးစဲး လှအဘဏ်အာတဖန်အိတ်ထိပ်ကွါကွါဒီးမာဟးဂီဒီး မာလီဘူလီကလံကဘျုလှအဆူးဟးထိပ်တာကိ လှဟိပ်ခိုင်လှနဲ့လီ၊ တကးဒီးဘဏ်ခိုင်ဘိပ်ဒိုင်အိးစဲး အသဝံမ္မာလဲယာယုတ်လိတ်အသးဒီးပံလီလှထံကျိ နဲ့ဒုးကဲထိပ်အဲးစူးဒီးမာဟးဂီခဲလံစံယဏ်လှထံ ကျိလီ၊ တာသးသမ္မာလှထံကျိလှအအိတ်ဒီးအကု တဖန်ဆွဲ, ချိဒီးတာသးသမ္မာလှအိတ်လှပိတ်လဲပှ တဖန်တုအဲးစူးမာဟးဂီအကုဒီးသံကွဲဝဲဒိုင်နဲ့လီ၊ ဆဏ်ဖိကိတ်ဖိတနီနီအစာလီတုကွဲဝဲဒိုင်နဲ့လီ၊ လှ တာနဲ့အယိဟိပ်ခိုင်အတိတ်ကိတ်ထိပ်အံပကယု ကျဲလှပကဘိဘဏ်ကွါအိတ်လဲ ပကယုကျဲလှကဒိ သဒါအိတ်လဲ ဒ်သိးခိုင်ဘိပ်ဒိုင်အိးစဲးအသဝံကလီစှာ လှဟိပ်ခိုင်ကလံသိပ်ဂီအကျိအဂ္ဂါ ပကဘဏ်ကတံ ကတိတ်အိတ်လဲ ဆာကတိတ်ဘဏ်လှပကဘဏ်ယုသွင်းညှိ တာသံကွါတဖန်အံအတိတ်စဲးဆာဒီးမာထွဲအိတ်နဲ့လီ

ဘဏ်ယးတာဂ္ဂါလှထးတဖန်အံတိတ်မ္မာဂုတ်ကျဲး စးမာသကိတ်ယုတိတ်ဖိနဲ့ကဒုးအိတ်ထိပ်ခိုင်ခါအသိ

လှထံကိတ်အါဘုဏ်လှအမ္မာဝဲကွိတ်တိတ်လံအာဏ်လီသ ကိးနဲ့လီ၊ ဒီးဘဏ်တုယုနဲ့အမ္မာလှတိတ်မာလီစှာ ခိုင်ဘိပ်ဒိုင်အိးစဲး အသဝံ အတိတ်ကွဲနီအလံအာဏ်လီ နဲ့လီ၊ ဘဏ်ဆဏ်ဖိတ်တာအာဏ်လီအပူအံထံကိတ်လှ တဆဲးလီအမ္မာအကျိပဏ်ယုဒီးကိတ်အမဲရကလှလှအမ္မာ ထံကိတ်တဘုဏ်လှအသုရှုနီသိသဟိပ်တာဖိတ်လံ လှအိတ်ဒီးအသဟိပ်ဆုဏ်လှပှကညီတုနဲ့ဝဲလှအဒုး ဟးထိပ်ခါဘိပ်ဒိုင်အိးစဲးအါကတိတ်လှမ္မာအုဆဏ်တ ဖန်အဂ္ဂါဒီးလှကလံကျိနဲ့လီ၊

ဒ်ကိတ်အမဲရကလှတဟဲ နှ်ဆဲးလီသကိး အမ္မာလှလံတာအာဏ်လီပူအံဒီးဘဏ်အသိးထံကိတ်လှ အလဲထိပ်လဲထိတ်ဖိတမ္မာဒ်တရူးကိတ်ဒီးအုဒယါကိတ် တဖန်တဟဲနှ်ဆဲးလီအမ္မာစှာကိးဒီးဘဏ်၊ လှတုနဲ့အ ယိဒုးအိတ်ထိပ်တာဂံစာဘါစာစှာကိးနဲ့လီ၊ ဘဏ်ဆဏ် ခါဆုညါ ၂၀၁၂ နံနဲ့ လံတာအာဏ်လီအံအနံက ပှထိပ်အယိ လံတာအာဏ်လီသးအသိလှအကအိတ် ထိပ်ဒီးတာအာဏ်လီတာဂ္ဂါတုကျိကအိတ်အိတ်တကး ဒီးဘဏ်ပမ္မာလှလှထံကိတ်လှအအိတ်လီတံသွင်းတဖန် ကဟဲနှ်လီမာသကိတ်တာလှတုတုဖိအပူနဲ့လီ

ဘဏ်တုဟံးနဲ့လှ - လမ်းပြကြယ်တာကစိတ် ပှကျိထံတု - ဒီလှဖိ

- မ္မာအုဆဏ်- fuel energy
- တာဖိတ်လံလှအအိတ်ဒီးအသ ဟိပ်ဆုဏ်ဘဏ်တုအိတ်လှပှကညီ- chemical
- ခါဘိပ်ဒိုင်အိးစဲးသဝံ- carbonioxide gas
- ကလံကဘျုလှလှအအိတ်ဝးတဂုံးဟိပ်ခိုင်- ozone layer

တစ်ယုထံသွန်ညါဆိ န့ဆာန်အတတ်လီပျံလီဖူးစီးယုန်လီတတ်ကံကီ

န့ဆာန်အတတ်လီပျံလီဖူးတချူးကဲထီဉ် သးအခါတတ်လာပကဘဉ်ကတတ်ကတီး ဆိသးတဖဉ်

မူခိဉ်ကလံသီဉ်ဂီဝဲလီခိဉ်သုဉ်အတတ်ဘီးဘဉ်
သုဉ်ညါလီဘဉ်ပးမူခိဉ်ကလံသီဉ်ဂီတတ်ကစီဉ်လါ
လံတတ်ကစီဉ်ပူ၊ ကွဲလုလီ၊ တတ်ဂီမူပူတဖဉ်ပက
ဘဉ်ကွဲဒီးကန့အိထီဘိလီ၊ ပုလါအအိဉ်ယံဒီးတတ်
ကစီဉ်ဝဲလီတဖဉ်မုတမု ပုလါအဖးလံတတ်ကစီဉ်တ
ဘဉ်ဘဉ်တဖဉ်၊ ပုလါတနံပာ်ကျိဉ်လါပုကတီးလီလါ
ကွဲလုလီဒီးတတ်ဂီမူတဖဉ်ကတီးဝဲန့ဉ်၊ အဝဲသုဉ်တ
ဖဉ်ကဘဉ်လူကန့ဉ်ဝဲဒုသီဟံဉ်ခိဉ်ဟံဉ်ယုပူတတ်
ကစီဉ်တဖဉ်လီ၊ ပုလါအိဉ်ဆိလါပီဉ်လဲဉ်န့တဖဉ်ဒီး
ပုလါအိဉ်ဘူးဒီးထံကျိထံကွဉ်၊ နိဉ်တဖဉ်၊ ကစါခံက
လိလါတဖဉ်၊ ကစါကပတဖဉ်ကဘဉ်ပလီသးအခိဉ်
ကတတ်န့ဉ်လီ၊

န့ဆာန်တတ်လီပျံလီဖူးတဖဉ်န့ဉ်ခိဉ်ဖျိလါတတ်
ဆါကတီးဆိတလဲသးအယိကဲထီဉ်သးသုဝဲဒီးဖဲပုက
ညီသုဉ်တဖဉ်မဟးဂီခိဉ်ယုန့ဆာန်ဒီးတတ်လီပျံလီဖူး
တဖဉ်ကဲထီဉ်အသးသုဝဲစုဂီန့ဉ်လီ၊ အဒိ၊ တတ်မဟ
ဟးဂီသုဉ်ပုခိဉ်ဖျိတတ်န့ဉ်အုသုဉ်ပုဒီးတတ်ကျိသုဉ်ကျိဝဲ
တဖဉ်မဟးလီမူခိဉ်ထံဒီးထံကဲဝဲ၊ ကစါထံယုလီ
လုဉ်ဘါတတ်တဖဉ်ကဲထီဉ်သးသုဝဲလီ၊ န့ဆာန်တတ်လီပျံ
လီဖူးတဖဉ်အံမဟးဂီကွဲတတ်လာအသးသမူ
အိဉ်ဒီးတအိဉ်တဖဉ်လီ၊ မုဉ်အုအတတ်လီပျံလီဖူး၊
ထံတတ်လီပျံလီဖူး၊ ကလံတတ်လီပျံလီဖူး၊ ကစါ
လီပျံဒီးန့ဆာန်တတ်လီပျံလီဖူးတဖဉ်အဂုန့ဉ်တတ်က
ဘဉ်ယုသုဉ်ညါအိဝဲဒီးအိဉ်ကတတ်ကတီးဒီးဒီးသးအဆိ
ဟ်အိ၊ လါနမဟးအံအယိဖဲလါပထံဉ်ဘဉ်ဒီးန့ဆာန်
အတတ်လီပျံလီဖူးအဆါကတီး၊ တတ်ဘဉ်ဒီးဘဉ်ထံဒီး
တတ်ဟးဂီတဖဉ်ကဲထီဉ်သးကစါအဂီပမဟးအိ
သုလီ၊

တၢ်ကတၢၢ်ကတၢၢ်ဒီးဒီးသဒၢဆိထံလုၢ်ဘၢ တၢ်အတၢ်လီၤပျံၤလီၤဖျး

- (၁) ပဒိၣ်တၢ်မၤလီၢ်ခိၣ်သ့ၣ်လၢအဘၣ်ထွဲဘၣ်ပးတဖၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါလီၤတဖၣ်တၢ်ကဘၣ်ကန့ၣ်အိၤထီၣ်တိ
- (၂) လံာ်လဲၣ်လၢအရူၤဒိၣ်တဖၣ်,တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအပူၤကလံၤဒိၣ်ဒ်အမ့ၢ်ထူစ့, တၢ်ဖိတၢ်လံၤတၢ်ထူးတၢ်တီၤ, ဆိ,ထီၣ်ဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢတၢ်ဘျုးအိၤတဖၣ်, တၢ်ကဘၣ်သးဆိအလီၢ်လၢအကစီၤထီၣ်ထီၣ်ဒီးတၢ်လီၢ်လၢအပူၤဒီးထံ.
- (၃) ဒ်သိးထံသုတထီၣ်တဂ့ၤအဂီၢ်,ဟီၣ်ခိၣ်န့ၣ်ဟံပူၣ်ထီၣ်အိၤဒ်ပီၤသ့ၣ်အသိးလၢတၢ်တြီၤဟံထံအဂီၢ်ဟံဖျိၣ်ဟံဟီၣ်ခိၣ်အထၢၣ်,မဲးအထၢၣ်တဖၣ်တက့ၢ်.
- (၄) ထံဒိၣ်အသိးမ့ၢ်န့ၣ်, ကတၢၢ်ကတၢၢ်ယၢ်ရံၣ်သ့ၣ်ဘၣ်ဒီးနီၢ်တၢ်ဒ်သိးန့ၣ်အိၤကသ့တဘျီပီၤအဂီၢ်
- (၅) ဖဲတၢ်လီၤပျံၤလီၤဖျးကဲထီၣ်သးအဆၢကတၢၢ်ဒီးပုၤမၤစၢၤတၢ်ကရၢတဖၣ်ဟဲမ့တတုၤဒ်အခါ, ဒ်သိးနတၢ်အိၣ်သုတလၢကွံာ်အဂီၢ်, ဟံယၢ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်လၢတၢ်ဟံအိၣ်န့ၣ်ယံာ်ယံာ်တဖၣ်တက့ၢ်.
- (၆) ကတၢၢ်ကတၢၢ်ထံအိၣ်လၢကဆိတက့ၢ်.ကးဘၢအခိၣ်ဂ့ၤဂ့ၤဖဲန့ၣ်ဆၢတၢ်လီၤပျံၤလီၤဖျးကဲထီၣ်အသးဆၢကတၢၢ်ထံအိၣ်အတၢ်ကိတၢ်ခဲကဲထီၣ်အသးသ့လီၤ. ထံလၢပသ့

- ပစ္စဲအိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်, ကကဆဲကဆိဒီးဆံထီၣ်ကဒါက့ၤအဂီၢ်, တၢ်ဆၢကတၢၢ်ယံာ်ဝဲလီၤ.
- (၇) တၢ်လၢအဟဲယုၤလီၤယုၣ်ဒီးထံသ့ၣ်အမ့ၢ်တၢ်လၢအိၣ်ဒီးအစ့ၣ်, ဂံၢ်သ့ၣ်ဒးဘိတဖၣ်မ့ၢ်အ့ၣ်ဘၣ်ဖျးန့ၣ်ဒီးဒ်သိးဒီးသဒၢကသ့အဂီၢ်, ကတၢၢ်ကတၢၢ်ယၢ်ကသံၣ်မၤသံတၢ်စ့ၣ်တက့ၢ်.
- (၈) ဒ်သိးနကန့ၣ်တၢ်ကစီၣ်သုတပတုၣ်ကွံာ်တဂ့ၤအဂီၢ်ကတၢၢ်ကတၢၢ်ယၢ်လီၤအ့ၣ်လၢနကလံၤဒါအဂီၢ်တက့ၢ်.
- (၉) ကတၢၢ်ကတၢၢ်ယၢ်လီၤအ့ၣ်,မ့ၢ်ခဲး,မ့ၢ်ကွံးဒ်သိးနကသ့အိၣ်ဖဲလီၤမ့ၢ်အူဟးဂီၤအဆၢကတၢၢ်တက့ၢ်.

ထံမ့ၢ်ဟဲထီၣ်လံန့ၣ်

- အိၣ်လၢတၢ်ပလီၢ်သးအပူၤ. တဘၣ်ဟံနသးကိာ်ကိာ်ဂီၤဂီၤဒီးပျံၤတၢ်ဖျးတၢ်တဂ့ၤ.န့ၣ်ဆၢတၢ်လီၤပျံၤလီၤဖျးလၢကဲထီၣ်သးန့ၣ်နကဘၣ်ကွံာ်ဆၢခဲဒီးဘျီဂဲအိၣ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်ဟံနသးခုၣ်ခုၣ်ဒီးဆၢတၢ်အိၣ်တက့ၢ်.တၢ်လၢနကြးမၤတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ-
- (၁) လီၤမ့ၢ်အူဒီးဂဲၣ်စံအဒါတဖၣ်ကးပံာ်အိၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲး.
- (၂) အိၣ်ဆိးတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်လၢအကျါတက့ၢ်.ကွံာ်ထံထီၣ်ထံလီၤထီၣ်တက့ၢ်.
- (၃) မၤကလၢနနီၢ်ခိၣ်တက့ၢ်.
- (၄) လုၢ်ယီၢ်,မဲးကဲး,သိလုၣ်တဖၣ်တဘၣ်နီၢ်အိၣ်လၢထံယုၤလီၤဆူၣ်အလီၢ်တဂ့ၤ.
- (၅) ထံဒိၣ်အဆၢကတၢၢ်တကြးစံၣ်လီၤဂဲၣ်လီၢ်ကွဲလၢထံကျါဘၣ်.(လီၤဆိဒ်တၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်)
- (၆) ပလီၢ်သးလၢဂုၢ်,ပတုၤချး,ဒီးတၢ်ဖိယၢ်လၢအိၣ်ဒီးအစ့ၣ်တဖၣ်တက့ၢ်.တၢ်ဖိတၢ်လံၤဒ်အံၤသ့ၣ်တဖၣ်ဖဲထံဒိၣ်အဆၢကတၢၢ်ဟဲထီၣ်အိၣ်ဝဲဒ်လၢဟံၣ်ခိၣ်ဒုးသ့ဝဲလီၤ.
- (၇) ကန့ၣ်တၢ်ကစီၣ်ထီၣ်တက့ၢ်.ခိးကွံာ်တၢ်ဆၢကတၢၢ်တၢ်အိၣ်သးတက့ၢ်.မူခိၣ်ကလံၤသီၣ်ဂီၤတၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်ဘျးဘၣ်သ့ၣ်ညါတဖၣ်ဒိကန့ၣ်အိၣ်လၢတၢ်န့ၣ်န့ၣ်အိၣ်အပူၤတက့ၢ်.

ကလံမုတ်စဉ်ချိန်းဂုံးအတော်မဟေးဂီလောက်ပယီ လါမု၊ ၂၀၀၈နှစ်

(၈) ထိခိုက်စွန့်ပျက်စီးပျက်စီးမှုများကို တုံ့ပြန်လျက်ရှိပြီး အရေးယူပေးရန်အတွက် အစိုးရအဖွဲ့မှ အရေးယူပေးရန် တောင်းဆိုထားပါသည်။

(၉) နှုတ်ခွင့်အတော်မဟေးဂီလောက်ပယီ လါမုနှင့် အခြားအရေးယူပေးရန်အတွက် အစိုးရအဖွဲ့မှ အရေးယူပေးရန် တောင်းဆိုထားပါသည်။

ထံကုလီဝံအလီဝံ-

တစ်နိုင်ငံသားများက ကျွန်ုပ်တို့အဖွဲ့အစည်းများကို အကူအညီပေးရန် တောင်းဆိုပါသည်။

(၁) မကဆွေကဆွေကတော်သျှင်ထိုက်လှအဟေးဂီလောက်ပယီ လါမုနှင့် အခြားအရေးယူပေးရန်အတွက် အစိုးရအဖွဲ့မှ အရေးယူပေးရန် တောင်းဆိုထားပါသည်။

(၂) ဖဲထံလှတော်သျှင်ထိုက်လှအဟေးဂီလောက်ပယီ လါမုနှင့် အခြားအရေးယူပေးရန်အတွက် အစိုးရအဖွဲ့မှ အရေးယူပေးရန် တောင်းဆိုထားပါသည်။

(၃) နှုတ်ခွင့်အတော်မဟေးဂီလောက်ပယီ လါမုနှင့် အခြားအရေးယူပေးရန်အတွက် အစိုးရအဖွဲ့မှ အရေးယူပေးရန် တောင်းဆိုထားပါသည်။

နှုတ်ခွင့်အတော်မဟေးဂီလောက်ပယီ လါမု

နှုတ်ခွင့်အတော်မဟေးဂီလောက်ပယီ လါမုနှင့် အခြားအရေးယူပေးရန်အတွက် အစိုးရအဖွဲ့မှ အရေးယူပေးရန် တောင်းဆိုထားပါသည်။

နှုတ်ခွင့်အတော်မဟေးဂီလောက်ပယီ လါမုနှင့် အခြားအရေးယူပေးရန်အတွက် အစိုးရအဖွဲ့မှ အရေးယူပေးရန် တောင်းဆိုထားပါသည်။

(၁) လာဘ်ကီလီကတီနှင့် ကလံမုတ်စဉ်ချိန်းဂုံးအတော်မဟေးဂီလောက်ပယီ လါမုနှင့် အခြားအရေးယူပေးရန်အတွက် အစိုးရအဖွဲ့မှ အရေးယူပေးရန် တောင်းဆိုထားပါသည်။

ကလံမုတ်စဉ်ချိန်းဂုံးအတော်မဟေးဂီလောက်ပယီ လါမု၊ ၂၀၀၈နှစ် ဝံဒုးကဲထိုက်ကီတံခဲ

- (၂) တာ်ကီခါအဆာကတီကလံမုါအါတကွါကဲထီၣ်အသးဖဲလါမးဂး၊ လါအုၣ်အတီပူၤန့ၣ်လီၤ. တာ်ကီခါကလံမုါန့ၣ်ကဲထီၣ်သးသ့ဖဲတာ်ကီအနံၤအသီဆဲးအသးလါတဘျးနံၤအတီပူၤအယိကဲထီၣ်အသးသ့လီၤ. မ့တမ့ၢ်န့ၣ်ခိဖျါလါတၢ်ခုၣ်လါတဂူၤကီအတၢ်ဟဲဆီၣ်သနံၣ်အယိကလံဟဲအူၣ်ဆူၣ်ဆူၣ်ကလဲၣ်လီၤ.
- (၃) ကလံမုါသဝံးန့ၣ်အကွါအဂီၤမးသးဒ်တာ်အာ်တဝံးအသးဟဲလီၤလါမုါခိၣ်ဆူၣ်ဟီၣ်ခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တဘျးလါကလံဟဲအူၣ်တၢ်အခါ

- (၁) ပဒိၣ်အတၢ်မၤဖဲလီၤလါအဘၣ်ယးတဖၣ်အတၢ်ဘိးဘၣ်သ့ၣ်ညါလီၤတဖၣ်န့ၣ်ကနၣ်အီၤထီၣ်ဘိးလါတၢ်န့ၣ်န့ၣ်အီၤအပူၤဒီးမၤထွဲတဘျီယီ.
- (၂) တာ်ဆဲးကျိးအတၢ်ပိးတၢ်လီၤတဖၣ်ကတီၤဆိဟံၣ်စၢၤအီၤ.
- (၃) ကျိဆိကွံၣ်သ့ၣ်ထူၣ်သ့ၣ်ဒုတဖၣ်တကွါ. မ့ၢ်လါကလံတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးမ့ၢ်ဟဲကဲထီၣ်အသးန့ၣ်ကကဲၣ်အယိလီၤ.
- (၄) မ့ၢ်အူၣ်တၢ်လါအအိၣ်ဘူးဒီးဟံၣ်, ကျိ, တာ်ဆါဟံၣ်တဖၣ်မၤကွါအီၤလီၤတၢ်လီၤဆဲးဒ်သိးနနၣ်န့ၣ်အီၤကသ့အဂီၤ.

ကလံတၢ်လီၤပျံၤလီၤဖုးကဲထီၣ်သးအဆာကတီၢ်-

(၁) အိၣ်ဆိးလါတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်လါအကျါတဖၣ်အပူၤဖဲကလံတၢ်လီၤပျံၤလီၤဖုးကဲထီၣ်အဆာကတီၢ်.တ

ဟီၣ်ခိၣ်လီၤလါလါကီၢ်ဖဲလံးပံး ၂၀၀၆န့ၣ်

- ဘၣ်အိၣ်လါတၢ်ပျံၤတဂူၤသ့ၣ်ဒုတဖၣ်လီၤတဲာ်ဘၣ်န့ၣ်သ့လီၤ.ဟံၣ်ခိၣ်ဒုးထးဝါတဖၣ်ယူၤကွံၣ်သ့ဒီးလီၤတဲာ်ဘၣ်န့ၣ်သ့လီၤ.
- (၂) ကးတံာ်ယာ်ဟံၣ်ပဲတြီၤဒီးပဲတြီၤဖဲလါတကွါ.ဒ်သိးကကျါအါထီၣ်အဂီၢ်မၤတၢ်ဒီးသ့ၣ်တကွါ.
- (၃) တၢ်ပူၤဟီၣ်လါကလံန့ၣ်တဖၣ်ကးဘါအီၤတကွါ. ကလံမုါန့ၣ်လီၤန့ၣ်တာ်ဘၣ်ဒ်ဘၣ်ထံးတာ်ဟးဂီၤအိၣ်ပဲသ့လီၤ.
- (၄) မ့ၢ်အူၣ်ဒါ, မ့ၢ်ခွဲး, ပနဲတၢ်, ဒီးမ့ၢ်ကွံးတဖၣ်ဟံၣ်အီၤလါတၢ်လီၤလါနဟံးသ့အီၤသ့ညါအလီၤတကွါ.ဒ်န့ၣ်အသိးထံလါနအီၤဒီးသ့ဖဲအီၤတဖၣ်ဒီးတၢ်ပိးတၢ်လီၤလါနဖီအိၣ်တ့ၤအိၣ်တၢ်သ့ဒ်အမ့ၢ်မ့ၢ်အူၣ်ဆူၣ်, ဂဲၣ်စဲအဒါတဖၣ်ကတဲာ်ကတီၤဆိအီၤတကွါ.
- (၅) ဟံၣ်ယာ်တၢ်အိၣ်တၢ်အီၤလါအတူၢ်ယံာ်တဖၣ်တကွါ.(ဒ်သိးနကသ့အီၤဖဲပုၤဘၣ်မ့ၢ်ဘၣ်ဒါလါမၤစၢၤတၢ်တဖၣ်ဟဲတတုၤဒီးဘၣ်အခါ)
- (၆) မၤဂါၢ်ယာ်မ့ၢ်အူၣ်စုဖိၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤလါအမၤဂါၢ်မ့ၢ်အူၣ်သ့တဖၣ်ဟံၣ်ယာ်အီၤတကွါ.
- (၇) ကသံၣ်အီၤ, ကသံၣ်ဖူဒီးကသံၣ်အိၣ်တဖၣ်ကတဲာ်ကတီၤဆိအီၤတကွါ.(တာ်ဘၣ်ဒ်ဘၣ်ထံးမ့ၢ်အိၣ်ဒီးနသ့အီၤကသ့ညါအဂီၢ်)
- (၈) တၢ်ပိးတၢ်လီၤလါအလီၤတဲာ်သ့ၣ်ဖးသ့တဖၣ်သုးယာ်အလီၤလါတၢ်ဖိလံာ်တကွါ.
- (၉) ချံကစၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်တၢ်အတယၢ်လါအပၤယာ်ချံတဖၣ်ဟံၣ်လီၤယာ်အီၤဂ့ၤဂ့ၤတုၤလါနန့ၣ်န့ၣ်အီၤသ့တကွါ.
- (၁၀) သိလ့ၣ်မ့ၢ်အိၣ်န့ၣ်ကတဲာ်ကတီၤယာ်အီၤဒ်သိးနသ့အီၤကသ့တဘျီယီတကွါ.ကလံမုါလီၤမ့ၢ်ဝံၤဒီးဒ်သိးနတီၣ်ဆူၣ်ပုၤဆါ, ပုၤသးပုၤဒီးပုၤဟီၣ်မ့ၢ်တဖၣ်ကသ့အဂီၢ်မၤပုၤယာ်သိလ့ၣ်အသိထီၣ်ဘိးတကွါ.
- (၁၁) ကလံလီၤမ့ၢ်ဝံၤန့ၣ်အိၣ်ခိးကွါဒီးလါသါန့ၣ်ရံၣ်အတီၢ်ပူၤတကွါ.ကလံအဂံၢ်မ့ၢ်တဆူၣ်လါဘၣ်ဒီးတာ်အိၣ်သးအံၤနနၣ်န့ၣ်အီၤမ့ၢ်သ့လံအဆာကတီၢ်န့ၣ်သ့ၣ်ညါလါဖဲကလံမုါဟဲဝံၤန့ၣ်တာ်စူၤလီၤဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်သ့လီၤ.

ဟုတ်တိုက်သိပ်လိဘန်ဗားတိုက်ကတံကတီဆိသးလၢကဒီသဒါန့ဆၢတိုက်မၤဟးဂီၤအဂီၢ်

(၁၂) မၤတၢ်ဆၢတံာ်တံာ်ခံၤမံၤလၢလၢတၢ်ပလီၢ်သး အပူၤတက့ၢ်. လူၤယုသ့ၣ်ညါမူခိၣ်ကလံၤသိၣ်ဂီၢ်တၢ်က စီၣ်တဖၣ်ဒ်သိးနဟံၣ်ဖိယိဖိကပူၤဒီးတၢ်လီၤပျံၤလီၤဖုး ဒီးအိၣ်ဘၣ်လၢတၢ်ဘံၣ်တၢ်ဘၢအပူၤအဂီၢ်လီၤ. လီၤတဲစီၣ်ဂီၢ်-၀၂-၉၃၈၉၈၃၀,၀၂-၃၉၉၄၀၁၂၂၄ (ကိၣ်တၢ်တၢ်ကီၢ်)

ဖဲန့ဆၢတိုက်လီၤပျံၤလီၤဖုးကဲထီၣ်သးဝံၤအလီၢ်ခဲ(ကျဲ လၢနက ဘၣ်လူၤဟိံထွဲအီၤလၢတၢ်က တံာ်ကတီဆိသး အဂီၢ်)

- (၁) မၤစၢၤပုၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးတဖၣ်တဘျီယိဒီးဆုၢအီၤဆု တၢ်ဆါဟံၣ်လၢအဘူးကတၢ်လၢအချ့.
- (၂) သ့ၣ်ထူၣ်ဒီးသ့ၣ်ဒုလၢကလီၤတံာ်တဖၣ်ကျိကွံာ်အီၤ.
- (၃) တဘၣ်လဲၤဘူးဒီးမ့ၣ်အူတၢ်လၢအလီၤယံာ်တဖၣ်ဒီး မ့ၣ်အူပျံၤလၢအဟးဂီၤတဖၣ်တဂ့ၤ.
- (၄) ဒုးသ့ၣ်ညါလီမ့ၣ်အူပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဘျီယိ.(တ ဘၣ်လဲၤထိးဘူးလီမ့ၣ်အူပျံၤတဖၣ်တဂ့ၤ)
- (၅) နမ့ၢ်ထံၣ်ထံး, ထံဒၢလၢအသဲၣ်ဖးတဖၣ်န့ၣ်ဒုး သ့ၣ်ညါပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဘျီယိ.
- (၆) ထံ(လၢထံပူၤ)တဖၣ်န့ၣ်တဘၣ်အီၤဒီးသူအီၤတဘျီ ယိတဂ့ၤ.
- (၇) ပလီၢ်သးလၢတၢ်ဆါဘၣ်ကူဘၣ်ကဲရၤလီၤအသးသ့ တဖၣ်.

ကစၢ်လီၤပျီ

ဖဲကစၢ်ခိၣ်သ့ၣ်ပုၤတဖၣ်မ့ၢ်တိၣ်ဝဲန့ၣ်ကထီၣ်ဝဲ န့ဆၢကစၢ်လီၤပျီအတၢ်လီၤပျံၤလီၤဖုးသ့ဝဲလီၤ. လီၤဆီ ဒုၣ်တၢ်ဟီၣ်ခိၣ်လၢကစၢ်ဖိခိၣ်တဖၣ်လီၤတံာ်, ကစၢ်ထံ သ့ၣ်တဖၣ်လီၤယုၤယုၣ်ဝဲဒီးကဟံၣ်လၢကစၢ်ဒီခိၣ်, ကစၢ် ကပၤဒီးယုၤလီၤဝဲဆူကစၢ်ခိၣ်ထံးဒီးသတူၢ်ကလံာ်ဟီၣ် ခိၣ်ကဟံၣ်, သ့ၣ်ဒုးသ့ၣ်ထူၣ်တဖၣ်ယုၤလီၤယုၣ်ဝဲလီၤ. က စၢ်လီၤပျီအတၢ်လီၤပျံၤလီၤဖုးကဲထီၣ်သးအဂီၢ်န့ၣ်

ခိဖျိလၢတၢ်မၤဟးဂီၤသ့ၣ်ပုၤဒီးဟီၣ်ခိၣ်အထူးအစီလၢအကဖိၣ်ဂၢၢ်သ့ၣ်ဂံၢ်တဖၣ်တအိၣ်လၢဘၣ်အသိကဲထီၣ်ကစၢၢ်လိၤပျံၤသ့ၣ်လိၤ.

သဝီလၢကစၢၢ်လိၤပျံၤအတၢ်လိၤပျံၤလိၤဖုးကဲထီၣ်သးသ့တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်သဝီလၢအအိၣ်ဘူးဒီးကစၢၢ်ကလိ, အိၣ်ဘူးဒီးထံကျိၤသ့ၣ်ပုၤကျိၤဟီၣ် ခိၣ်တၢ်ထီၣ်သးအိၣ်ဝဲဖဲတၢ်ဆၢကတိၤအပူၤကွၢ်တခါန့ၣ်ကစၢၢ်လိၤပျံၤဝဲ

လိၤခိဖျိလၢကစၢၢ်မူခိၣ်ထံအသိထံခိၣ်ဝဲမဲးအပူၤဖးဒိၣ်အိၣ်ဝဲ,အဒိ-ပတယးကွၢ်သ့ၣ်လၢထံကျိၤပူၤလၢဂၢၢ်ကိၣ်လိၣ်ဖးဒိၣ်ဒီးအဆံးဖိတဖၣ်အိၣ်ဝဲလိၤ.

တၢ်တယးကွၢ်ဒီးတၢ်ပနီၣ်တဖၣ်မူခိၣ်စူၤဝဲဒိၣ်ဒိၣ်လၢအဆၢကတိၤယံၣ်ယံၣ်, ထံကျိၤပူၤထံထီၣ်ချ့, ထံကျိၤပူၤထံအလွဲၤဆိတလဲအသး, တၢ်ကလုာ်သီၣ်လိၤဆိလၢကစၢၢ်ကျိၤသဝီပူၤထံဒိၣ်ဒီးထံဟဲထီၣ်ချ့န့ၣ်လိၤ.

တၢ်ကတိၤသကိးဘၣ်ပးတၢ်ကရဲၣ်ကျဲၤ ကတိၤသကိးန့ၣ် ဆၢၣ်အတၢ်လိၤပျံၤလိၤဖုးတဖၣ်

ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢအသးလိၤသးကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လၢတၢ်ကတိၤဆိတၢ်ဒီးသဒၢဆၢၣ်တၢ်လိၤပျံၤလိၤဖုးတဖၣ်အဂီၢ်ဖဲလၢဖုၤတြုၤအါရံၤ ၁၂သီ ၂၀၀၈န့ၣ်,ဖါငါကီၢ်ရၣ်, တကိၤပါကီၢ်ဆၢၣ်,န့ၣ်ခ့ၣ်သဝီန့ၣ် “ တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤကတိၤဆိန့ၣ်အတၢ်လိၤပျံၤလိၤဖုး ” အတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီအံၤဘၣ်တၢ်ဆိတလဲလိၣ်တၢ်ထံၣ်ဒီးလၢခါဆူညါအဂီၢ်တၢ်ကကတၢ်ကတိၤဆိအံၤလဲၣ်န့ၣ်တၢ်ကတိၤသကိး

အိၣ်န့ၣ်လိၤ. ဖဲတၢ်ကတိၤသကိးအံၤမဲၣ်(ဖဲ)ဖိၣ်ဒုၤရှၢၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိဒီးပုၤကီၢ်ပယီၤဖိလၢအဘၣ်စူၣ်နးမံးအလၢကီၢ်ကီၢ်တဲၣ်တဖၣ်ပၣ်ယုၣ်ပၣ်ဂီၢ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လိၤ. ဒ်ကမၤအါထီၣ်ပုၤဖးတၢ်ဖိအတၢ်ထံၣ်သ့ၣ်ညါအဂီၢ်မ့ၢ်တုၤမ့ၢ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မိၣ်ဒီးန့ၣ်ဆၢၣ်အတၢ်လိၤပျံၤလိၤဖုးဒီးကဒိသဒၢလိၤသးဒ်လဲၣ်အဂီၢ်ဖဲတၢ်ထံၣ်လိၣ်သးတဘျီအံၤတၢ်ဂ့ၢ်လၢပထၢထီၣ်တဖၣ်ပကဖးဒီးမၤလိသကိးလိၤ.

အဝဲသ့ၣ်တဲၣ်ပုၤတၢ်ကမၤအသးဘၣ်ပးစူၣ်နးမံးန့ၣ်ဆၢၣ်အတၢ်လိၤပျံၤလိၤဖုးကကဲထီၣ်အဂီၢ်

ကိၣ်ခိၣ်ခမ့- ဖဲစူၣ်နးမံး ဟဲထီၣ်ထံဒီး ပုၤတယးလၢဘၣ် . ပုၤကကဲထီၣ်အဆၢကတိၤပထံၣ်စိထံလၢအသးလိၤ. မ့ၢ်မ့ၢ်ယ ဝဲထံၣ်လိၤအံၤလိၤ. သန့ၣ်ကုၤလၢယ သး ပုၤတယးဆိကမိၣ်ဒ် လဲၣ်န့ၣ်န့ၣ်လၢပထံၣ် ဘၣ်တၢ်ဒ်အံၤခိၣ်တဘျီအသိ ထံလိၤအံၤခိၣ်ဒ်အံၤခိၣ်န့ၣ်ယ တဆိကမိၣ်ဘၣ်. ဘၣ်ပး စူၣ်နးမံး န့ၣ်ပတသ့ၣ်ညါစ့ၣ်ကိး ဘၣ်. လိၤအံၤလိၤခိၣ်ဘၣ်ယ လိၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အသိ ပဝဲစ့ၣ်ကိး လိၤဖး ဒိၣ်လၢလိၤခိၣ်အံၤတုၤမ့ၢ်ဟဲ ထီၣ်ဒီး ပတဖၣ်အမိၣ်ညါပခိး ကွၢ်လိၤ. တၢ်ကိၢ်ခိၣ်ခမ့ဟဲထီၣ်ဒ်အံၤခိၣ်ပတဆိမိၣ်ဘၣ်.

မ့ၢ်န့ၣ်န့ၣ် - ဖဲပုၤတဲၣ်လၢထံထီၣ်လံဒီးအဆိကတၢ်ယသံကွၢ်ယမိဝံၤပုၤဃုာ်ဝံၤမးယဃုာ်လၢခံအသိလိၤအံၤဟဲလူၤထီၣ်ယခံလိၤ.ယဃုာ်တလၢယကျးတဖၣ်ဒီးလိၤအံၤဟဲဖျိးဘၣ်ယကျးအမဲၣ်ထံကလၢဝံၤဖဲန့ၣ်မဲၣ်ထံကလၢအကုအဒိသ့ၣ်ဖးဒီးမဲၣ်ထံကလၢအကုအဒိတနီၤဟဲဖျိးလၢယခိၣ်လိၤလိၤ.ဖဲန့ၣ်ယလူၤဃုာ်မိၣ်ဒီးယကွီၤလိၤ. ယထံၣ်လၢသိလုၣ်တခါဒီးယထီၣ်လၢအလိၤဒ်ယကပိၣ်အံၤဘၣ်ဆၢၣ်ယဖူလိၤလၢသိလုၣ်အံၤလိၤဒိဖျိသိလုၣ်အံၤအမဲၣ်ထံကလၢတဖၣ်သ့ၣ်ဖးဖျိးကွၢ်လံအသိန့ၣ်လိၤ.စူၣ်နးမံးလိၤအဆိတဖျၢၣ်ဟဲထီၣ်ဝံၤတချုးလၢခံတဖျၢၣ်ဟဲထီၣ်န့ၣ်ယဃုာ်လၢအဝဲတကပၤဝံၤဒီးသိလုၣ်တီၣ်ပုၤဆါဟဲဝဲလိၤ.ဖဲန့ၣ်ပုၤလၢအသံအိၣ်ဝဲတနီၤဒီးပုၤလၢတသံအိၣ်ဝဲတနီၤစ့ၣ်ကိးလိၤ.ဒီးသိလုၣ်အံၤဆၢၣ်ဆါတၢ်ဆါဟံၣ်လိၤ.

**မဂ်မံမံ- ပုဇကုနီဇဒုတသုဂ်ညါစုဂ်နး မံး ဘဂ်ဒီး ဆိမိဂ်ဒုဂ်လာ ထံထီဂ်ဒ် အညိဒ်ဒီး တနီဇဆိမိဂ်
ဝဲလာ မဂ်ဒ် အူဒ်ဒ် တံ အပိဗာဝဲလီဇ. တနီဇဆိမိဂ်ဝဲလာ ဟါ ဇကီဟ်ဒ်ဒ် တံ အပိဗာဝဲလီဇ.
တံ မနုဇကုထီဂ် အသး လဲဂ်နု ဂ်တသုဂ် ညါ ဘဂ်. ထံဒ်ထီဂ် သနက်ကုတသုဂ် ညါဝဲဘဂ်.**

ဝုစိ - မုလီ. ဝဲထံဟဲထီဂ်န့ပုဇကုတံလဲအအါန့တသုဂ်ညါလဲထံဟဲထီဂ်ဘဂ်. ပုဇကုလဲဂ်န့တဖျ် မုပုဇကုအ
အိဂ်ဘူးဒီး ဝိဂ်လဲဂ်န့လီ. ထံကဒိဂ်ထဲအံသနက်ကုတသုဂ်ညါထွဲဘဂ်. ပဲဒဲဒဲဒဲတဖျ်ပကီး ပသူဒီး ပဗျာအုပကါလဲဂ်
တကပလီ. ပဗျာဒီး ပကီး ပသူန့ “ဟါကီဟ်ဒ်လီလံ” ဟါကီဟ်ဒ်လီ. ဝဲဟါကီဟ်ဒ်တမုကဒီး, တမုဟါကီဟ်ဒီး ပုဇကုတံ
ဝဲဖဲန့တကစံးကဒီး လာ သးဟဲန့လီဒီး ဗျာဝဲလီ. ပဗျာလီ. အူဝိဂ်လဲဂ်န့လီ. သးတဖျ်ဝိဂ်တံခဲလဲလီ. တံဂီ
ဒိဂ်အိဂ်တအိဂ်ကဝိဂ်ဝဲခဲလဲလီ. ဝဲန့ပဗျာလီ. အူဝိဂ်လဲဂ်န့ဒီး ပထံဂ်လဲလီ အံဟဲထီဂ်လံ. တုလဲတံမာ လီအ
ကျဲဟးထီဂ်လဲဒီး တချူးပဟးထီဂ်လဲလီ အံတုလဲလီခဲလီ.

**မဂ်ခုဇု- ဝဲယကတံကတီထီဂ်ယသးဒ်ယကလုထံကတီသဝီသးပုဟဲတုလဲယဟံဂ်ဒီး တဲဝဲထံ
ထီဂ်လံ. ယသံကွဲအဝဲသုဂ်ယဖိခွါဒီး တဲဝဲတအိဂ်လာအဝဲသုဂ်အအိဂ်ဘဂ်. ဒီး တဲဝဲလာန့တကပပုဇကုတံ
ထီဂ်အီလာကါပုလဲဒီး ယသးန့ကုယလုယဖိလဲသံလဲဂ်ပုဒီး ယဗုတထံဂ်ဘဂ်ဒီး လပီဟဲထီဂ်ဝဲ
လီ. မုလဲထံဟဲထီဂ်အါလဲအပိပမိး သီလဲဂ်လာကဟဲဒီး ပဗျာတခီခီဒီး ယဖိန့လာမုအုတုဂ်တတုဂ်လီ.
လာတံန့အပိယအိဂ်တီလီ. ယဖိခွါတကဒုယတထံဂ်အီနီတပုလဲလာဘဂ်. သံလဲခါမုဒ်ဒါတုခဲအံ
ယတထံဂ်အီဘဂ်ဒီး ကမုလဲအသံလီ. ဘဂ်ဆဂ်အစီဂ်ယတထံဂ်လာဘဂ်.**

မီးဇီ - စုဂ်နးမံးဟဲထီဂ်ကတီဘဂ်ဝဲယမုသးန့လီ. ယမုနးနးကလဲဂ်မုလဲယအီတုသံဒီး နီညါ
အပိတုမုဝါထီဂ်ဒီး ယဆိမိဂ်လဲယကဖျ်ကုဒီး ယပုကဒီး ဘံးယဝဲယအီကဒီးလီ. ယကးတံဗာ
ဟံဂ်အဝဲတြီကီးဘုဂ်ဒီး ဗံးဗံးလီ. မုလဲယဟံဂ်အိဂ်ဘူးဒီး ကျဲဒီး ယဘဂ်ပုဇကုအပိယအိးထီဂ်ခါ
ရါအိကုဒီးဒိဂ်လီ. လာကျဲခိဂ်ပုဗျာပုဗျာလီ. မုမုယဒုယတသုဂ်ညါတံနီတမံလီ. တမုထဲယတက
ဇီဘဂ်. ဝဲယဟံဂ်အံပုဇကုအိဂ်အကတဆံဗာဗာလီ. ပတသုဂ်ညါတံနီတမံဘဂ်. ဝဲန့ကတီယမာ မနု
လဲဂ်န့မုလဲထံ နံထံဟဲထီဂ်လံ အပိမုအုသံဝဲတဘျီဗီလီ. ဝဲမုအုသု န့လဲဟံဂ်ပုခါရါအိကု
ကလုတဟဲလာဘဂ်ဒီး ယစးထီဂ်န့ဟုပုကီးပသ ကလုဒိဂ်ဒိဂ်ကလဲအပိယ တဲ “ဟး ခိးကန့ကွဲ
တစီ. မုဟါကီဟ်ဒ်တံခီတသုဂ်ညါဘဂ်. ယကလဲထီဂ်ကွဲကွဲ” ဒီး ဝဲယကွဲစုဂ်တံလဲဟံဂ် ပ `တြီ
ဒီး ပုဇကုပုဇကုတဖျ်ကီး ပသူဝဲထံဟဲထီဂ်လံဗျာတခီဗျာတခီအပိယဒု န့ဝဲလဲဂ်. ယတဟံးတံနီတမံလာ
ဘဂ်. ခိးဒ်လဲယတမာလာဘဂ်. ဟံဂ်မံညါလုဂ်ယီအိဂ်သါခိဂ်ဘဂ်ဆဂ်ယတမာလာနီတခိဂ်ဘဂ်. ယ
သကီးတကတဲဝဲ “ ကိဂ်ဖိဇီတံအဂုဒိဂ်ကတံန့န့ထီဂ်လီ. ဗျာတခီ” အပိယလဲဟံးန့ယစုထီဂ်လာ
အပုပုထဲစုထဲဘးဇီဒီး ယဗျာလီ. ခိးဒ်တဟံဘဂ်ဗျာလီ. ပဗျာတုကုဝံဂ်တံလုဂ်ဒီး လပီတီဗီပဲ
ဒဲတထံဂ်ဒီး ပတံအိဂ်သးဟးဂီတမံလီ. အဝဲန့ထံတီတုဒဲပခိဂ်လုဂ်ခိဂ်အပိပဗျာကဒီးလီ. တု
ယတုကုဝံဂ်တံလုဂ်ခိဂ်ဒီး လပီအိဂ်ထံးတဖျ်လီဝဲလီ. ဝဲန့ယတထီဂ်လာသုဂ်ခဲဒီးဘဂ်. ဝဲတံလုဂ်
ခိဂ်ပုဇကုအိဂ်ခဲကယသါကယညါလီ. သနက်ကုလာအမဲညါတံလုဂ်န့, ကုဝံဂ်တံလုဂ်ဝဲတီကု, ခဲအံ
ခရံဖိကု, အိဂ်ထံးထံလဲဖျိဖဲန့လီ. လာတံန့အပိပုဇကုညီလီ. ဝဲခဲဖဲန့လီ. ပုဇကုညီလီ. ဝဲဒီး ယဲ
ယမုယဲန့လီ. စုဂ်နးမံးန့မုတံမနုလဲဂ်ယတသုဂ်ညါဘဂ်. ယမုဒီး ယဆါထီဂ်ဗျာလီ.

မီးအူ - တာ်ဖိတာ်လံာ်လောတာ်ဖိာ်တန့်တဖၣ်တာ်ဟ့ၣ်လီၤဆူပုၤဂၤအကတီၢ်,ပယီၤတဖၣ်တဘၣ်ဟံးတဂ့ၤ တာ်တီအီၤ လီၤ. မ့ၣ်ပယီၤန့ၣ်တာ်တဟ့ၣ်အီၤဘၣ်.အဝဲသ့ၣ်ဟ့ၣ်လီၤမိခၣ်တဖၣ်ဒီးတာ်ဖိတာ်လံာ်အါအါဂီၢ်ဂီၢ်လီၤ.ယၣ်လုး, ဟုသး,သိ,ကသံၣ်,အံသ့ၣ်တဖၣ်ဟ့ၣ်လီၤဝဲအါအါဂီၢ်ဂီၢ်ဒီးစ့တားအခးတဖၣ်တာ်ဟ့ၣ်လီၤဝဲဘၣ်ဆၣ်တာ်တဟ့ၣ်အခဲး လာပယီၤကဟံးန့ၣ်ဘၣ်.ဘၣ်မနုၤအဆိလဲၣ်န့ၣ်ပမာပယီၤတဂၤလဲၤသံကွၢ်ဒီးတဲဝဲပယီၤတဖၣ်န့ၣ်တာ်က တဲာ်ကတီၢ်လီၤဆီန့ၣ်အဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်လီၤ.ကွီၣ်တဲာ်ကလုာ်တဖၣ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်အိၣ်ဖဲအံၤအဆိအဝဲ သ့ၣ်ဘၣ်တာ်ဟ့ၣ်လီၤအီၤဟုသး,သိတဖၣ်ဒ်သီးတုၤမ့ၣ်အဝဲသ့ၣ်က့ၤဒီးကအိၣ်ဘၣ်ဒံးအဂီၢ်.ပယီၤတဖၣ်ကက့ၤအဂီၢ် ဟံၣ်တအိၣ်,ကဖိအိၣ်အဂီၢ်သန့ၣ်ကသပၤတအိၣ်ဘၣ်.လောတာ်န့ၣ်အဆိပအိၣ်ဒုၣ်ဖဲအံၤဒီးအဝဲသ့ၣ်ကဒုးအိၣ်ပှၤ ဘျးအိၣ်လီၤ. တဘၣ်ဟံးန့ၣ်သိ,ဟုသး,တဂ့ၤ. အဝဲသ့ၣ်တဲဒုၣ်ပှၤဒ်န့ၣ်လီၤ. တာ်ကူတာ်ကၤန့ၣ်တပာ်ပနီၣ်ဝဲဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်မာပဟံးန့ၣ်ဖဲပသးလီၤ.

ကိၤနီၤမ့ - ကသံၣ်သရၣ်ဒီးပုၤဆါအနီၣ်ဂံၢ်တဘၣ်ဂီၢ်လိာ်သးကတီၢ်,တာ်ကီတာ်ခဲလၢဟဲကဲထီၣ်အသး သတူၢ်ကလၢဒ်ပုၤဆါလၢအသ့ၣ်ဟဲထီၣ်တဖၣ်ကသံၣ်သရၣ်မၤတုာ်ကွံာ်အသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. တာ်တီၣ်ပုၤကီၢ်ပ ယီၤဖိဒီးကဘီယုၤတုၤလၢပုၤကုးအိၣ်စ့ၢ်ကီးဝဲလီၤဘၣ်ဆၣ်မ့ၣ်မတဂၤမတဂၤလဲၣ်န့ၣ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်သန့ၣ် ကုယထံၣ်လၢယမဲာ်လီၤယအိၣ်ဖဲကီၢ်ဆၣ်ဝဲဒါးအံၤယံာ်သီန့ၣ်လီၤ.ဖဲယဟဲတုၤသီန့ၣ်ယစးထီၣ်တာ်မၤ ဒီးတာ်ဟးထာတာ်ကမ့ၢ်တာ်မၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤပယီၤဖိတဖၣ်အိၣ်မ့ၢ်တံၤမ့ၢ်ကွံာ်မ့ၢ်အဒါတဖၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ် န့ၣ်ပုၤလီၤ. ဒီးတဲပုၤလၢတဘၣ်ဟးတၢၤကွံာ်နီၤစီၤတဂ့ၤလဲၤထာန့ၣ်ဆူတာ်ကမ့ၢ်ဒါပုၤတက့ၢ်. စးထီၣ်ဖဲန့ၣ် တာ်ကမ့ၢ်တခါလၢလံာ်ပထာန့ၣ်ဆူတာ်ကမ့ၢ်ဒါပုၤလီၤ.ပတာ်ထံၣ်လၢအပျါရုၢ်စၢ်ဘၣ်ပုၤန့ၣ်အိၣ်ဒုၣ်ထဲ တခါစီၤလီၤ.ပုၤကီၢ်ပယီၤဖိလၢအမၤတာ်တဖၣ်တာ်ဆၢတဲာ်လၢတာ်ကဆၢကဒါက့ၤအဝဲသ့ၣ်လီၤ. ဖဲန့ၣ် အခါခိဖဲန့ၣ်ဟဲဆုၤစ့ၢ်ကါထံအိၣ်ဒီးသိလုာ်ဖးဒိၣ်န့ၣ်လီၤ.စ့ၢ်ကါထံအိၣ်အဒါတဖၣ်တာ်တွံာ်လီၤအီၤဒီးကဒီး လုာ်သကိးထံလီၤ. အဝဲန့ၣ်ယထံၣ်နီၤ. ယၤစ့ၢ်ကီးယမ့ၢ်ပယီၤတဂၤလီၤ.ယၤစ့ၢ်ကီးယမၤစၢၤယသကိး လီၤ. ဆၢကတီၢ်ဖဲန့ၣ်လၢတာ်ဟးလီၤပုၤတာ်ဟးလီၤဒါတဖၣ်တာ်တီၢ်ကံၤအီၤခဲလၢာ်လီၤ.

ဖိဇီ - ဖဲပယုာ်အဆၢကတီၢ်ပယုာ်လၢတာ်ပျံၤတာ်ဖုးဒိၣ်ဒိၣ်ကလဲာ်အပူၤလီၤ.မိာ်ပာ်သန့ၣ်က့ၤကွၢ်က့ၤအဖိအ လံာ်တချုးလၢၤဘၣ်. တဂၤလၢသးသမူဘၣ်ကုာ်လီၤ. မၤသးဒ်ပယီၤတာ်ကတီၢ်ဒိတဘီလၢစံးဝဲ “ဟီၣ်ခိၣ်မ့ၣ်အူ အိၣ်, ဟ်လီၤဖိလၢမ့ၣ်အူခိၣ်ဒီးယုာ်လၢဖိလီၤ.” ဘၣ်ပုၤတာ်ဒ်န့ၣ်အသိးလီၤ. မိာ်ပာ်တဖၣ်တာ်စံးဝဲလၢအဲၣ်အဖိအ လံာ်လီၤသန့ၣ်က့ၤတုၤမ့ၢ်အယုာ်ဒီးကိးက့ၤအဖိအလံာ်တချုးလၢၤဘၣ်.ဖဲအဆၢကတီၢ်န့ၣ်တဂၤလၢသးသ မူအဂီၢ်န့ၣ်ယုာ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်သန့ၣ်က့ၤတုၤမ့ၢ်တုၤလၢတာ်လီၤပုၤဖျဲးတတီၤဒီးကစးထီၣ်သံကွၢ်ယမိအိၣ်ဖဲ လဲၣ်,ယဘူးယတံာ်အိၣ်ဖဲလဲၣ်, ယဒိပုာ်ဝဲအိၣ်ဖဲလဲၣ်ဒီးကဟးယုဝဲလၢတာ်ဟီၣ်တာ်ယၤအပူၤလီၤ.ဖဲယုာ် ကတီၢ်ဒုယုာ်ဒ်ဒိဖုဒိဂီၢ်လီၤ.ပုၤကွီၣ်တဲာ်သိလုာ်တဖၣ်န့ၣ်က့ၤပလဲၤထီၣ်ဒီးန့ၣ်ဆူၣ်လီၤ.ကွီၣ်တဲာ်အစးကး သန့ၣ်က့ၤပထီၣ်ဒီးန့ၣ်ဆူၣ်လီၤ.ပကတဲာ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤဆူၣ်နီၤလီၤဟိမ့ၣ်အိၣ်န့ၣ်ပထီၣ်ဆူၣ်နီၤလီၤ.သန့ၣ်က့ လၢခံကတီၢ်ဖဲလပိဟဲထီၣ်ခံဖျၢၣ်တဖျၢၣ်န့ၣ်ဘၣ်ဖဲသိလုာ်ဖးဒိၣ်တဆံပာ်ခံခိၣ်ဟဲအိၣ်ဖဲတံၤပၤကၤဝဲဒါးဖဲ သီခါဖျၢၣ်အမဲာ်ညါလီၤ.ဖဲပုၤကညီခဲလၢာ်ဟ်ဖျိၣ်ထီၣ်အသးအကတီၢ်န့ၣ်သိလုာ်ဟဲဝဲလီၤ.ကွီၣ်တဲာ်ခါပ ယီၤခါတဖျးဘၣ်ထီၣ်လၢသိလုာ်ဖိခိၣ်ခဲလၢာ်လီၤ.ထီၣ်ကတီၢ်ကတုာ်ဝဲသိလုာ်ကစၢ်မၤပုၤပယီၤဖိလၢသိလုာ်ပုၤတဖၣ် လၢကဟးထီၣ်ကွံာ်ဒီးထုးလီၤဝဲလီၤ.ဘၣ်ဆၣ်တုၤမ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်န့ၣ်ဟူလၢလပိကဟဲကဒီးလၢခံတဖျၢၣ်

ဒီးသိလွန်ဖးဒိန်ခံဆိန့ၣ်ဟဲအိၣ်ပှါဖဲပါကဲတၢ်မၤလီၤအံၤလီၤဖဲန့ၣ်အခါအိၣ်ဝဲဖဲကိၣ်အမဲၣ်ညါလီၤ. ယပၣ်ယုၣ်လၢသိလွန်ဖးဒိန်အံၤအပူၤလီၤ.သိလွန်ဖးဒိန်အံၤတီၢ်ဝဲဒၣ်ပှါကညီကတိၣ်ကတုၣ်ဒီးဆှါပှါဆူကီၢ်ဆၢအဝဲဒၣ်ဒီးလီၤ.ဆၢကတီၢ်ဖဲန့ၣ်တၢ်လၢအဂ့ၤတခါန့ၣ်သိလွန်တခိၣ်ဂ့ၤတခိၣ်ဂ့ၤနကိးပတုၣ်အီၤန့ၣ်လီၤ.တနီၤဖးပယီၤဒီးကိၣ်တဲၣ်အန့ၣ်အဆၢလၢဘၣ်.ဘၣ်ဆၢတုၤမ့ၢ်တၢ်ဆှါပှါကညီလၢဒီးတုၤယီၤလၢတၢ်တ့ၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ်က့ၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်မၣ် တၢ်စးထီၣ်နီၤဖးက့ၤကိၣ်တဲၣ်ဒီးပယီၤအန့ၣ်အဆၢလီၤ.တၢ်တဟ့ၣ်ပှါကီၢ်ပယီၤဖိတၢ်နီၣ်တမံၤလၢဘၣ်.တဖးအိၣ်စ့ၢ်ကိးတၢ်နီၣ်တမံၤလၢဘၣ်. ကဲထီၣ်သးဒ်န့ၣ်တခီလီၤ.

ဆၢကတီၢ်ခဲအံၤစ့ၢ်နးမံးလပီမ့ၢ်ဟဲထီၣ်ကဒီးအသးန့ၣ်ပကမၤက့ၤဒ်လဲၣ်

အူစိၣ် - တၢ်ကဝီၤကျိၤဖးဒိန်(တၢ်ဝီးတၢ်လီၤလၢကဒးသ့ၣ်ညါဆိပှါတချုးတၢ်လီၤပျံၤလီၤဖးဟဲကဲထီၣ်အသး)တဖၣ်န့ၣ်မ့ၢ်သီၣ်ထီၣ်ဒီးပကသ့ၣ်ညါလၢတၢ်ကဟဲကဲထီၣ်အသးလီၤ. ဖဲပအိၣ်နးခဲအံၤပထီထီၣ်တၢ်ကဝီၤကျိၤဖးဒိန်အံၤလီၤ. အါဒမါဝီၣ်လဲၣ်ပူၤအိၣ်ဒီးတၢ်ကဝီၤကျိၤဖးဒိန်အံၤလွံၤဖျၢၣ်ညါလီၤ.

ဖိဖိ - စ့ၢ်နးမံးမ့ၢ်ကဲထီၣ်ဒီးပကဘၣ်ဃုာ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်ဖဲနးခဲအံၤတၢ်ကမၤတၢ်မၤလိတန့ၣ်ခဲဘျီန့ၣ်လီၤ. ၂၂သီတၢ်တလါန့ၣ်တၢ်ကမၤအိၣ်တဘျီန့ၣ်လီၤ.တၢ်သိၣ်လိအံၤနကဘၣ်ဃုာ်ဒ်တၢ်နီၤကီၢ်အသးန့ၣ်လီၤ.န ဘၣ်ကိးပသ့ၣ်လဲၣ်ဒ်အနီၢ်ကီၢ်အသး, နဘၣ်ကိးလၢကိၣ်တဲၣ်ဒီးအဲကလံးကျိၣ်န့ၣ်လီၤ.ဒ်ပယီၤတဖၣ်ကနၢ်ပၢ်အဂီၢ်ပဝဲတဖၣ်တၢ်ကလုာ်မန့ၢ်မ့ၢ်ဟဲသီၣ်လဲၣ်န့ၣ်ပဘၣ်ဃုာ်ဒ်လဲၣ်, မ့ၢ်ဟဲဒ်လဲၣ်ကဘၣ်မၤဒ်လဲၣ်, ပှါဒ်လဲၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ဒီသဒါဒ်လဲၣ်, ပှါဒ်လဲၣ်န့ၣ်ကဘၣ်မၤဒ်လဲၣ်န့ၣ်ပနီၤဖးလီၤပပှါလၢကရူၢ်တဖၣ်ဘၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်ကဟဲဒ်လဲၣ်ကသီၣ်ဒ်လဲၣ်, တၢ်ဖိတၢ်လံးဖဲလဲၣ်တခါတၢ်ကဘၣ်စိၣ်ဆိအိၣ်ဒီးတၢ်ကဘၣ်ဟံးအိၣ်ဒ်လဲၣ် န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်တၢ်မၤလိန့ၣ်လီၤ.လၢကိၣ်တဲၣ်တကပၤဒ့ဟ့ၣ်ဝဲတၢ်သိၣ်လိဒီးအဝဲသ့ၣ်တူၢ်လၢဝဲလီၤ. လၢပဝဲတကပၤဒ့ပဘၣ်သ့ၣ်လၢပဂံၢ်ဘါလီၤ.

မၣ်ခ့ၤဝဲ - စ့ၢ်နးမံးမ့ၢ်ဟဲကဒီးတဘျီန့ၣ်မ့ၢ်ယၢဒုတၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်အကလုာ်ကသီၣ်ထီၣ်ဆံးယံၣ်လဲၣ်န့ၣ်ယခိးကန့ၣ်ဒုၣ်ထီၣ်လီၤ.အူ...မၤသးဒ်ထီၣ်မိၣ်အူကိးအသးကသီၣ်ဖးထီၣ်န့ၣ်လီၤ.တၢ်ကလုာ်န့ၣ်မ့ၢ်သီၣ်ဒီးပဃုာ်လီၤ.ထံဟဲထီၣ်ဒီးပကဃုာ်ခဲလၢလီၤ...အဝဲန့ၣ်ပှါကိးဒ်လဲၣ်...

ကိၣ်နီၣ်မ့ - ဝဲးဟ့ၣ်တၢ်ကလုာ်လီၤ.ပှါတနီၤတခီတဲဝဲနဟံၣ်ဂံၢ်ဟံၣ်ဘါဝဲးအဝဲန့ၣ်ကသ့ၣ်မ့ၢ်ယၢဒုယဟံၣ်ဂံၢ်ဟံၣ်ဘါလီၤ.ဘၣ်မနုၤအယိလဲၣ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်တခီမၤဃာ်ဝဲဒ်ဖဲအ့ၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အသးအယိမ့ၢ်ယၢဒုယဟံၣ်ဂံၢ်ဟံၣ်ဘါအီၤလီၤ.ဟံၣ်ဂံၢ်ဟံၣ်ဘါသပှါပှါလီၤ.တၢ်ကလုာ်အံၤမ့ၢ်သီၣ်မးကဃုာ်လီၤ.လၢယဟံၣ်န့ၣ်လၢညါတဘျီဖဲအ့ၣ်ဒိၣ်နံၣ်န့ၣ်ထံဒိၣ်လီၤလီၤ.လၢန့ၣ်တဘျီန့ၣ်ကဲထီၣ်အသးဒ်ဟီၣ်ခိၣ်ဟူးဒီးပှါဖဲန့ၣ်တဖၣ်ဃုာ်ထီၣ်ဝဲလီၤ.ယဟံၣ်ဒုဟံၣ်ကစၢ်တမၤပဃုာ်ထီၣ်ဘၣ်.”တဘၣ်ဃုာ်တဂ့ၤ.တၢ်မ့ၢ်ကဲထီၣ်အသးသပှါတၢ်ဒုယၢစ့ၢ်ကိးယကစးထီၣ်ဃုာ်လီၤ.” အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဆဲးကျိးလိာ်အသးဒီးလိတဲဆိထီၣ်အယိလၢမ့ၢ်နုၤဒီသုတဘၣ်ဃုာ်ဟးထီၣ်ဘၣ်.ပဝဲသ့ၣ်ဒုပဃုာ်ဒါခိၣ်.အခဲအံၤပှါမၤပှါဖျဲးတၢ်ဖိတဖၣ်တၢ်ဂ့ၤအရ့ဒိၣ်မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်နီၢ်ကီၢ်လၢကမၤပှါမၤဖျဲးတၢ်အဂီၢ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤလီၤ.ကိၣ်တဲၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ပယီၤမ့ၢ်ဂ့ၤဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲလီၤ.

အဲဒါတွေကတော့ အိတ်တုန်းကပင်လျှင် သိသိအင်္ဂါပတ်အင်္ဂါလီ၊ တံခွန်ကဲထိုင်သးနီကီနီတဘဉ်ယှာယံ၊ ယံတဂူ၊ တံယုထာထိုင်ယတ်တံလှာဖးထီတဖျာဉ်ပကလဲယှာသကိးဖဲတံကီအံယဲကဲထိုင်အသးန့ဉ် လီ၊ ပကွါဒီးပယုထာယတ်လီ၊ အဲဒါန့ဉ်အဲဒါယုလိတဘျီကမတံမလိလီ၊ တံကီတံခဲမ့ယဲကဲထိုင် အသးတမံမံန့ဉ်ကဟဲဝဲဒ်အကွါအဂီ၊ အဲဒါလီ၊ ကျဲတဖျာဉ်လဲတံကကျးလီဒီးလံဒုးသ့ဉ်ညါ ဖျါဖျါဂဲဂဲလီ၊ အဘူးကတံဂုဉ်နးမံးမ့ယဲကဲထိုင်အသးန့ဉ်တံဂုဉ်လါအထီကတံအိတ်ဖဲလဲဉ်၊ နမ့ယှာ လါကျဲဖဲလဲဉ်တဘိန့ဉ်ကတံတံပဲမံးနးလဲဉ်န့ဉ်လီ၊

ဖိစီး- တံကဘဉ်ပတ်ပနီဉ်ယတ်တံမ့ယှာပဲမံးနးဒီးကပူဖျးဒီးစုဉ်နးမံးလဲဉ်န့ဉ်လီ၊ ဖဲန့ဉ်နကနီဟူဒါလွဲ သီဉ်ထီဉ်လှာဘျီန့ဉ်လီ၊ ဘဉ်ဆဉ်သနကုပုမာပူဖျးတံဖိတဆဲယံဂါန့ဉ်တယှာဒဲးဘဉ်၊ ကခိးဝဲတုဒါ လွဲသီဉ်ထီဉ်သဘျီန့ဉ်လီ၊ အဲဒါန့ဉ်ကကွါဝဲဖိဒ်ဖဲသဉ်ဖဲလဲဉ်ကအိတ်တံလဲဉ်၊ ပုသးပုဖဲလဲဉ်ကအိတ်တံ လဲဉ်၊ ပုမိဒါဖဲလဲဉ်ကအိတ်တံလဲဉ်န့ဉ်လီ၊ ဝံဒီးပကမတံဆဲးကျိးဒီးကီဉ်တဲဉ်ပုမာပူဖျးတံအသီလုဉ် ဒီးထူးထီဉ်ကုပုတဖျာဉ်အံလီ၊ ပုမလကံမးတံကလုကသီဉ်လါခဲတဘျီန့ဉ်စုဉ်နးမံးကဟဲနီကီနီ အဲဒါန့ဉ်တဲဝဲဒ်န့ဉ်လီ၊ တံကလုဝဲန့ဉ်မ့တဟဲဒဲးန့ဉ်ပဝဲတဖျာဉ်တံကလုအဆီကတံတဘီဒီးတံက လုအ ကတံတဘီအဘဉ်စါန့ဉ်ပကမတံအဆီကတံအိတ်ဝဲအမံးနးသါဆဲ၊ တခီန့ဉ်ရံဉ်န့ဉ်လီ၊ ဒ် တံဆီက တံဟုဉ်ပတ်ဝဲအသီးပကဘဉ်မတံခဲလဲတုအဝဲလီ၊ တမ့ယကမတံထဲတဂါဇါဘဉ်၊ ဒ်အကျိအကျဲအသီးပုဘဉ်မုဘဉ်ဒါခဲလဲကဘဉ်မလဲလီ၊ အဲဒါန့ဉ်အဲဒါန့ဉ်ကမလဲလါတခီန့ဉ်ရံဉ် အတီပူအဝဲလီ၊ သနကုအဲဒါန့ဉ်တပတ်တုပုဘဉ်၊ ပဝဲသ့ဉ်တဖျာဉ်ပသီလုဉ်၊ ပစဲးကဲးတအိတ်ဘဉ်အ ယံအဲဒါန့ဉ်ကဘဉ်သ့ဉ်ညါဆီကတံဖဲလဲဉ်ပကအိတ်တံလီဖဲလဲဉ်န့ဉ်လီ၊ ဂါဂီအူသီလုဉ်ကတရဲးတံ တဝီဝဲကဟဲကုအိတ် ပုန့ဉ်လီ၊ တံကသံကွါပုတံအိတ်ဒဲးမနုလဲဉ်၊ တံဂုကီမနုအိတ်ထီဉ်လဲဉ်ဒီးမတ ကအိတ်တံဒဲးလဲဉ်န့ဉ်လီ

တံတံကျဲလါခါချညါ

ပဝဲသ့ဉ်တဖျာဉ်ပမ့အံဘဉ်ဘါကဂု(ပုဒီးကွါတံဖိ)ဖဲသီပူအံန့ဉ်လီ၊ ပုဒီးကွါတံဖိခဲလဲတဆဲတဂါဝဲလါတံ ပတ်ပနီဉ်အလီခဲလဲတဂါစုဉ်စုဉ်န့ဉ်လီ၊ တံပတ်ပနီဉ်အလီန့ဉ်မ့သီခဲဉ်၊ တံပတ်ပနီဉ်အလီလါတီထီကီန့ဉ်တ ဖု၊ လါသီခဲဉ်န့ဉ်တဖုဒီးဖဲကီန့ဉ်ပပတ်လီခဲဂါ၊ သီခဲဉ်န့ဉ်ပပတ်လီခဲဂါလီ၊ ပုလါဟဲယှာခဲလဲတပကဟံးန့ဉ်စရိပတီ န့ဉ်လီ၊ တုတံကလုသီဉ်ထီဉ်တထံဉ်ဒီးအဲဒါန့ဉ်ကလဲဒီးတံဖဲန့ဉ်လီ၊ ပုလါဟဲယှာကိးဂါဒဲးကဘဉ်ဟ့ဉ်ပုအမံ အသဉ်၊ နီဉ်ဂံန့ဉ်လီ၊ တုပဟံးတံဂုတံကျိပံအဲဒါန့ဉ်မ့တဲပုလါကျဲဖဲလဲဉ်န့ဉ်မတဂါအိတ်တံလဲဉ်န့ဉ်ပဝဲသ့ဉ် တဖျာဉ်ပကသံကွါအဲဒါန့ဉ်လါတံလီဖဲလဲဉ်၊ ဖဲလဲဉ်တတီလဲဉ်န့ဉ်လီ၊ တံလဲအိတ်ဖျာဉ်အလီန့ဉ်မ့ထဲခဲတီဇါလီ၊ ထဲတံလီခဲတီအံပုလါကထာတံဂုတံကျိန့ဉ်တံကပတ်လီအီတတီခဲဂါန့ဉ်လီ၊ ပုလါအိတ်တံတဆဲတဂါ တဒီတန့ဉ်လါလါသီပုဘဉ်၊ အဲဒါန့ဉ်ကအိတ်ဒုဉ်ဒဲးတံပတ်လီအီအလီအိတ်အသီးန့ဉ်လီ၊ တံဂုအဂုဒိဉ်လါတံကကွါ အီန့ဉ် အိတ်ဒုဉ် ထဲတထံဉ်န့ဉ်လီ၊ ပုသးပု၊ ဖိသဉ်၊ ပုမိဒါန့ဉ်လီ၊ ဒ်အဲဒါန့ဉ်တဲဝဲအသီး တချူးတံဟုဉ်ပလီ တံကလုသီဉ်ဒဲးန့ဉ်ပဝဲသ့ဉ်တဖျာဉ်တံဆီကတံမ့အိတ်လါပကဒုးသ့ဉ်ညါဆီအဲဒါန့ဉ်ကသုးကျဲယတ်ဒ်ပ ကဒုးသ့ဉ်ညါဆီပုတဖျာဉ်အံန့ဉ်လီ၊ သူတံမဒီဉ်ထီဉ်တံကလုဒီးနမ့တန့ဉ်အိတ်တံအံန့ဉ်၊ နဆဲးကျိးတဘျီဗီဆူ ဘီကိးန့ဉ်ဆုတံလီပုလီဖုးအဲဒါဒီးအဲဒါန့ဉ်ကဘိးဘဉ်ဂုလီဝဲတဘျီဗီန့ဉ်လီ၊ လါလီတဲမိတံကဂုလီဝဲဝံ ဒီးပဝဲသ့ဉ်တဖျာဉ်ပကဘဉ်ထဲပုးကုပုပုကလုပယီတဖျာဉ်န့ဉ်လီ၊

ကိုင်နှိပ်မှု - ဝဲတံးမဒိုနီထီၣ်တံးကလုာ်လွံၣ်ဖျၢၣ်လၢတံးပာ်အံၤလၢတၢ်ဖးထီၣ်အလီၤမ့ၢ်တသီၣ်ဘၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ကဟး တရံးဒီးသီလုၣ်ဒီးကိးပသူဒီးတံးမဒိုနီထီၣ်တံးကလုာ်န့ၣ်လီၤ.လၢယကျဲအကီၢ်ဒုယမုယဒါလီၤ.ပှၤဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါတဖၣ်ဖဲမူ ဒါကတီၢ်ကဘၣ်ကွၢ်ထွဲအပှၤသ့ၣ်ကသးပှၤ,ဖိဒိဖိသ့ၣ်,ပှၤမိၢ်ဒါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပှၤလၢတၢ်ကွၢ်ထွဲအံၤလၢအိၣ်တၢ်လၢဟံၣ် မ့ၢ်မတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်လဲၣ်န့ၣ်တံးကဘၣ်လူၤသံကွၢ်စ့ၢ်ကိးဝဲန့ၣ်လီၤ.ပှၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤကအိၣ်လၢတၢ်ပှၤဖျဲးအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အပှၤလၢအကွၢ်ထွဲပှၤသးပှၤ,ဖိသ့ၣ်,ပှၤမိၢ်ဒါန့ၣ်တံးပာ်လီၤတဂၤ.ပှၤလၢအိၣ်လၢတၢ်ပှၤဖျဲးအလီၢ်ဒီးပှၤလၢအဟး သံကွၢ်ပှၤအိၣ်လၢဟံၣ်န့ၣ်တံးပာ်လီၤတဂၤလီၤ.

မၣ်န့ၣ် - ပှၤလၢန့ၣ်ပာ်ကသံၣ်ကသီဒီးပှၤကွၢ်ထွဲပှၤဆါသ့သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်တံးကဘၣ်ပာ်လီၤစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.ဂ့ၢ်ဂီၢ် အူကသံၣ်တလါစ့ၢ်ကိးတံးကဘၣ်မၤယာ်အီၤလီၤ. ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူကသံၣ်ပှၤမ့ၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဒီးမ့ၢ်မူၤတူယူၤတဖၣ်, ပှၤတဆံယံၤဂၤအံၤကဘၣ်ကွၢ်ထွဲပှၤန့ၣ်လီၤ.

ကံၤနီၣ်မု - ဝဲတံးအိၣ်သးအဝဲန့ၣ်မၤတၢ်မ့ၢ်တဝံးဒဲးန့ၣ်တံးဆဲးကျိးန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အရ့ဒိၣ်ကတၢ်လီၤ. နအိၣ်ဖဲလဲၣ်, ယအိၣ်ဖဲလဲၣ်,နမၤမန့ၣ်လဲၣ်ယမၤမန့ၣ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. အဒိ,ပှၤမ့ၢ်ဃုာ်လဲၣ်န့ၣ်ဟံၣ်အဝဲန့ၣ်တံးကလီၤမ့ၢ်တ ခါခါ, လၢကီၣ်တဲၣ်အဟံၣ်န့ၣ်တံးမ့ၢ်လီၤမ့ၢ်တခါခါလဲၣ်န့ၣ်မ့ၢ်မတဂၤဟ့ၣ်လဲၣ်.တၢ်ကဆိကမိၣ်လၢပယီၤဟ့ၣ်ဝဲသ့ လီၤ.ပှၤဟ့ၣ်တံးမ့ၢ်ကဲကီၣ်တဲၣ်ဒုၣ်လဲၣ်တံးကဆိကမိၣ်ကမၣ်ဒုၣ်ပယီၤန့ၣ်လီၤ.ပပာ်လီၤခဲဂၤစံးတၢ်န့ၣ်အဝဲမ့ၢ် ဟ့ၣ်တံးဒီးယကထံၣ်,ယမ့ၢ်ဟ့ၣ်တံးဒီးအဝဲကထံၣ်လီၤ. တံးဆဲးကျိးမ့ၢ်တၢ်အရ့ဒိၣ်ကတၢ်လီၤ.

ဇီၤမုအူ - မ့ၢ်အူမ့ၢ်အိၣ်တၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,ကလံၤမ့ၢ်မ့ၢ်ဂ့ၤ,တၢ်လီၤပျံၤလီၤဖုးမ့ၢ်ဟဲကဲထီၣ်တမံၤလၢလၢန့ၣ်လၢပှၤကညီ အကီၢ်တၢ်အရ့ဒိၣ်ကတၢ်န့ၣ်မ့ၢ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲလၢပကအိၣ်ဒီးပကမံအလီၢ်လီၤ.

မၣ်ခ့ၤဝဲ - စူၣ်နးမံးဝံၤတသီခံသီတၢ်လၢအရ့ဒိၣ်ကတၢ်မ့ၢ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲန့ၣ်မ့ၢ်တၢ်အရ့ဒိၣ်ကတၢ်လီၤ. ပဝဲဒုၣ်ပှၤပယီၤဖိတဖၣ်အကီၢ်ပကအိၣ်တၢ်လီၤဇီၢ်တအိၣ်,ကီၣ်တဲၣ်တဖၣ်ဒုအဝဲသ့ၣ်ကစၢ်ထံကီၢ်အပိလၢတၢ်အိၣ်တၢ် အိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိအကီၢ်ဒုတလီၣ်ကီၢ်ဝဲဘၣ်. ပဝဲဒုၣ်ပှၤကီၢ်ပယီၤတဖၣ်ဒုကဲထီၣ်သးလၢပှၤမ့ၢ်ဟဲဒုးအိၣ်ပှၤမ့ၢ်ပအိၣ် ဘၣ်လီၤ. တၢ်ကွၢ်ထွဲတၢ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်အိၣ်စ့ၢ်ကိးအရ့ဒိၣ်ဒိၣ်မးလီၤ.

ဖိစီၤ - စူၣ်နးမံးမ့ၢ်ဂ့ၤ,န့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်လီၤပျံၤလီၤဖုးမ့ၢ်ဟဲကဲထီၣ်အသးတခါခါ န့ၣ်တံးလၢအရ့ဒိၣ်ကတၢ်မ့ၢ် ပကအိၣ်ကအီ,ပကကူကၤ,ပကအိၣ်ကဆိးဘၣ်အကီၢ်တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢကသံၣ်ကသီဒီးထံကဆီတဖၣ်ဒီး တၢ်ရုလိာ်မုၢ်လိာ်အကီၢ်တၢ်ကဘၣ်ပာ်လီၤဆိကူအီၤန့ၣ်လိာ်ဘၣ်တံးမၤစၢၤန့ၣ်ယထံၣ်ဒိန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ခဲလၢာ်မ့ၢ်အံၤကဲထီၣ်အသးလၢကီၣ်တဲၣ်ကလံၤထံး,ဖါငါတၢ်ပာ်ဒီးမ့ၢ်ဝဲဒုၣ်ကီၢ်ပယီၤပှၤသးလီၢ် သးကျဲပှၤဟးမၤတၢ်ဖိတဖၣ်အတၢ်ကတိအသီၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ကတိတၢ်ခဲတဖၣ်အံၤပမ့ၢ်ဒိသ့ၣ် ဒိသးတကးဘၣ်ခိၣ်ဃၢန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်လီၤပျံၤလီၤဖုးလၢအကကဲထီၣ်သးတဖၣ်ပမ့ၢ်သ့ၣ်ညါတြီဆၢကတၢ် ဆိအီၤန့ၣ်ယန့ၣ်ယဲလၢပပှၤဖျဲးလၢတၢ်ကတိတၢ်ခဲသ့လီၤ.

ဘဏ်ထုတ်ဖော်အိတ်စီ
ဘဏ်ထုတ်ဖော်အိတ်စီဖို

Tel/fax:
Email:
Design & layout:
ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေရေး
ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေရေး
ထုတ်ဖော်အိတ်စီဖို

လီယုန် ၂၀၀၈
MAP Foundation
P.O.Box 7
Chiangmai University
Chaingmai 50202
053 811 202
map@mapfoundationcm.org
MAP Media Support Unit
(MAP South)
နီလီလှိုင်ဖို, စီဒီနယုန်, နီလီယုန်ထု
၂.၀၀၀ ဘဏ်

Copyright MAP Foundation 2007

ဘဏ်ထုတ်ဖော်အိတ်စီဖို Prachakorn Business co.
146/106-7 mahidol rd. T. Tasala Chiangmai 50000
Tel: 053 308 771-2
Fax: 053 308 773
Email: pprint@asia.com

လံာ်တော်ဝင်ထံနီဖးဒီးတော်ဟ့ၣ်ကူၣ်
တော်ကတံာ်ကတီဒီသဒါန့ဆၢၣ်အတော်လီပျံလီဖး
ပခိၣ်ပဃာတော်ဂံၢ်လၢပကြးသ့ၣ်ညါ

၁). မ့ၢ်နဖးဘၣ်န့ဆၢၣ်တော်လီပျံလီဖးအလံာ်တဘျီဘျီစ့ၢ်ကီးလံၤခါ. နမ့ၢ်ဖးဘၣ်ဒီးတဲပုးပုၤလံာ်အံၤအမံၤဒ်လဲၣ်တ
က့ၢ်.

၂). “တော်ကတံာ်ကတီဒီသဒါန့ဆၢၣ်အတော်လီပျံလီဖး” အလံာ်အံၤတော်ဂံၢ်တော်ကျိလၢအထူးန့ၢ်နသးအဒိၣ်ကတၢ်
မ့ၢ်ဖဲလဲၣ်တခါလဲၣ်.

၃). လံာ်တဘျီအံၤအပူၤလၢပုၤမၤတော်ဖိတဖၣ်အဂီၢ်တော်ဂံၢ်ဖဲလဲၣ်လၢအလိၣ်ဘၣ်ဝဲမ့ၢ်ဖဲလဲၣ်တခါလဲၣ်.ဘၣ်မနုၤအပီ
လဲၣ်. တဲဖျါထီၣ်တက့ၢ်.

၄). လံာ်အံၤအပူၤတော်ဂံၢ်တော်ကျိဒီးတော်ဂီၤတော်ဖုးန့ၣ်တဖၣ်မ့ၢ်အဖိမံၤလိာ်အသးစ့ၢ်ကီးခါ.

၅). တပ်ဖွဲ့ကိုင်ဆောင်ရာတွင် အထူးအရေးကြီးသည့် အသေးစားစွဲကိန်းခေါ်

၆). နှစ်ပတ်လည်အစီရင်ခံစာတွင် တပ်ဖွဲ့အဖွဲ့အစည်းများ၏ အခြေအနေအထား

၇). တပ်ဖွဲ့အဖွဲ့အစည်းများ၏ အခြေအနေအထားနှင့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ အဖွဲ့အစည်းများ

လက်တွေ့အခြေအနေအထားနှင့် တပ်ဖွဲ့အဖွဲ့အစည်းများ၏ အခြေအနေအထားများကို အသေးစားစွဲကိန်းခေါ် အဖွဲ့အစည်းများ၏ အခြေအနေအထားများကို အသေးစားစွဲကိန်းခေါ် အဖွဲ့အစည်းများ၏ အခြေအနေအထားများကို အသေးစားစွဲကိန်းခေါ်

တပ်ဘဏ္ဍာအဖွဲ့အစည်း

P.O Box 7
Chiangmai University
Chiangmai 50202
Thailand
Tel/Fax: 053 811 202

MAP Foundation
For the Health and Knowledge of Ethnic Labour

P.O Box 7,
Chiangmai University,
Chiangmai 50202, Thailand
Tel/Fax 053 811 202
Email: map@mapfoundationcm.org
Website: www.mapfoundationcm.org

လိာ်တဘုၣ်အံၤဘၣ်တၢ်နီၤလိၤကလီၤ တၢ်တဘုၣ်ဆါဒီးပူၤအိၤဘၣ်